

**PROGNOZA ODDZIAŁYWANIA
NA ŚRODOWISKO
UPROSZCZONYCH PLANÓW URZĄDZENIA LASU
DLA LASÓW POŁOŻONYCH W OBREBIE GM. BOBOLICE**

**OBREBY EWIDENCYJNE (GM. BOBOLICE): DRZEWIANY, OSTRÓWEK,
TRZEBIEŃ**

sporządzono na lata 2024-2033

Zleceniodawca:

Urząd Miasta w Bobolicach

ul. Ratuszowa 1

76-020 Bobolice

Wykonawca:

LAS-R Sp. z o. o.

ul. Snycerska 34/13,

30-817 Kraków

**Opracowanie wykonał zespół autorski firmy LAS-R Sp. z o. o. pod kierownictwem
mgr inż. Kamil Piątka**

Kraków, 2024

SPIS TREŚCI:

A. WSTĘP	7
1. UKŁAD OPRACOWANIA	7
2. STRESZCZENIE W JĘZYKU NIESPECJALISTYCZNYM	7
B. CZĘŚĆ OPISOWA	11
1. INFORMACJE OGÓLNE NA TEMAT UPROSZCZONEGO PLANU URZĄDZENIA LASU (UPUL)	11
1.1. INFORMACJE PODSTAWOWE	11
1.2. CEL SPORZĄDZENIA UPROSZCZONEGO PLANU URZĄDZENIA LASU.....	11
1.3. METODY ANALIZY SKUTKÓW REALIZACJI POSTANOWIEŃ UPUL ORAZ CZĘSTOTLIWOŚCI JEJ PRZEPROWADZENIA.....	11
1.4. METODY ZASTOSOWANE PRZY SPORZĄDZANIU PROGNOZY ODDZIAŁYWANIA UPUL.....	12
1.5. METODY MONITOROWANIA REALIZACJI ZADAŃ GOSPODARCZYCH PRZEZ ORGAN NADZORUJĄCY, W TYM MONITORINGU POZYSKANIA DREWNA I PIELĘGNACJI LASU WEDŁUG KATEGORII ZABIEGU	12
1.6. INFORMACJA O MOŻLIWYM TRANSGRANICZNYM ODDZIAŁYWANIU NA ŚRODOWISKO	13
1.7. STAN ŚRODOWISKA NA OBSZARACH OBJĘTYCH ZNACZĄCYM ODDZIAŁYWANIEM	13
1.8. ISTNIEJĄCE PROBLEMY OCHRONY ŚRODOWISKA ISTOTNE Z PUNKTU WIDZENIA REALIZACJI OPRACOWANEGO DOKUMENTU	14
1.9. CELE OCHRONY ŚRODOWISKA USTALONE NA SZCZEBLE MIĘDZYNARODOWYM, WSPÓLNOTOWYM I KRAJOWYM, ISTOTNE Z PUNKTU WIDZENIA OPRACOWANEGO DOKUMENTU	14
1.10. LOKALIZACJA OBIEKTU	15
1.11. PRZYNALEŻNOŚĆ DO JEDNOSTEK PODZIAŁU PRZYRODNICZO-LEŚNEGO.....	15
1.12. PRZYNALEŻNOŚĆ DO JEDNOSTEK PODZIAŁU FIZYCZNO-GEOGRAFICZNEGO	15
1.13. POWIĄZANIE PROJEKTU UPUL Z INNYMI DOKUMENTAMI	15
1.14. OCENA ZGODNOŚCI PLANOWANYCH DZIAŁAŃ Z ZASADAMI DOBREJ PRAKTYKI W ZAKRESIE GOSPODARKI LEŚNEJ OKREŚLONYCH ROZPORZĄDZENIEM MINISTRA ŚRODOWISKA Z DNIA 18 GRUDNIA 2017 ROKU W SPRAWIE WYMAGAŃ DOBREJ PRAKTYKI W ZAKRESIE GOSPODARKI LEŚNEJ (Dz. U. poz. 2408)	17
2. FORMY OCHRONY PRZYRODY - OPIS ISTNIEJĄCYCH, PROJEKTOWANYCH FORM OCHRONY PRZYRODY POKRYWAJĄCYCH SIĘ ZASIĘGIEM Z GRUNTAMI UWZGLĘDNIONYMI W UPUL LUB TEŻ GRANICZĄCE Z GRUNTAMI UJĘTYMI W UPUL.....	17
2.1. <i>Obszary Natura 2000 .....</i>	<i>17</i>
2.2. <i>Obszary chronionego krajobrazu.....</i>	<i>21</i>
2.3. <i>Potencjalne, chronione gatunki roślin, grzybów i zwierząt mogące występować na omawianym obszarze ...</i>	<i>21</i>
2.4. <i>Stan środowiska na obszarach objętych znaczącym oddziaływaniem .....</i>	<i>22</i>
2.5. <i>Pozostałe formy ochrony przyrody, na które potencjalnie może mieć wpływ wykonanie zabiegów zaplanowanych UPUL.....</i>	<i>24</i>
3. OPIS PRZEWIDYWANYCH SKUTKÓW DLA ŚRODOWISKA W PRZYPADKU NIEPODEJMOWANIA PRZEDSIĘWZIĘCIA.	24
4. DANE LICZBOWE W UPUL	25
C. OKREŚLENIE PRZEWIDYWANEGO ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO ZABIEGÓW ZAPLANOWANYCH W UPUL...26	26
1. OMÓWIENIE PRZYJĘTYCH DO STOSOWANIA W UPUL GOSPODARCZYCH TYPÓW DRZEWOSTANÓW (GTD) I SKŁADÓW GATUNKOWYCH UPRAW I ODNOWIEŃ ORAZ INNYCH ZAPISÓW PROTOKOŁU NTG	26

2. OKREŚLENIE PRZEWIDYWANEGO ODDZIAŁYWANIA ZADAŃ ZAPLANOWANYCH W UPUL NA PRZEDMIOTY OCHRONY, ZE WZGLĘDU NA KTÓRE ZOSTAŁY POWOŁANY OBSZAR NATURA 2000 POKRYWAJĄCY SIĘ ZASIĘGIEM Z GRUNTAMI OBJĘTYMI PRACAMI URZĄDZENIOWYMI	36
2.1. ZESTAWIENIE TABELARYCZNE POWIERZCHNI GRUNTÓW OBJĘTYCH PRACAMI NAD UPUL Z OBSZARAMI NATURA 2000	36
2.2. OKREŚLENIE WPŁYWU ZAPISÓW UPUL NA PRZEDMIOTY OCHRONY OBSZARÓW NATURA 2000.....	37
2.3. ODDZIAŁYWANIE NA OBSZAR N2000 PLH320001 „BOBOLICKIE JEZIORA LOBELIOWE”	39
2.3.1. <i>Określenie przewidywanego oddziaływania na cenne siedliska przyrodnicze wymienione w Załączniku I Dyrektywy Rady 92/43/EWG mogące występować na gruntach objętych UPUL .....</i>	<i>41</i>
2.3.2. <i>Określenie przewidywanego oddziaływania na gatunki roślin i zwierząt wymienione w Załączniku II Dyrektywy Rady 92/43/EWG mogące występować na gruntach objętych UPUL .....</i>	<i>43</i>
2.4. ODDZIAŁYWANIE NA OBSZAR N2000 PLH320022 „OSTOJA W DOLINIE RADWI, CHOCIELI I CHOTLI”	44
2.4.1. <i>Określenie przewidywanego oddziaływania na cenne siedliska przyrodnicze wymienione w Załączniku I Dyrektywy Rady 92/43/EWG mogące występować na gruntach objętych UPUL .....</i>	<i>47</i>
2.4.2. <i>Określenie przewidywanego oddziaływania na gatunki roślin i zwierząt wymienione w Załączniku II Dyrektywy Rady 92/43/EWG mogące występować na gruntach objętych UPUL .....</i>	<i>60</i>
2.5. ODDZIAŁYWANIE NA OBSZAR N2000 PLH320040 „JEZIORO BOBIĘCIŃSKIE”	60
2.5.1. <i>Określenie przewidywanego oddziaływania na cenne siedliska przyrodnicze wymienione w Załączniku I Dyrektywy Rady 92/43/EWG mogące występować na gruntach objętych UPUL .....</i>	<i>62</i>
2.5.2. <i>Określenie przewidywanego oddziaływania na gatunki roślin i zwierząt wymienione w Załączniku II Dyrektywy Rady 92/43/EWG mogące występować na gruntach objętych UPUL .....</i>	<i>64</i>
2.6. OCHRONA STREFOWA PTAKÓW	65
2.7. PROPOZYCJE ZMIAN ZAPISÓW PROJEKTU UPUL MAJĄCE NA CELU UNIKNIĘCIE ZNACZĄCEGO NEGATYWNEGO ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO.....	66
3. OKREŚLENIE PRZEWIDYWANEGO ODDZIAŁYWANIA ZABIEGÓW PROJEKTOWANYCH W UPUL, NA POZOSTAŁE FORMY OCHRONY PRZYRODY I ELEMENTY ŚRODOWISKA	66
3.1. OKREŚLENIE WPŁYWU ZAPISÓW UPUL NA POZOSTAŁE FORMY OCHRONY	66
3.1.1. <i>Wpływ na Obszar Chronionego Krajobrazu Okolice Żydowo-Biały Bór.....</i>	<i>66</i>
3.2. WPŁYW NA FORMY OCHRONY PRZYRODY USYTUOWANE W BEZPOŚREDNIM SĄSIĘDZTWIE GRUNTÓW OBJĘTYCH UPUL	68
3.2.1. <i>Oddziaływanie zabiegów UPUL na sąsiadujące rezerваты przyrody.....</i>	<i>68</i>
3.2.2. <i>Oddziaływanie zabiegów UPUL na sąsiadujące użytki ekologiczne .....</i>	<i>68</i>
3.2.3. <i>Oddziaływanie zabiegów UPUL na proponowane użytki ekologiczne.....</i>	<i>69</i>
3.3. WPŁYW NA POZOSTAŁE ELEMENTY ŚRODOWISKA	70
3.3.1. <i>Oddziaływanie na różnorodność biologiczną .....</i>	<i>71</i>
3.3.2. <i>Oddziaływanie na ludzi.....</i>	<i>73</i>
3.3.3. <i>Oddziaływanie na florę i faunę.....</i>	<i>73</i>
3.3.4. <i>Oddziaływanie na wodę .....</i>	<i>77</i>
3.3.5. <i>Oddziaływanie na powietrze .....</i>	<i>77</i>
3.3.6. <i>Oddziaływanie na powierzchnię ziemi.....</i>	<i>77</i>
3.3.7. <i>Oddziaływanie na krajobraz.....</i>	<i>78</i>
3.3.8. <i>Oddziaływanie na klimat.....</i>	<i>79</i>
3.3.9. <i>Oddziaływanie na zasoby naturalne .....</i>	<i>79</i>
3.3.10. <i>Oddziaływanie na zabytki, obiekty pamięci narodowej, obiekty kultury materialnej .....</i>	<i>79</i>
3.3.11. <i>Oddziaływanie na dobra materialne .....</i>	<i>79</i>
4. DZIAŁANIA MAJĄCE NA CELU MINIMALIZACJĘ EWENTUALNEGO NEGATYWNEGO WPŁYWU UPUL NA ŚRODOWISKO.....	80
D. INFORMACJE DODATKOWE DOTYCZĄCE UPUL.....	81

1. TERMINY REALIZACJI ZABIEGÓW ZAPLANOWANYCH W UPUL	81
2. TECHNOLOGIE REALIZACJI ZABIEGÓW ZAPLANOWANYCH W UPUL	81
3. ANALIZA MOŻLIWYCH KONFLIKTÓW SPOŁECZNYCH ZWIĄZANYCH Z PLANOWANYM PRZEDSIĘWZIĘCIEM	81
4. DANE O SPORZĄDZENIU PROGNOZY.....	81
5. ŹRÓDŁA INFORMACJI.....	82

SPIS TABEL:

Tabela 1: Obszary potencjalnej kolizji między celami ochrony przyrody, a gospodarką leśną.....	14
Tabela 2: Wykaz obrębów i ich powierzchni.....	25
Tabela 3: Tabela hodowlana z przyjętymi TD do stosowania	27
Tabela 4: Zestawienie tabelaryczne powierzchni gruntów objętych UPUL w stosunku do obszarów Natura 2000	36
Tabela 5: Struktura zabiegów gospodarczych planowanych do realizacji w latach 2024-2033 w granicach obszaru PLH320001 Bobolickie Jeziora Lobeliowe	37
Tabela 6: Struktura zabiegów gospodarczych planowanych do realizacji w latach 2024-2033 w granicach obszaru PLH320022 Dolina Radwi, Chocieli i Chotli.....	37
Tabela 7: Struktura zabiegów gospodarczych planowanych do realizacji w latach 2024-2033 w granicach obszaru PLH320040 Jezioro Bobięcińskie	38
Tabela 8: Typy siedlisk przyrodniczych występujących w obszarze Natura 2000 PLH320022 Ostoja w Dolinie Radwi, Chocieli i Chotli (według SDF oraz Rozporządzenia Ministra Klimatu i Środowiska z 2021 roku)	44
Tabela 9: Zestawienie gatunków roślin i zwierząt objętych art. 4 dyrektywy 2009/147/WE i gatunków wymienionych w załączniku II do dyrektywy 92/43/EWG występujących w obszarze Natura 2000 PLH320022 Ostoja w Dolinie Radwi, Chocieli i Chotli (według SDF oraz Rozporządzenia Ministra Klimatu i Środowiska z 2021 roku).....	44
Tabela 10: Wykaz wyłączeń leśnych z UPUL zlokalizowanych w granicach płatów siedlisk przyrodniczych obszaru N2000 PLH320022 Dolina Radwi, Chocieli i Chotli	47
Tabela 11: Wykaz wyłączeń leśnych z UPUL zlokalizowanych w granicach płatów siedlisk przyrodniczych obszaru N2000 PLH320040 Jezioro Bobięcińskie	62
Tabela 12: Syntetyczne zestawienie przewidywanego wpływu UPUL na poszczególne elementy środowiska	70

A. WSTĘP

Przedmiotem niniejszego opracowania (Prognozy) jest analiza oddziaływania na środowisko Uproszczonych Planów Urządzenia Lasu (UPUL) dla lasów niestanowiących własności Skarbu Państwa, leżących w gminie:

- Gm. Bobolice – obr. ewid.: Drzewiany, Ostrówek, Trzebień

1. Układ opracowania

Prognoza została sporządzona w oparciu o uzgodnienie stopnia i szczegółowości z RDOŚ w Szczecinie (pisma WOPN.410.7.2024.AM i WOPN.411.21.2024.AM z dnia 29 lutego 2024 r., pisma WOPN.410.4.2024.AM i WOPN.411.22.2024.AM z dnia 01 marca 2024 r oraz pisma WOPN.410.5.2024.AM, WOPN.411.23.2023.AM. z dnia 4 marca 2024 r.). Forma opracowania wynika bezpośrednio z art. 51 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (tekst jedn. Dz.U. 2022 poz. 1029). Szczególną uwagę zwrócono na grunty leżące w obszarach sieci Natura 2000.

2. Streszczenie w języku niespecjalistycznym

Przedmiotem niniejszego opracowania analiza oddziaływania na środowisko Uproszczonych Planów Urządzenia Lasu (UPUL) dla lasów niestanowiących własności Skarbu Państwa, leżących w: Gm. Bobolice– obr. ewid.: Drzewiany, Ostrówek, Trzebień

Podstawą prawną sporządzenia niniejszej prognozy jest Ustawa z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz.U.2021.2373 oraz 2389) oraz Ustawa z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz.U.2021.1098; 1718 oraz Dz.U.2022.84). Zakres i treść prognozy wynika bezpośrednio z art. 51 wyżej wymienionej ustawy. Forma i treść opracowania wynika również z pism nr WOPN.410.7.2024.AM i WOPN.411.21.2024.AM z dnia 29 lutego 2024 r., pism WOPN.410.4.2024.AM i WOPN.411.22.2024.AM z dnia 01 marca 2024 r oraz pism WOPN.410.5.2024.AM, WOPN.411.23.2023.AM. z dnia 4 marca 2024 r.). uzgadniających stopień i szczegółowość prognozy, pomiędzy Regionalną Dyрекcją Ochrony Środowiska (RDOŚ) w Szczecinie, a Wykonawcą..

Zasadniczym celem niniejszej prognozy jest określenie szeroko pojętego wpływu zaprojektowanych w Uproszczonych Planach Urządzenia Lasu (zwanych dalej UPUL) zabiegów na: poszczególne formy ochrony przyrody (w tym w szczególności obszary Natura 2000) oraz elementy środowiska.

Przy sporządzaniu Prognozy posłużono się danymi zamieszczonymi w projektach UPUL, w szczególności w opisach taksacyjnych, bazach danych i w warstwach numerycznych. Dane z zakresu inwentaryzacji przyrodniczej (występowania siedlisk przyrodniczych oraz stanowisk gatunków roślin i zwierząt w obszarach chronionych) pozyskano z Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska w Szczecinie, Generalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska, PGL, a także Monitoringu Przyrodniczego Generalnego Inspektora Ochrony Środowiska.

W metodyce opracowania szczegółowo opisano sposób przypisania wskazań gospodarczych uwzględnionych w Projekcie Uproszczonego Planu Urządzenia Lasu do przedmiotów ochrony. Ponadto przedstawiono w tej części kryteria oceny oddziaływania zapisów projektów planów na środowisko i poszczególne jego elementy (różnorodność biologiczną, ludzi, zwierzęta, rośliny, wodę, powietrze, powierzchnię ziemi, krajobraz, klimat, zasoby naturalne, zabytki i dobra materialne). Ocenę i wskazania oparto na wiedzy teoretycznej oraz doświadczeniu praktycznym uwzględniając uwarunkowania środowiskowe obszaru, na którym mają być realizowane planowane zadania oraz występujących na nim problemów ochrony przyrody. Wyniki prac zestawiono w tabelach.

W zasięgu obszaru podlegającego prognozie oddziaływania na środowisko występuje:

- obszar Natura 2000
  - PLH320001 Babolickie Jaziora Lobeliowe
  - PLH320022 Dolina Radwi, Chocieli i Chotli
  - PLH320040 Jezioro Bobięcińskie
- obszar chronionego krajobrazu:
  - Obszar Chronionego Krajobrazu Żydowo-Biały Bór

W bezpośrednim sąsiedztwie obszaru podlegającego prognozie oddziaływania na środowisko występują inne formy ochrony przyrody. Są nimi:

- rezerwat przyrody:
  - Wapienny Las (otulina rezerwatu nie nosząca znamion formy przyrody).
- użytek ekologiczny:
  - PL.ZIPOP.1393.UE.3209033.144
  - PL.ZIPOP.1393.UE.3209033.157

W ramach oddziaływania UPUL na środowisko, zgodnie z przedstawionym przez RDOŚ zakresem szczegółowości niniejszego opracowania, główny nacisk położono na analizę wpływu zapisów projektów planów na siedliska przyrodnicze i gatunki występujące w poszczególnych obszarach chronionych.

W wyniku przeprowadzonych analiz w niniejszej prognozie ustalono:

- Na podstawie analizy Tabeli zawierającej długoterminowe cele hodowlane, czyli strukturę gatunkową przyszłych drzewostanów, można stwierdzić, że docelowe składy gatunkowe w zakresie gatunków głównych odpowiadają zaproponowanym przez J.M. Matuszkiewicza (2007) regionalnym optymalnym składom gatunkowym drzewostanów w odpowiednich typach siedliskowych lasu i zbiorowiskach roślinnych.
- Brak parków narodowych, rezerwatów przyrody, parków krajobrazowych, użytków ekologicznych, zespołów przyrodniczo-krajobrazowych oraz stanowisk dokumentacyjnych na gruntach objętych UPUL wyklucza możliwość wystąpienia negatywnego wpływu UPUL na te formy ochrony.
- Nie stwierdzono aby działania zaprojektowane w UPUL miały negatywny wpływ na stan i zachowanie pomników przyrody.

- Nie stwierdzono aby działania zaprojektowane w UPUL miały negatywny wpływ na Obszar Chronionego Krajobrazu Żydowo-Biały Bór.
- Nie stwierdzono aby działania zaprojektowane w projektach UPUL miały wpływ na przedmioty ochrony występujące w Specjalnych Obszarach Ochrony Siedlisk Natura 2000: PLH320001 Babolickie Jaziora Lobeliowe, PLH320022 Dolina Radwi, Chocieli i Chotli oraz PLH320040 Jezioro Bobięcińskie.
- Dostosowanie terminowości prac i zakresu realizowanych zabiegów do wyznaczonych stref ochrony cennych gatunków zwierząt na gruntach objętych UPUL wyklucza możliwość wystąpienia negatywnego wpływu na tą formę ochrony.
- Stwierdzono brak negatywnego oddziaływania zapisów UPUL na ludzi.
- Realizacja zapisów UPUL nie wpłynie niekorzystnie na populacje cennych gatunków roślin i zwierząt oraz siedlisk przyrodnicze na gruntach objętych projektami.
- Oddziaływanie na różnorodność biologiczną, w tym na rośliny i zwierzęta. Zaplanowane w projektach UPUL prace pozwalają zminimalizować ryzyko obniżenia różnorodności biologicznej terenu. Dzieje się tak dzięki stosowaniu właściwych, zbliżonych do naturalnych składów gatunkowych, pozostawianiu drzew o nietypowych cechach, pozostawianiu martwego drewna, ochronie stanowisk i siedlisk gatunków.
- Oddziaływanie na wodę. Ustalenia projektów UPUL nie wpływają negatywnie na wody znajdujące się na terenie objętym opracowaniem.
- Oddziaływanie na powietrze. Nie stwierdzono negatywnego wpływu zapisów UPUL na powietrze atmosferyczne, głównie ze względu na sam charakter gospodarki leśnej.
- Stwierdzono możliwe pośrednie niekorzystne oddziaływanie zapisów UPUL na powierzchnię ziemi. Związane jest to z m. in. z transportem drewna. W Uproszczonym Planie Urządzenia Lasu zawarto zapisy pozwalające zredukować niekorzystne oddziaływanie, takie jak wyznaczanie sieci szlaków zrywkowych, na których koncentruje się ruch pojazdów.
- Projekty Uproszczonych Planów Urządzenia Lasu nie wpływają negatywnie na kształtowanie krajobrazu leśnego. Wszelkie działania takie jak: odnowienia, pielęgnacje, także rębnie docelowo mają zachować ciągłość istnienia lasu.
- Oceniono, że UPUL pozytywnie wpływają na klimat. Las w widoczny sposób łagodzi warunki klimatyczne, a uproszczony plan gwarantuje nie tylko zachowanie, ale również powiększanie się zasobów drzewnych, co zwiększy asymilację dwutlenku węgla z atmosfery.
- Oddziaływanie na zasoby naturalne. Głównym celem planowania urzędzeniowego jest zapewnienie trwałości i ciągłości użytkowania zasobów przyrodniczych, głównie odnawialnego surowca, jakim jest

drewno. Realizacja UPUL spowoduje wzrost zasobów drewna, co należy uznać za aspekt pozytywny.

- Nie stwierdzono negatywnego oddziaływania na zabytki i dobra kultury materialnej oraz turystykę.
- Nie stwierdzono, aby UPUL miały negatywne transgraniczne oddziaływanie na środowisko, głównie ze względu na charakter gospodarki leśnej i położenie geograficzne omawianego obszaru.

Podsumowując „UPROSZCZONE PLANY URZĄDZANIA LASU DLA LASÓW NIE STANOWIĄCYCH WŁASNOŚCI SKARBU PAŃSTWA NA TERENIE GMINY BOBOLICE (OBR. EWID. DRZEWIANY, OSTRÓWEK, TRZEBIEŃ) na lata 2024-2033 nie wpływają negatywnie na środowisko, w tym również na cele i przedmioty ochrony oraz integralność obszarów chronionych. Realizacja zapisów projektów UPUL nie będzie negatywnie oddziaływać na bioróżnorodność terenów objętych opracowaniem, w tym na cenne siedliska przyrodnicze, chronione gatunki roślin i zwierząt oraz nie zaburzy spójności czynników strukturalnych i funkcjonalnych warunkujących trwałość ich populacji i biotopów. Stosowane dotąd oraz zalecane obecnie metody działań we właściwy sposób chronić będą różnorodność siedlisk i gatunków obecnych na analizowanym terenie, głównie poprzez prowadzenie racjonalnej, wielofunkcyjnej gospodarki leśnej zachowującej trwałość i dobry stan zdrowotny lasów zgodnie z zasadami przyjętymi w projektowanych uproszczonych planach urządzenia lasu.

B. CZĘŚĆ OPISOWA

1. Informacje ogólne na temat Uproszczonego Planu Urządzenia Lasu (UPUL)

1.1. Informacje podstawowe

Zlecającym wykonanie Planu (Uproszczonego Planu Urządzenia Lasu - dalej UPUL) jest Urząd Gminy w Bobolicach.

Wykonawcą projektów UPUL, ISL i prognozy oddziaływania na środowisku jest firma LAS-R Sp. z o.o., adres: ul. Snycerska 34/13, 30-817 Kraków.

1.2. Cel sporządzenia Uproszczonego Planu Urządzenia Lasu

Uproszczonego Planu Urządzenia Lasu po zatwierdzeniu i wprowadzeniu decyzją Burmistrza lub Wójta staje się od dnia określonego w decyzji przez dziesięć lat podstawowym dokumentem techniczno-prawnym do:

- prowadzenia przez wieczystego użytkownika lub właściciela lasu trwale zrównoważonej gospodarki leśnej (art. 7 ustawy o lasach),
- sprawowania przez Starostę Powiatowego nadzoru nad gospodarką leśną (art. 5 ust. 1, pkt. 1 ustawy o lasach),
- naliczania przez właściwy Urząd Gminy podatku leśnego wg zasad określonych w ustawie o podatku leśnym (art. 3 ustawy o podatku leśnym),
- weryfikacja stanu faktycznego w stosunku do stanu rejestrowego gruntów,
- rozliczenia powierzchni leśnej.

1.3. Metody analizy skutków realizacji postanowień UPUL oraz częstotliwości jej przeprowadzenia

Skutki realizacji postanowień UPUL na bieżąco monitorowane będą przez jednostki nadzorujące w gminie Bobolice oraz okazjonalnie przez pracowników gruntów sąsiadujących, będących w zarządzie Nadleśnictw: Bobolice i Polanów. Monitoring ewentualnych (stwierdzonych w przyszłości) przedmiotów ochrony występujących na gruntach objętych opracowaniem UPUL w ramach Obszarów N2000 prowadzony będzie przez pracowników RDOŚ Szczecin, zgodnie z zaleceniami w PZO dla danego Obszaru. Analiza zmian oraz poprawność wykonania zabiegów zostanie także sprawdzona podczas kolejnej rewizji UPUL. Dodatkowo obszar gminy kontrolowany jest co pewien czas na podstawie Państwowego Monitoringu Środowiska (Państwowy monitoring środowiska, według art. 25 ust. 2 ustawy - Prawo ochrony środowiska).

Zaleca się przeprowadzenie analizy skutków realizacji postanowień projektów UPUL staroście koszańskiemu z częstotliwością co 5 lat. Analiza powinna mieć formę raportu umieszczanego w Biuletynie Informacji Publicznej Gminy. W raporcie należy umieścić następujące informacje:

- stan lasów po pięcioletnim i dziesięcioletnim okresie obowiązywania UPUL uwzględniający zmiany w wielkości zasobów drzewnych na 1 ha i całej powierzchni oraz wykonanie zadań z zakresu hodowli lasu w hektarach,
- stopień przestrzegania zaleceń ochronnych zawartych w opisie ogólnym UPUL.,
- ewentualne przypadki negatywnego oddziaływania ustaleń UPUL na środowisko.

1.4. Metody zastosowane przy sporządzaniu Prognozy oddziaływania UPUL

Przy sporządzaniu Prognozy oddziaływania na środowisko UPUL wykorzystano metodę analizy punktowej oraz punktowo-porównawczej. Zgodnie z wytycznymi zawartymi w „Ustawie o udostępnianiu informacji o środowisku ...” z dnia 3 października 2008 r. rozróżniono wpływ krótko, średnio i długoterminowy oraz negatywny, pozytywny i obojętny. Dokonano analizy wpływu wszystkich zaplanowanych w UPUL zabiegów gospodarczych na wymienione w ww. ustawie elementy środowiska, a także występujące na urządzanych gruntach formy ochrony przyrody.

Wykorzystano geograficzne systemy informatyczne (GIS) do zobrazowania przestrzennego pokrywania się lokalizacji zabiegów zaplanowanych w projektach UPUL z poszczególnymi lokalizacjami elementów środowiska przyrodniczego.

Dane przyrodnicze pozyskano z Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska w Szczecinie. Były to w szczególności dane dotyczące:

- stanowisk roślin chronionych, grzybów i fauny – Waloryzacja przyrodnicza województwa zachodniopomorskiego, Biuro Konserwacji Przyrody, 2010 r.,
- przedmiotów ochrony obszaru Natura 2000 – PZO lub dokumentacja do Planu Zadań Ochronnych dla obszarów: PLH320001 Babolickie Jaziora Lobeliowe, PLH320022 Dolina Radwi, Chocieli i Chotli oraz PLH320040 Jezioro Bobięcińskie.

Opinie i stanowiska ekspertów na temat oddziaływania na przedmioty ochrony obszaru Natura 2000 wydawano głównie na podstawie podręczników metodycznych wydanych przez GDOŚ oraz opracowań pomocniczych (np. Strategii zarządzania obszarem Natura 2000). Do analizy wykorzystano również akty prawne, literaturę i strony internetowe.

Metody dostosowano do stopnia szczegółowości wykonanych UPUL.

1.5. Metody monitorowania realizacji zadań gospodarczych przez organ nadzorujący, w tym monitoringu pozyskania drewna i pielęgnacji lasu według kategorii zabiegu

Uproszczony Plan Urządzenia Lasu jest dokumentem technicznym wskazującym ogólną charakterystykę lasów oraz ich stanu, zestawienia powierzchni i miąższości gatunków panujących (głównych) według klas i podklas oraz opisy taksacyjne lasu, stanowiące charakterystykę poszczególnych drzewostanów (zawarte są w nich szczegółowe opisy lasu, oparte na inwentaryzacji oraz projektowane

zabiegi gospodarcze i ochronne) (myśl art. 19 Ustawy o lasach). Przedmiotowy dokument w swoim zakresie nie ma obowiązku na wskazanie metod monitorowania organu nadzorującego, które to działania wynikają z przepisów odrębnych i dotyczą organu samorządowego.

1.6. Informacja o możliwym transgranicznym oddziaływaniu na środowisko

Biorąc pod uwagę położenie geograficzne terenów ujętych projektami UPUL (poza strefą przygraniczną) oraz rozmiar i charakter prac zaprojektowanych w UPUL nie przewiduje się oddziaływania o charakterze transgranicznym. Zgodnie z zapisami konwencji z Espoo (Załącznik I Konwencji pkt 17) oddziaływaniem transgranicznym jest „wyrąb lasu na dużych powierzchniach”. W opracowanym UPUL nie zaplanowano zrębów o powierzchni przekraczającej 4 ha. W wydzieleniach większych niż 4 ha przeznaczonych do rębni wskazano, w informacjach dodatkowych dla poszczególnych opisów taksacyjnych, aby zręby były wykonywane na działkach zrębowych tak aby sumaryczna powierzchnia zrębu nie była większa niż 4 ha.

Z racji na lokalizację prac objętych analizą (poza strefą przygraniczną) nie przewiduje się transgranicznego oddziaływania Uproszczonych Planów Urządzenia Lasu na środowisko.

1.7. Stan środowiska na obszarach objętych znaczącym oddziaływaniem

Obszary objęte znaczącym oddziaływaniem to obszary, na których przewiduje się realizację przedsięwzięć wymienionych w Rozporządzeniu Rady Ministrów z 10 września 2019 r. w sprawie przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko (tekst jednolity: Dz. U. 2019 poz. 1839). Jednym z takich przedsięwzięć mogących potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko, o którym mowa w §3, jest zalesianie, w szczególności: „nieużytków lub innych niż orne użytków rolnych, znajdujących się na obszarach objętych formami ochrony przyrody, o których mowa w art. 6 ust. 1 pkt 1–5, 8 i 9 Ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody, lub w otulinach form ochrony przyrody, o których mowa w art. 6 ust. 1 pkt 1–3 tej Ustawy” .

Obszary o których mowa w cytowanym wyżej Rozporządzeniu to:

- parki narodowe,
- parki krajobrazowe,
- rezerваты przyrody,
- obszary chronionego krajobrazu
- obszary sieci Natura 2000,
- użytki ekologiczne,
- zespoły przyrodniczo-krajobrazowe.

W analizowanych projektach UPUL nie projektuje się żadnych zalesień, a tym samym nie ma przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko.

1.8. Istniejące problemy ochrony środowiska istotne z punktu widzenia realizacji opracowanego dokumentu

Analiza stanu środowiska przyrodniczego terenu pozwala na określenie typów problemów oraz lokalizacji, w których może wystąpić potencjalny konflikt pomiędzy gospodarką leśną, a ochroną przyrody.

Tabela 1: Obszary potencjalnej kolizji między celami ochrony przyrody, a gospodarką leśną

Rodzaj zagadnienia	Istota kolizji	Ograniczanie negatywnych skutków
1. Przyjęty TD a naturalny typ lasu w odniesieniu do leśnych siedlisk przyrodniczych	Większe zróżnicowanie składów gatunkowych przewidywanych dla siedlisk przyrodniczych w stosunku do TD przyjętych dla typów siedliskowych lasu, co w pewnych warunkach może skutkować eliminacją z upraw niektórych pożądaných gatunków.	Uwzględnianie przy planowaniu odnowień lokalnego zróżnicowania siedliskowego.
2. Ochrona lasu a konieczność pozostawiania martwego drewna	W warunkach naturalnego obiegu materii i energii obojętne jest jakie gatunki i w jakiej ilości składają się na martwą masę drzewną występującą na powierzchni leśnej. Obecnie wprowadzana Instrukcja Ochrony Lasu docenia potrzebę akumulacji martwego drewna, wprowadza m.in. pojęcie drzewa biocenotycznego. Dotychczasowa praktyka opiera się na indywidualnie opracowanych zasadach obowiązujących na ściśle określonych obszarach – zwykle są to obszary leśne specjalnego przeznaczenia – np. rezerwaty, a także na wymaganiach certyfikatu FSC, zakładających akumulację martwej masy drzewnej w rozmiarze równym 5% zapasu.	Instrukcja Urządzenia Lasu dopuszcza pozostawianie martwego drewna po opuszczeniu go przez owady żerujące pod korą, ale zasiedlone przez owady żerujące w drewnie. Zasady Hodowli Lasu zalecają pozostawienie 5% zapasu powierzchni zrębowej w postaci przestoi do następnej kolei ręb, lub do naturalnej śmierci i rozkładu.
3. Wykonywanie prac leśnych przez cały rok, a ochrona okresów rozrodczych niektórych gatunków zwierząt.	Należy podkreślić, że brak jest szczegółowych danych na temat miejsc występowania i rozrodu wielu gatunków chronionych.	W miarę możliwości działania gospodarcze należy prowadzić poza okresem lęgowym. Informacja w części opisowej UPUL
4. Ochrona lęgów niektórych gatunków ptaków a powszechna dostępność lasów.	Obowiązujące ustawodawstwo nie ogranicza dostępu do lasów w zależności od pory roku, chyba że wymaga tego bezpieczeństwo pożarowe. Zasada powszechnej dostępności lasów może przyczynić się do wystąpienia strat w lęgach chronionych gatunków ptaków (w rejonach o większym nasileniu ruchu turystycznego).	Administracja leśna ma prawo zabronić okresowo wstępu do określonych fragmentów lasu z przyczyn ochronnych. W lasach należących do osób fizycznych można to zrobić poprzez grodzenie działek. To działanie ograniczy dostęp dla ludzi jak również dla zwierząt.
5. Wykonywanie prac leśnych. Zrywka drewna.	Przy prowadzeniu prac leśnych zachodzi potrzeba wyznaczenia szlaków zrywkowych udostępniających las. UPUL. nie odnosi się do ich planowania i sposobu wykonania.	Wyznaczenie szlaków zrywkowych powoduje przemyślane poruszanie się po drzewostanie, oraz ograniczenie niszczenia gleby i kaleczenia drzew. Ważnym jest aby po zakończeniu prac szlaki zrywkowe zabezpieczyć przed erozją gruntu i przekształcaniem w rynnę odprowadzającą wodę. W trakcie projektowania szlaków zrywkowych powinno uwzględnić się występowanie siedlisk przyrodniczych (np. torfowisk) oraz stanowisk występowania chronionych gatunków zwierząt i roślin.

Źródło: Opracowanie własne

1.9. Cele ochrony środowiska ustalone na szczeblu międzynarodowym, wspólnotowym i krajowym, istotne z punktu widzenia opracowanego dokumentu

Celami ochrony środowiska z punktu widzenia planowanej, zrównoważonej gospodarki leśnej jest:

- utrzymanie stałego pokrycia lasem (o dobrej zdrowotności) powierzchni ujętych w UPUL,
- doprowadzenie składów gatunkowych do zgodności z siedliskiem,
- wyhodowanie, poprzez odpowiednie zabiegi, drzewostanów o zróżnicowaniu wiekowym

- i strukturalnym mogących w odpowiedni sposób oprzeć się szeroko pojętym zagrożeniom dla lasu,
- stworzenie drzewostanów o jak najlepszych walorach.

Wszystkie te cele mają za zadanie w przyszłości zaowocować poprawą swego stanu, zwiększeniem różnorodności biologicznej omawianych terenów, a poprzez zachowanie trwałości drzewostanów na gruncie zapewnienie istnienia niewielkiej części celów ochronnych istniejących już obszarowych form ochrony przyrody.

1.10. Lokalizacja obiektu

Grunty ujęte w UPUL leżą w woj. zachodniopomorskim, w powiecie koszalińskim, na terenie gminy: Bobolice.

1.11. Przynależność do jednostek podziału przyrodniczo-leśnego

Według „Regionalizacji przyrodniczo-leśnej Polski z 2010 r.” (Zielony, 2010 r.) na podstawach ekologiczno–fizjograficznych, omawiany obszar objęty niniejszym opracowaniem położony jest w:

- Krainie Przyrodniczo-Leśnej I Bałtyckiej
  - Mezuregionie I-14 Pojezierza Bytowskiego.

1.12. Przynależność do jednostek podziału fizyczno-geograficznego

Według podziału fizyczno-geograficznego Polski (Solon J. i in, 2018) obszar objęty opracowaniem położony jest w zasięgu następujących jednostek:

- Megaregionie –Pozaalpejska Europa Środkowa (3)
  - Prowincji – Niż Środkowoeuropejski (31)
    - Podprowincji –Pojezierze Południowobałtyckie (314-316)
      - Makroregionie – Pojezierze Zachodniopomorskie (314.4)
        - Mezuregionie – Wysoczyzna Polanowska (314.46)
        - Mezuregionie – Pojezierze Bytowskie (314.47)

1.13. Powiązanie projektu UPUL z innymi dokumentami

Z terenami objętymi uproszczonymi planami urządzenia lasu związane są następujące postanowienia aktów prawa lokalnego (istotne dla dokumentu):

- w województwie zachodniopomorskim:
  - Stan środowiska w województwie zachodniopomorskim. Raport 2018, Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Szczecinie, Szczecin 2018 r.
  - Program ochrony środowiska województwa zachodniopomorskiego na lata 2016-2020 z perspektywą do 2024.

- w powiecie koszalińskim:
  - Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Koszalińskiego do roku 2030

Na szczeblu gmin, dokumentami powiązаныmi z projektem Uproszczonego Planu Urządzenia Lasu są przede wszystkim programy ochrony środowiska:

- Program Ochrony Środowiska I Zrównoważonego Rozwoju Miasta I Gminy Bobolice, Bobolice 2004.

Programy Ochrony Środowiska w zakresie zadań „ochrona i powiększanie zasobów leśnych” zakładają opracowanie Planów Urządzenia Lasu. Powyższe dokumenty wskazują lokalizacje lasów na terenie omawianej gminy, stopień ich istotności z punktu widzenia przyrody, środowiska, lokalnej gospodarki i rozwoju gminy, a także człowieka jako miejsca np. rekreacji i odpoczynku dla mieszkańców. Uwzględniając je jako istotne elementy ładu przestrzennego. Wykazują potrzebę ich zachowania w jak najlepszym stanie.

Gmina, w zasięgu której położone są grunty objęte prognozą, posiada również opracowania dotyczące planowania przestrzennego „Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego (SUiKZP), w których określono politykę przestrzenną, ogólny planowany sposób zagospodarowania całego jej terytorium, a także zawarto informacje o położeniu lasów, obszarów przeznaczonych pod zabudowę, do zalesień, o przebiegu głównych szlaków komunikacyjnych, terenów chronionych itp., jak również Miejscowe Plany Zagospodarowania Przestrzennego (MPZP) będące lokalnymi aktami prawa wykonawczego.

Innego typu dokumentami powiązаныmi z projektem Uproszczonego Planu Urządzenia Lasu są plany ochrony dla form ochrony przyrody wynikające z Ustawy o ochronie przyrody. Są to w tym wypadku:

- Rozporządzenie Ministra Klimatu I Środowiska z dnia 14 Października 2021 r. w sprawie Specjalnego Obszaru Ochrony Siedlisk Dolina Radwi, Chocieli I Chotli (PLH320022) (Dz. U. z dnia 4 stycznia 2022 r., poz. 14)
- Rozporządzenie Ministra Klimatu i Środowiska z dnia 14 października 2021 r. w sprawie specjalnego obszaru ochrony siedlisk Jezioro Bobięcińskie (PLH320040) (Dz. U. z 2022 r. poz. 8)
- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 11 maja 2017 r. w sprawie specjalnego obszaru ochrony siedlisk Bobolickie Jeziora Lobeliowe (PLH320001) (Dz. U. z 2017 r. poz. 1095)
- Obwieszczenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Szczecinie roku, znak WOPN.6322.2.2022.KA.PW z dnia 8 marca 2022 w sprawie przyjęcia tymczasowych celów ochrony dla obszaru Natura 2000 Dolina Radwi, Chocieli i Chotli PLH320022.
- Obwieszczenie Sejmiku Województwa Zachodniopomorskiego z dnia 31 marca 2014 r. w sprawie ogłoszenia tekstu jednolitego uchwały w sprawie obszarów chronionego krajobrazu (Dz. Urz. z 2014 r. poz. 1637) z dalszymi zmianami.
- Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Szczecinie z dnia 19 września 2022 r. zmieniające zarządzenie w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Bobolickie Jeziora Lobeliowe PLH320001 (Dz. Urz. z 2022 r. poz. 3956).

Lasy należące do osób fizycznych na terenie gminy położone są w zasięgu terytorialnym Nadleśnictw: Polanów i Bobolice, dla których sporządzone zostały Programy Ochrony Przyrody (POP). W celu sporządzenia niniejszej prognozy wykorzystano dane z POP dotyczące m. in. występowania chronionych gatunków roślin i zwierząt.

1.14. Ocena zgodności planowanych działań z zasadami dobrej praktyki w zakresie gospodarki leśnej określonych Rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 18 grudnia 2017 roku w sprawie wymagań dobrej praktyki w zakresie gospodarki leśnej (Dz. U. poz. 2408)

Zapisy wynikające z analizowanego aktu prawnego pozostają w spójności z treścią UPUL (zarówno w zakresie sposobu i terminowości realizacyjnej prac), jak również stosowanych metod ochronnych. Tzw. „dobre praktyki” (czyli wskazania ochronne wg których zaleca się realizację prac gospodarczych w lasach) zostały zamieszczone w UPUL w rozdziale 1.7.3 pt. Ochrona przyrody.

W niniejszej prognozie wielokrotnie nawiązuje się do treści zasad dobrej praktyki (w kontekście zapisów wskazań ochronnych w treści UPUL).

2. Formy ochrony przyrody - opis Istniejących, projektowanych form ochrony przyrody pokrywających się zasięgiem z gruntami uwzględnionymi w UPUL lub też graniczące z gruntami ujętymi w UPUL

2.1. Obszary Natura 2000

W zasięgu obszarów objętych pracami urzędzeniowymi oraz w bezpośrednim sąsiedztwie występują:

- PLH320001 Babolickie Jeziora Lobeliowe
- PLH320022 Dolina Radwi, Chocieli i Chotli
- PLH320040 Jezioro Bobięcińskie

2.1.1. PLH320001 Bobolickie Jeziora Lobeliowe

(Opis ogólny z Standardowego Formularza Danych)

Zdecydowaną większość obszaru zajmują lasy (80,68%) administrowane przez Nadleśnictwo Bobolice i Miastko. Jeziora, rzeki i inne ciek wodne stanowią ok. 7% powierzchni obszaru. Północna część obszaru znajduje się na wysoczyźnie morenowej falistej i pagórkowatej, środkowa i południowa część w obrębie wzgórz moren czołowych i równin zastoiskowych (Starkel 1980). W osadach przypowierzchniowych tego obszaru znajdują się piaski i żwiry rzeczno-lodowcowe oraz głazy, żwiry, piaski i gliny moren czołowych. Gleby – bielcowe i rdzawe oraz brunatne. Sieć rzeczna słabo rozwinięta. W południowej części obszaru rzeka Strużka odprowadza wody z południowo-zachodnich terenów do jeziora Wierzchowo. Jest to obszar bogaty w jeziora różnej wielkości, których większość połączona jest niewielkimi ciekami wodnymi. Przeważają jeziora rynnowe. Do największych należą m.in. Chlewo Wielkie, Trzebień Wielki i Kiełpino.

Częstym elementem krajobrazu są jeziora lobeliowe i torfowiska mszarne. Jeziora wraz z łączącymi je ciekami wodnymi stanowią korytarze ekologiczne dla organizmów wodnych.

Obszar Bobolickich Jezior Lobeliowych charakteryzuje się dużą różnorodnością siedlisk przyrodniczych. Znajduje się tutaj jedno z większych w Polsce skupień zbiorników lobeliowych, z dobrze zachowaną swoistą dla nich roślinnością. Ponadto występują liczne torfowiska, w tym rozległe mszary, żywe torfowiska wysokie i dobrze regenerujące się torfowiska zdegradowane. Częstym elementem krajobrazu są jeziora dystroficzne, niejednokrotnie z rozwijającym się wokół nich płem mszarnym, jeziora eutroficzne oraz rozległe kompleksy leśne m.in. buczyn. Siedliska te stwarzają korzystne warunki do bytowania wielu cennych gatunków roślin i zwierząt, np. izoetydów, turzycy bagiennej, roszarki okrągłolistnej, przygielki białej, bagnicy torfowej, kumaka nizinnego, zalotki większej i traszki grzebieniastej.

Powierzchnia całego obszaru Natura 2000 PLH320001 „Bobolickie Jeziora Lobeliowe” wynosi 4 759,27 ha z czego jedynie 23,51 ha położone jest w zasięgu gruntów podlegających UPUL.

Obowiązujący akt prawny:

Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Szczecinie z dnia 19 września 2022 r. zmieniające zarządzenie w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Bobolickie Jeziora Lobeliowe PLH320001 (Dz. Urz. z 2022 r. poz. 3956).

2.1.2. PLH320022 Dolina Radwi, Chocieli i Chotli

(Opis ogólny za Standardowym Formularzem Danych)

Obszar obejmuje dolinę Radwi i doliny jej największych dopływów: Chotli i Chocieli, począwszy od obszarów źródłkowych aż po strefę ujściową do rzeki Parsęty w Karlinie.

Ostoja obejmuje:

- źródłkowe dopływy jeziora Kwiecko - rzeka Łączna i Debrzyca - wraz z jeziorem Szczawno k. Zarzewia (obszar unikalnych mechowisk alkalicznych i torfowisk przejściowych, liczne zjawiska źródłkowe z wytrącaniem się martwicy wapiennej, źródła wapienne, fragmenty żyznych buczyn oraz wyjątkowych buczyn storczykowych na trawertynach, łągi i olsy źródłkowe, grądy i kwaśne buczyny na krawędziach i zboczach dolin);
- jezioro Kiecko z przyległymi torfowiskami i lasami na zboczach (obszar torfowisk przejściowych i mechowisk ze storczykami, wyjątkowo dobrze zachowane łąki w pełnym spektrum różnicowania - w okolicy Kępin, liczne źródła i zjawiska wytrącania martwicy wapiennej, kompleksy dobrze zachowanych buczyn i grądów, jezioro lobeliowe - jez. Karpiowskie, suche wrzosowiska, cenny obszar dla rozrodu ptactwa wodno-błotnego);
- dolinę rzeki Radew w obrębie Pradoliny Pomorskiej (dopływ Drężnianki z unikatowymi torfowiskami soligenicznymi koło Chocimina i mechowiskami koło Lubowa, unikatowe jeziora dystroficzne i pła mszarne w rejonie Lubowa i Sarnowa, malownicze jezioro lobeliowe - jez. Czerwone, żywe torfowiska wysokie typu kotłowego, z reliktowymi gatunkami torfowców, rozległe kompleksy torfowisk

niskich i przejściowych oraz łągów olszowych i łągów podgórskich w dolinie Radwi, niepozorny dopływ Zgniłej Strugi z rozległymi torfowiskami i mechowiskami, na których znajduje się jedno z większych skupień situ tępokwiatowego na Pomorzu, fragmenty borów sosnowych z licznymi torfowiskami mszarnymi i jeziorami dystroficznymi, na krawędziach Pradoliny dobrze zachowane kompleksy starych drzewostanów bukowych, grądowych i kwaśnych dąbrów);

- jezioro Nicemino (jez. Rekowskie) i dopływ rzeki Mszanki (wyjątkowe torfowiska przejściowe z wątlikiem błotnym, torfowiska mszarne z wrzoścem bagiennym, pła mszarne, jeziora dystroficzne, eutroficzne zbiorniki wodne z rdestnicami, kwaśne buczyny, wyjątkowo dobrze zachowane jezioro lobeliowe - jez. Morskie Oko, rzekę Radew ze starorzeczami i mulistymi rozlewiskami k. Mostowa);
- dolinę Chocieli (obszar charakteryzuje się ogromną mozaiką cennych siedlisk: 46 zespołów roślinnych należących do 7 klas roślinności, w tym rzadkie zbiorowiska mchów i wątrobowców źródłiskowych oraz największe na Pomorzu skupienia łąk pełnikowych, łąki trzęślicowe z nasięszczałem pospolitym, ziołorośla, świeże łąki, torfowiska alkaliczne z mchami reliktowymi, torfowiska przejściowe, rozległe olsy i łągi źródłiskowe ze storczykiem Fuchsa, żyzne grądy oraz kwaśne i żyzne buczyny);
- sztuczne zbiorniki zaporowe - jez. Rosnowskie i jez. Hajka (eutroficzne zatoki jezior, w borach sosnowych liczne torfowiska przejściowe oraz torfowiska mszarne z wrzoścem bagiennym, jeziora dystroficzne z pływaczami, cenne siedliska dla ptaków wodno-błotnych);
- dolinę rzeki Chotli (stromy wąwozy i jary ze zbiorowiskami grądów i buczyn, ogromne nisze źródłiskowe ze zbiorowiskami wapniolubnych mchów i wątrobowców, rozległe łągi olszowo-jesionowe, podgórskie łągi źródłiskowe na zboczach doliny, zarośla wierzbowe, łąki trzęślicowe, użytkowane do dziś świeże łąki, ziołorośla, eutroficzne zbiorniki wodne oraz wiele biotopów dla cennej fauny);
- dolinę Radwi od Białogórzyna do Karlina (liczne zakola i starorzecza, zalewane muliste brzegi z roślinnością nitrofilną, ekstensywnie użytkowane łąki świeże, rozległe lasy łągowe, w tym łągi olszowo-jesionowe i łągi wierzbowe w obrębie starorzeczy oraz zarośla wierzbowe i wiklinowe przy rzece, w miejscach zasilanych wodami źródłiskowymi występują podgórskie łągi jesionowe-olszowe, ziołorośla nadrzeczne, na stromych krawędziach doliny grądy i buczyny, w tym ich żyzne postacie, w kompleksach leśnych jeziora dystroficzne, pła mszarne, torfowiska przejściowe i trzęsawiska, torfowiska mszarne i mszary z wrzoścem bagiennym, liczne biotopy dla cennej fauny, w tym ważne obszary tarliskowe dla ryb łososiowatych).

Obszar doliny Radwi, Chotli i Chocieli obejmuje szereg ważnych i cennych siedlisk z Dyrektywy Rady 92/43/EWG - zidentyfikowano tu 24 typy z Załącznika I Dyrektywy Rady 92/43/EWG, pokrywające w sumie ok. 60% powierzchni obszaru. Wiele z nich stanowi biotopy cennych gatunków zwierząt i roślin. Łącznie występuje tu 16 gatunków z Załącznika II Dyrektywy Rady 92/43/EWG.

Powierzchnia całego obszaru Natura 2000 PLH320022 „Dolina Radwi, Chocieli i Chotli” wynosi 21 861,73 ha z czego jedynie 60,02 ha położone jest w zasięgu gruntów podlegających UPUL.

Obowiązujący akt prawny:

Obszar N2000 „Dolina Radwi, Chocieli i Chotli” nie posiada sporządzonego Planu Zadań Ochronnych. PZO pozostaje w fazie sporządzania (sporządzone tematyczne inwentaryzacje przyrodnicze stanowiące podwalinę pod w/w dokument). Obowiązującym dokumentem jest obecnie Rozporządzenie Ministra Klimatu i Środowiska z dnia 14 Października 2021 r. w sprawie Specjalnego Obszaru Ochrony Siedlisk Dolina Radwi, Chocieli i Chotli (PLH320022) (Dz. U. z dnia 4 stycznia 2022 r., poz. 14) oraz Obwieszczenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Szczecinie roku, znak WOPN.6322.2.2022.KA.PW z dnia 8 marca 2022 w sprawie przyjęcia tymczasowych celów ochrony dla obszaru Natura 2000 Dolina Radwi, Chocieli i Chotli PLH320022.

2.1.3. PLH320040 Jezioro Bobięcińskie

(Opis ogólny z Standardowego Formularza Danych)

Obszar Natura 2000 Jezioro Bobięcińskie jest cenną ostoją jezior lobeliowych charakteryzowanych przez zagrożone w Polsce rośliny reliktowe. Na terenie tym znajduje się sześć jezior lobeliowych (3110), z których jezioro Bobięcińskie Wielkie jest największym tego typu akwenem w Polsce (powierzchnia ok. 520 ha, głębokość maksymalna 48 m). Razem z jeziorem Bobięcińskim Małym charakteryzuje się dobrze zachowaną roślinnością lobeliową (*Isoëto-Lobelietum*, *Lobelietum dortmannae*, *Myriophylletum alternifolii*). Ponadto w jeziorze Bobięcińskim Małym i łowatka odnotowano występowanie rzadkiej elismy wodnej *Luronium natans*. Siedliska wodne reprezentowane są również przez zbiorniki eutroficzne (3150) oraz zbiorniki dystroficzne (3160), do których przylegają często torfowiska przejściowe (7140) i dywanowe mszary (7110). Uzupełnieniem cennych siedlisk są bory i brzeziny bagienne (91D0) oraz wilgotne i świeże łąki (6510), a także buczyny (9110, 9130) i dąbrowy (9190). Fragmentarycznie występują także łąki trzęślicowe (6410), grądy (9160) i łągi (91E0).

Do najcenniejszych przedstawicieli fauny związanych z siedliskami wodnymi należą: wydra (1355), bóbr (1337), kumak nizinny (1188), traszka grzebieniasta (1166). Walory przyrodnicze ostoi podnosi obecność wielu gatunków roślin i zwierząt objętych ochroną prawną. Wśród roślin są to m.in.: turzycza bagienna, rosiczka okrągłolistna, bagnica torfowa, podkolan zielonawy, grzybienie białe, nadwodnik naprzeciwlistny. Wśród zwierząt spotkać można m.in.: orlika krzykliwego, bociana czarnego, bielika, gąsiorka, kanię rudą. Obecność cennych przedstawicieli fauny i flory stała się podstawą do wyznaczenia różnych form ochrony przyrody, np.: rezerwat „łowatka”, użytek ekologiczny „Jezioro Bobięcińskie Małe i Wielkie”, obszar chronionego krajobrazu „Jezioro Bobięcińskie ze Skibską Górą”, „Okolice Żydowo-Biały Bór”.

Rzeźba terenu ukształtowana przez ostatnie zlodowacenie wpisuje się w krajobraz wzniesień i pagórków równinno-falistych. Powierzchniowe utwory geologiczne to głównie gliny zwałowe oraz piaski i żwiry lodowcowe, rzadziej piaski i żwiry sandrowe czy utwory związane z morenami czołowymi. Środowisko glebowe reprezentują głównie gleby brunatne i rdzawe. Warunki glebowo-geomorfologiczne obszaru odpowiadają roślinności potencjalnej o charakterze żyznych *Melico-Fagetum* i kwaśnych buczyn *Luzulo pilosae-Fagetum*, w mniejszym stopniu borom mieszanym *Quercu-Pinetum* (południowa część obszaru) czy

roślinności torfowiskowej *Vaccinio uliginosi-Pinetum* i *Sphagnetalia magellanici* wypełniającej zagłębienia terenu.

Powierzchnia całego obszaru Natura 2000 PLH320040 „Jezioro Bobięcińskie” wynosi 3 383,26 ha z czego jedynie 14,82 ha położone jest w zasięgu gruntów podlegających UPUL.

Obowiązujący akt prawny:

Obszar N2000 „Jezioro Bobięcińskie” nie posiada sporządzonego Planu Zadań Ochronnych. PZO pozostaje w fazie sporządzania (projekt). Obowiązującym dokumentem jest obecnie Rozporządzenie Ministra Klimatu i Środowiska z dnia 14 października 2021 r. w sprawie specjalnego obszaru ochrony siedlisk Jezioro Bobięcińskie (PLH320040) (Dz. U. z 2022 r. poz. 8).

2.2 Obszary chronionego krajobrazu

2.2.1. Obszar Chronionego Krajobrazu „Okolice Żydowo-Biały Bór”

Obszar Chronionego Krajobrazu „Okolice Żydowo-Biały Bór” został ustalony chwałą Nr X/46/75 Wojewódzkiej Rady Narodowej w Koszalinie z dnia 17 listopada 1975 r. w sprawie stref chronionego krajobrazu (Dz. Urz. WRN w Koszalinie Nr 9, poz. 49). Obecnie obowiązującym aktem prawnym jest Obwieszczenie Sejmiku Województwa Zachodniopomorskiego z dnia 31 marca 2014 r. w sprawie ogłoszenia tekstu jednolitego uchwały w sprawie obszarów chronionego krajobrazu (Dz. Urz. z 2014 r. poz. 1637) z dalszymi zmianami.

Analizowany OChK posiada łączną powierzchnię 12 376,30ha. Obszar został utworzony w celu czynnej ochrony cennych ekosystemów oraz na zachowaniu towarzyszącej im różnorodności biologicznej. Obszar ten tworzy pofałdowany teren młodoglacjalny z dużą liczbą zagłębień wypełnionych wodą w postaci jezior, drobnych zbiorników trwałych i torfowisk. Jezioro mezotroficzne (lobeliowe) Iłowatka, jeziora eutroficzne: Przyradź, Oblica, Cieszęcino, Łobez, Białoborskie Małe, Bielsko są w większości otoczone przez lasy mieszane. Najcenniejsze fragmenty lasów (buczyny) znajdują się w okolicach jezior Bobiędziańskiego Wlk. i Cieszęcińskiego. Najcenniejsze torfowiska (wysokie i przejściowe) znajdują się przy południowym brzegu J. Bobięcińskiego Wlk. i otoczone są najcenniejszymi na tym terenie lasami (buczynami, fragmentami borów bagiennych). Teren obfituje w miejsca rozrodu licznych, cennych gatunków zwierząt.

2.3. Potencjalne, chronione gatunki roślin, grzybów i zwierząt mogące występować na omawianym obszarze

W trakcie wykonywanych prac nad UPUL nie były prowadzone szczegółowe prace inwentaryzacyjne flory i fauny omawianego terenu. W sporządzonych operatach wskazano występowanie kilku najczęściej spotykanych pospolitych roślin i zwierząt, które możliwe były do identyfikacji w terminie przeprowadzania prac terenowych. Tereny objęte opracowaniem UPUL leżą również w zasięgu terytorialnym Nadleśnictw Polanów i Bobolice, dla których sporządzono Programy Ochrony Przyrody wraz ze spisami flory i fauny występującej na danym obszarze. Na zasadach analogii, w celu uzupełnienia informacji o możliwych

potencjalnie występujących na omawianym obszarze taksonach chronionych roślin i zwierząt posłużono się tym opracowaniem.

2.4. Stan środowiska na obszarach objętych znaczącym oddziaływaniem

Analiza treści rozporządzenia w sprawie przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko w odniesieniu do postanowień rozporządzenia w sprawie szczegółowych warunków i trybu sporządzania planu urządzenia lasu, uproszczonego planu urządzenia lasu oraz inwentaryzacji stanu lasu, a także projektów przedmiotowych uproszczonych planów urządzenia lasu, pozwala na wyodrębnienie czterech rodzajów przedsięwzięć, dla których ramy potencjalnie mogłyby wyznaczać sporządzane dokumenty. Dotyczy to inwestycji wymienionych odpowiednio w §3 pkt 88 (zmianę lasu, innego gruntu o zwartej powierzchni co najmniej 0,10 ha pokrytego roślinnością leśną – drzewami i krzewami oraz runem leśnym – lub nieużytku na użytek rolny lub wylesienie mającego na celu zmianę sposobu użytkowania terenu: a) jeżeli dotyczy lasów łęgowych, olsów lub lasów na siedliskach bagiennych, b) jeżeli dotyczy lasu będącego enklawą pośród użytków rolnych lub nieużytków, c) na obszarach objętych formami ochrony przyrody o których mowa w art. 6 ust. 1 pkt 1–5, 8 i 9 ustawy o ochronie przyrody, d) w granicach administracyjnych miast, e) o powierzchni nie mniejszej niż 1 ha, inne niż wymienione w lit. a–d, §3 pkt 90 (zalesienia: a) pastwisk lub łąk, na obszarach bezpośredniego lub potencjalnego zagrożenia powodzią, b) nieużytków na glebach bagiennych, c) nieużytków lub innych niż orne użytków rolnych, znajdujących się na obszarach objętych formami ochrony przyrody, o których mowa w art. 6 ust. 1 pkt 1–5, 8 i 9 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody, lub w otulinach form ochrony przyrody, o których mowa w art. 6 ust. 1 pkt 1–3 tej ustawy) oraz §3 pkt 91 (zalesienia o powierzchni powyżej 20 ha inne niż wymienione w pkt 90) rozporządzenia w sprawie przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko.

Analizując treści sporządzanego UPUL w kontekście wyznaczenia przez ten dokument ram dla późniejszej realizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko położono szczególny nacisk na wymienione już wcześniej cztery przedsięwzięcia (szczególnie istotne z punktu widzenia zapisów dokumentu). W konsekwencji nie znaleziono zapisów, mogących stanowić jakiegokolwiek ramy późniejszej realizacji, w szczególności:

- **w odniesieniu do przedsięwzięć, o których mowa w §3 pkt 88 rozporządzenia w sprawie przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko tj. „zmiana lasu lub nieużytku na użytek rolny lub wylesienia mające na celu zmianę sposobu użytkowania terenu:**

- **jeżeli dotyczy lasów łęgowych, olsów lub lasów na siedliskach bagiennych**

Zapisy UPUL nie prowadzą do zmian w/w siedlisk na użytki rolne czy nieużytki, jak również nie przewidują wylesień. W trakcie prac stwierdza się stan rzeczywisty i planuje się odpowiednie zabiegi gospodarcze dotyczące drzewostanów lub opisuje się inne rodzaje powierzchni leśnych w tym niezalesionych i związanych z gospodarką leśną.

- **jeżeli dotyczy lasu będącego enklawą pośród użytków rolnych lub nieużytków**

Zapisy UPUL odnoszą się do wszystkich lasów stanowiących własność osób fizycznych – zarówno niewielkich enklaw wśród użytków rolnych lub nieużytków jak i dużych kompleksów leśnych. Zadania zaplanowane w UPUL nie prowadzą do zmian lasów na użytki rolne czy nieużytki i nie powodują powstania wylesień. Wręcz przeciwnie, prowadzone zabiegi i działania kształtują przestrzeń leśną wpływając istotnie na różnorodność siedlisk i gatunków i tym samym zachowanie i ochronę ekosystemów leśnych.

- **na obszarach objętych formami ochrony przyrody**

Na terenie objętym planowaniem gospodarczym w ramach UPUL występują obszarowe formy ochrony przyrody jednak zaplanowane zadania dla tych powierzchni nie prowadzą do zmian przeznaczenia lasów na użytki rolne czy nieużytki i nie powodują powstania wylesień.

- **w granicach administracyjnych miast**

Grunty objęte planowaniem gospodarczym w ramach opracowywanego UPUL są położone w granicach gminy wiejskiej Bobolice, jednak dla w/w terenów zapisy UPUL nie wprowadzają żadnych zmian klasyfikacji lasu lub nieużytku na użytek rolny lub wylesień mających na celu zmianę sposobu użytkowania terenu.

- **o powierzchni nie mniejszej niż 1 ha, inne niż wymienione w lit. a-d.**

Zapisy UPUL odnoszą się do wszystkich lasów stanowiących własność osób fizycznych i wspólnot gruntowych. Zadania zaplanowane w UPUL nie prowadzą do zmian lasów na użytki rolne czy nieużytki i nie powodują powstania wylesień. Wręcz przeciwnie prowadzone zabiegi i działania kształtują przestrzeń leśną wpływając istotnie na różnorodność siedlisk i gatunków i tym samym zachowanie i ochronę ekosystemów leśnych.

- **W odniesieniu do przedsięwzięć, o których mowa w §3 pkt 90 rozporządzenia w sprawie przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko tj. zalesień:**

- **pastwisk lub łąk, na obszarach bezpośredniego lub potencjalnego zagrożenia powodzią**

W UPUL nie wyznaczono przeznaczonych do zalesienia pastwisk lub łąk na obszarach bezpośredniego lub potencjalnego zagrożenia powodzią.

- **nieużytków na glebach bagiennych**

W przedmiotowym UPUL nie wyznaczono przeznaczonych do zalesienia nieużytków na glebach bagiennych.

- **nieużytków lub innych niż orne użytków rolnych, znajdujących się na obszarach objętych formami ochrony przyrody lub w otulinach form ochrony przyrody**

Na terenach objętych planowaniem gospodarczym, a położonych w granicach obszarowych form ochrony przyrody projekty UPUL nie zakładają wprowadzenia zalesień.

Forma ochrony przyrody	Powierzchnia formy ochrony przyrody pokrywająca się z UPUL [ha]	Powierzchnia przeznaczona do zalesienia [ha]
Obszar Natura 2000 PLH320001 Bobolickie Jeziora Lobeliowe	23,51	brak
Obszar Natura 2000 PLH320022 Dolina Radwi, Chocieli i Chotli	60,02	brak
Obszar Natura 2000 PLH320040 Jezioro Bobięcińskie	14,82	brak
Obszar Chronionego Krajobrazu Okolice Żydowo-Biały Bór	64,78	brak

- **W odniesieniu do przedsięwzięć, o których mowa w §3 pkt 91 rozporządzenia w sprawie przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko tj. zalesienia o powierzchni powyżej 20 ha inne niż wymienione w pkt 89) rozporządzenia w sprawie przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko.**

W przedmiotowym UPUL nie wyznaczono gruntów przeznaczonych do zalesienia o powierzchni przekraczającej 20 ha.

Odnosząc się łącznie do przedsięwzięć, o których mowa w §3 pkt 90 i 91 rozporządzenia, celowym jest uwypuklenie znaczenia treści zapisów, konstytuowanych w art. 14 ustawy o lasach, w szczególności ust. 2a, w myśl którego wielkość zalesień, ich rozmieszczenie oraz sposób realizacji określa krajowy program zwiększania lesistości opracowany przez ministra właściwego do spraw środowiska, zatwierdzony przez Radę Ministrów, oraz ust. 3, zgodnie z którym grunty przeznaczone do zalesienia określa miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego lub decyzja o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu. Konsekwencją powyższego, wyznaczenie przez Uproszczony Plan Urządzenia Lasu ram dla przedsięwzięć, o których mowa w §3 pkt 90 i 91 rozporządzenia należy zaliczyć do sytuacji absolutnie wyjątkowych.

Podsumowując, przedmiotowy dokument nie wyznacza ram dla późniejszej realizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko.

2.5. Pozostałe formy ochrony przyrody, na które potencjalnie może mieć wpływ wykonanie zabiegów zaplanowanych UPUL

Na gruntach objętych UPUL nie stwierdzono, by występowały inne formy ochrony nie wymienione wyżej.

3. Opis przewidywanych skutków dla środowiska w przypadku niepodejmowania przedsięwzięcia

Realizacja UPUL odbija się na aktualnym stanie drzewostanu. Prowadzone zabiegi i działania kształtują przestrzeń leśną wpływając istotnie na różnorodność siedlisk i gatunków. Co więcej, w przypadku lasów gospodarczych, w których od dziesiątków lat prowadzi się różnorodne zabiegi i prace, zachowanie środowiska w dobrej kondycji jest w dużej mierze uzależnione od prowadzenia planowej, wielofunkcyjnej gospodarki leśnej opartej o Uproszczony Plan Urządzenia Lasu.

Wykonanie UPUL, jest obowiązkiem ustawowym. Brak realizacji UPUL będzie skutkował pozyskaniem drewna jedynie w przybliżonym wymiarze. Brak wykonania UPUL pozostawi rozbieżności pomiędzy stanem ewidencyjnym a rzeczywistym. Nie zostaną wskazane miejsca inaczej użytkowane, linie energetyczne, drogi i sukcesje.

Wykonanie UPUL zwraca uwagę na rzeczy i aspekty, które częstokroć dla właścicieli lasów nie są zauważalne. UPUL wskazuje miejsca, w których należy zastosować odpowiednie zabiegi w celu utrzymania stałego pokrycia roślinnością drzewiastą urządzanych gruntów nawet po wystąpieniu klęsk żywiołowych.

Potencjalne konsekwencje braku realizacji założeń Uprozczonego Planu Urządzenia Lasu:

- Wskutek zaniechania planowych zabiegów zaistniałoby zagrożenie utraty kontroli nad stanem sanitarnym i zdrowotnym lasu oraz procesami w nim zachodzącymi,

- W przypadku zbyt dużego, niekontrolowanego pozyskania drewna, nie popartego szacunkami inwentaryzacyjnymi zapasu i przyrostu spodziewanego, zaistniałoby zagrożenie dla trwałości lasu a co za tym idzie, jego korzystnego wpływu na klimat, glebę i pozostałe elementy środowiska:
  - pogorszenie stanu zdrowotnego drzewostanów poprzez zmniejszenie odporności na zagrożenia biotyczne, abiotyczne i antropogeniczne (np. w wyniku przegęszczenia, gradacji szkodników owadzych),
  - pogorszenie warunków dla rozwoju młodego pokolenia drzew, występujących w postaci nalotów, podrostów, II piętra,
  - zaniechanie przebudowy drzewostanów niezgodnych z typem siedliskowym lasu,
  - nadmierne starzenie się drzewostanów (przetrzymanywanie drzewostanów na pniu) może powodować obniżenie ich stabilności, a w konsekwencji zmiany w krajobrazie, utratę ochrony przed wiatrami, zmiany w mikroklimacie, zmiany w zbiorowiskach roślinnych,
  - utratę korzyści ekonomicznych ze sprzedaży surowca drzewnego przy poniesionych nakładach finansowych na odnowienie i pielęgnowanie lasu.

Zaniechanie zabiegów pielęgnacyjnych i pozyskania może spowodować zagrożenie spadkiem różnorodności biologicznej i tym samym stabilności lasu. Stworzenie zróżnicowanych gatunkowo drzewostanów będzie odwleczone w czasie, co przy obecnym stanie drzewostanów oraz gwałtowności czynników pogodowych doprowadzić może do tworzenia wylesień na dużych powierzchniach.

Nie wykonanie UPUL byłby działaniem wbrew prawu (obowiązek sporządzania UPUL, jak również jego zakres i treść, wynika z ustawy o lasach).

Wobec powyższego nie przewiduje się również rozwiązań alternatywnych dla niniejszego UPUL dla omawianych lasów.

4. Dane liczbowe w UPUL

Tabela 2: Wykaz obrębów i ich powierzchni

Lp.	Gmina	Obręb	Powierzchnia [ha]
1	Bobolice	Drzewiany	64,78
2		Ostrówek	10,06
3		Trzebień	25,25
		Razem gm. Polanów	100,09

C. OKREŚLENIE PRZEWIDYWANEGO ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO ZABIEGÓW ZAPLANOWANYCH W UPUL

1. Omówienie przyjętych do stosowania w UPUL gospodarczych typów drzewostanów (GTD) i składów gatunkowych upraw i odnowień oraz innych zapisów protokołu NTG

Typy drzewostanów (TD) w uproszczonych planach urządzenia lasu przyjęte zostały według wytycznych określonych w Zasadach Hodowli Lasu (ZHL), dla krainy przyrodniczo – leśnej: dla krainy przyrodniczo – leśnej: I Kraina Bałtycka, Dzielnice: Niziny Szczecińskiej, Pojezierza Wałecko-Myśliborskiego, Pobrzeża Słowińskiego, Pojezierza Drawsko-Kaszubskiego, Żuław Wiślanych, w granicach której leży teren objęty opracowaniem i przyjęte na naradzie techniczno – gospodarczej.

Tabelę z przyjętymi typami drzewostanów, orientacyjnymi składami gatunkowymi upraw i odnowień oraz proponowanymi rębniami wiodącymi zamieszczono poniżej (Tabela nr 3, kolumna 1, 2, 3, 4, 5).

Zespoły roślinne i odpowiadające im regionalne optymalne składy gatunkowe drzewostanów przyjęto na podstawie opracowania z 2007 roku „Geobotaniczne rozpoznanie tendencji rozwojowych zbiorowisk leśnych w wybranych regionach Polski” pod redakcją prof. Jana Marka Matuszkiewicza oraz z Siedliskowych Podstaw Hodowli Lasu (Tabela nr 3, kolumna 6, 7, 8).

Tabela 3: Tabela hodowlana z przyjętymi TD do stosowania

Lp.	Typ siedliskowy lasu	Typ drzewostanu	Orientacyjny skład gatunkowy upraw	Rębnia wiodąca	Zespół roślinny (ew. jednostki niższe)	Kod siedliska NATURA 2000	Gatunek drzewa (ew. wskazane podwarstwy)	Pokrycie w drzewostanie docelowym [% pokrycia]	Uwagi	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	
1	Bs	-	-		<i>Cladonia-Pinetum</i>	91T0	sosna*	50-60		
2	Bśw	So	So 80%, Brz i inne 20%		<i>Peucedano-Pinetum odmiana pomorsko-śląska</i>		sosna (a1,2)*	60-70		
							brzoza brod	0-5		
3	Bw	So	So 70%, Brzom i inne 30%		<i>Molinio-Pinetum</i>		sosna (a1)*	30-60	Brak dobrej dokumentacji fitosocjologicznej	
							brzoza omsz.	5-10		
4	Bb	So	So 90%, Brz 10%		<i>Vaccinio uliginosi-Pinetum</i>	91D0	sosna (a1)*	30-60		
							brzoza omsz.	2-5		
5	BMśw	So	So 80%, Dbb i inne 20%		<i>Quercu-Pinetum coryletosum i typicum postacie kresowe</i>		sosna (a1,2)*	20-40	Oba gatunki dębów mogą się zastępować lub współwystępować; częstszy dąb szypułkowy	
							dąb szyp.*	20-60		
							dąb bezszyp.	20-60		
							brzoza brod	5-10		
							grab (a2)	0-10		
							osika	0-5		
							brzoza omsz.	0-5		
							buk	0-10		
	Db-So			So 60%, Dbb 30%, Bk i inne 10%		<i>Betulo-Quercetum typicum</i>	9190	brzoza brod.*	20-30	
								sosna*	20-30	
dąb szyp.*								20-40		
dąb bezszyp.								0-5		

Lp.	Typ siedliskowy lasu	Typ drzewostanu	Orientacyjny skład gatunkowy upraw	Rębnia wiodąca	Zespół roślinny (ew. jednostki niższe)	Kod siedliska NATURA 2000	Gatunek drzewa (ew. wskazane podwarstwy)	Pokrycie w drzewostanie docelowym [% pokrycia]	Uwagi		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10		
							buk	0-5	Zbiorowisko w recesji		
							brzoza omsz.	0-5			
							buk*	30-80			
							dąb bezszyp.*	20-70			
							dąb szyp.	0-5			
		sosna	0-10								
		brzoza brod.	0-10								
		6	BMw	So	So 50%, Św 30%, Db i inne 20%		<i>Betulo-Quercetum molinietosum</i>	9190		brzoza omsz.*	20-30
										sosna*	20-30
										dąb szyp.*	20-40
dąb bezszyp.	0-5										
buk	0-5										
		Db-Św-So	So 40%, Św 30%, Db i inne 30%		<i>Fago-Quercetum molinietosum</i>	9190	buk*	30-80	Zbiorowisko w recesji (przynajmniej we wschodnich częściach regionu)		
							dąb bezszyp.*	20-70			
							dąb szyp.	0-5			
		sosna	0-10								
		brzoza brod.	0-5								
		So-Św	So 40%, Św 40%, Db i inne 30%		brzoza omsz.	5-10					

Lp.	Typ siedliskowy lasu	Typ drzewostanu	Orientacyjny skład gatunkowy upraw	Rębnia wiodąca	Zespół roślinny (ew. jednostki niższe)	Kod siedliska NATURA 2000	Gatunek drzewa (ew. wskazane podwarstwy)	Pokrycie w drzewostanie docelowym [% pokrycia]	Uwagi	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	
7	BMb	Brz-So	So 60%, Brz 30%, Św i inne 10%		<i>Vaccinio uliginosi-Betuletum (= Betuletum pubescentis)</i>	91D0	brzoza omsz.*	40-60		
		So-Św	Św 50%, So 30%, Brz i inne 20%				sosna	5-10		
		So	So 80%, Brz i inne 20%				buk	0-5		
8	LMśw	Bk-So	So 50%, Bk 30%, Db i inne 20%		<i>Luzulo pilosae-Fagetum</i>	9110	buk*	60-90		
		So-Bk	Bk 50%, So 30%, Db i inne 20%		<i>Fago-Quercetum typicum</i>		9190	sosna		0-5
								dąb bezszyp.		0-5
	buk*					30-60				
	dąb bezszyp.*					20-70				
	Db-So	So 50%, Db 30%, Bk i inne 20%		<i>Stellario-Carpinetum deschampsietosum</i>	9160	dąb szyp.	0-5			
						sosna	0-10			
						brzoza brod.	0-10			
						grab (a2)*	30-70			
	Db-Bk-So	So 40%, Bk 30%,					lipa (a1,2)*	0-60		
dąb szyp.(a1)*							0-70			
							klon zw.	0-10		

Lp.	Typ siedliskowy lasu	Typ drzewostanu	Orientacyjny skład gatunkowy upraw	Rębnia wiodąca	Zespół roślinny (ew. jednostki niższe)	Kod siedliska NATURA 2000	Gatunek drzewa (ew. wskazane podwarstwy)	Pokrycie w drzewostanie docelowym [% pokrycia]	Uwagi
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
			Db i inne 30%				brzoza brod.	0-5	
							osika	0-5	
		Bk-So-Db	Db 40%, So 30%, Bk i inne 30%				buk (a1,2)	5-10	
							dąb bezszyp.	0-70	
							sosna	0-5	
9	LMw	So-Db	Db 50%, So 30%, Św i inne 20%		<i>Stellario-Carpinetum seria uboga typicum wariant ze Stachys</i>	9160	grab (a2)*	30-70	
		Św-Db	Db 50%, Św 30%, Bk i inne 20%				lipa (a1,2)*	10-60	
							dąb szyp. (a1)*	10-70	
							klon zw.	0-10	
							jesion	0-10	
		Db-Bk-So	So 40%, Bk 30%, Db i inne 30%				olsza cz.	0-5	
							osika	0-5	
							buk (a1,2)	0-5	
10	LMb	OI	OI 70%, Brz i inne 30%		<i>Sphagno squarrosi-Alnetum odmiana suboceaniczna</i>		olsza cz.*	30-60	
							brzoza omsz.	10-30	
							sosna	5-10	
							dąb szyp.	0-10	
11	Lśw	Bk	Bk 80%, Db i inne 20%		<i>Galio odorati-Fagetum</i>	9130	buk*	70-90	
							grab (a2)	0-5	

Lp.	Typ siedliskowy lasu	Typ drzewostanu	Orientacyjny skład gatunkowy upraw	Rębnia wiodąca	Zespół roślinny (ew. jednostki niższe)	Kod siedliska NATURA 2000	Gatunek drzewa (ew. wskazane podwarstwy)	Pokrycie w drzewostanie docelowym [% pokrycia]	Uwagi
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
					<i>Stellario-Carpinetum typicum seria żyzna</i>	9160	klon zw.	0-5	
							dąb bezszyp.	0-5	
							jawor	0-5	
		Bk-Db	Db 50%, Bk 30%, Gb i inne 20%				grab (a2)*	30-70	
		Db-Bk	Bk 50%, Db 30%, Lp i inne 20%				lipa (a1,2)*	10-60	
							dąb szyp. (a1)*	10-70	
		Lp-Db	Db 60%, Lp 30%, Wz i inne 10%				klon zw.	0-10	
							brzoza brod.	0-5	
							osika	0-5	
							buk (a1,2)	5-10	
12	Lw	Db	Db 70%, Wz i inne 30%		<i>Stellario-Carpinetum ficarietosum i stachyetosum</i>	9160	dąb bezszyp.	0-10	
							grab (a2)*	30-70	
							lipa (a1,2)*	10-60	
							dąb szyp. (a1)*	10-70	
							klon zw.	0-10	
							jesion	5-10	
							wiąz górski	0-5	
							olsza cz.	0-5	
osika	0-5								

Lp.	Typ siedliskowy lasu	Typ drzewostanu	Orientacyjny skład gatunkowy upraw	Rębnia wiodąca	Zespół roślinny (ew. jednostki niższe)	Kod siedliska NATURA 2000	Gatunek drzewa (ew. wskazane podwarstwy)	Pokrycie w drzewostanie docelowym [% pokrycia]	Uwagi
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
							buk (a1,2)	0-5	
							wiąz posp.*	20-80	
							jesion*	20-50	
							lipa	0-10	
							cz. zw. (a2)	5-10	
							olsza cz.	0-10	
							grab	0-20	
							dąb szyp.	5-20	
							klon zw.	0-10	
							wiąz szyp.	0-10	
		Js-Db	Db 50%, Js 30%, Wz i inne 20%		<i>Ficario-Ulmetum chrysosplenietosum</i>	91F0			
13	OI	OI	OI 90%, Js i inne 10%		<i>Ribeso nigri-Alnetum</i>		olsz cz.*	30-70	
							jesion	0-20	
							brzoza omsz.	0-20	
							dąb szyp.	0-10	
14	OIJ	OI -Js	Js 60%, OI 30%, Brz i inne 10%		<i>Fraxino-Alnetum</i>	91E0	jesion*	10-60	
							olsza cz.*	10-60	
							cz. zw. (a2)	5-30	
							grab (a2)	0-10	
							lipa	0-10	
							klon zw.	0-10	

Lp.	Typ siedliskowy lasu	Typ drzewostanu	Orientacyjny skład gatunkowy upraw	Rębnia wiodąca	Zespół roślinny (ew. jednostki niższe)	Kod siedliska NATURA 2000	Gatunek drzewa (ew. wskazane podwarstwy)	Pokrycie w drzewostanie docelowym [% pokrycia]	Uwagi
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
							wiąz szyp.	0-10	
							wiąz posp.	0-10	
		Js-Ol	Ol 60%, Js 30%, Brz i inne 10%		<i>Carici remotae-Fraxinetum odmiana pomorska</i>	91E0	jesion*	50-80	Zbiorowisko rzadkie
							olsza cz.	10-30	
							buk	0-10	
							grab	0-5	
							wiąz szyp.	0-10	
							jawor	0-5	
15	Lł	Js-Db	Db 60%, Js 30%, Wz i inne 10%		<i>Ficario-Ulmetum typicum</i>	91F0	wiąz posp.*	20-60	
							wiąz górski	0-10	
							wiąz szyp.	0-10	
							jesion*	20-60	
							dąb szyp.	5-10	
							czar.zw.(a2)*	20-30	
							grab	0-10	
							lipa	0-10	
							klon zw.	5-10	
							klon pol.	10-20	
							jabłoń	0-5	
							topola biała	0-10	

Lp.	Typ siedliskowy lasu	Typ drzewostanu	Orientacyjny skład gatunkowy upraw	Rębnia wiodąca	Zespół roślinny (ew. jednostki niższe)	Kod siedliska NATURA 2000	Gatunek drzewa (ew. wskazane podwarstwy)	Pokrycie w drzewostanie docelowym [% pokrycia]	Uwagi
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
							topola cz.	0-10	
							olsza cz.	5-10	
					<i>Salicetum albo-fragilis</i>	91E0	wierzba kru*	30-60	
							wierzba bia*	30-60	
							olsza cz.	0-30	
					<i>Populetum albae</i>	91E0	topola cz.*	30-60	
							topola bia*	30-60	

Js* - ze względu na masowe występowanie zespołu chorobowego zamierania jesionu można zastępować w składzie gatunkowym jesion olszą czarną

* - gatunki najważniejsze

dopuszcza się stosowanie innych rębni od wymienionych w w/w Tabeli, zwłaszcza rębni stopniowej udoskonalonej w d-stanach o zróżnicowanej strukturze gatunkowej i wiekowej, a także cięć zupełnych bez względu na TSL na wydzieleniach o powierzchni do 0,2ha, w wydzieleniach tych dopuszcza się również jednogatunkowe odnowienie powierzchni.

dopuszcza się w odnowieniach zastępowanie gatunków wymienionych w powyższej Tabeli innymi cennymi gatunkami rodzimymi.

dopuszcza się różnice do 20% w powyższych orientacyjnych składach gatunkowych, zwłaszcza na korzyść gatunków liściastych.

Wiek wyrębu

Do planowania zadań z zakresu użytkowania rębego należy przyjąć minimalne wieki wyrębu zgodnie z § 7.1 ust. 3 pkt.1a Rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 12 listopada 2012 roku (Dz .U. 2012 poz. 1302). Według tego rozporządzenia minimalne wieki rębności wynoszą nie mniej niż:

dla Db, Js, Wz – 120 lat

dla Bk, Jd – 100 lat

dla So, Md, Św, Dg, Kl – 80 lat

dla Brz, Ol, Gb – 60 lat

dla Os – 40 lat

dla Tp, Olsz – 30 lat

Dla ewentualnych stwierdzonych w terenie, a nie wymienionych w powyższym rozporządzeniu, innych gatunków głównych należy przyjąć wieki rębności kierując się zasadą podobieństwa cech wzrostu i rozwoju biologicznego umieszczając je w odpowiedniej grupie wśród gatunków wymienionych powyżej.

Użytkowanie rębne i przedrębne

W użytkowaniu rębnym w celach porównawczych wyliczono etaty według dojrzałości rębnej, natomiast do planu, przyjęto etat według potrzeb hodowlanych drzewostanów.

Rozmiar użytkowania przedrębnego zaplanowano zgodnie z potrzebami pielęgnacyjnymi oraz stanem sanitarnym lasu z uwzględnieniem „Tablic wydajności cięć pielęgnacyjnych” (IBL Warszawa, 1975 r.). W poszczególnych przypadkach przy projektowaniu rozmiaru trzebieży należy rozważyć możliwość zwiększenia go w stosunku do w/w tablic nawet do 50% - szczególnie na przejściu z Ib do IIa klasy wieku.

W przypadku projektowania cięć sanitarnych ich rozmiar będzie uzależniony od aktualnie stwierdzonych potrzeb. W przypadku dużego rozmiaru tych cięć łączyć się je będzie z intensywnymi działaniami hodowlanymi.

Planowanie hodowlane

Przy rębniach częściowych do odnowienia projektowano powierzchnię równą procentowemu poborowi masy uwzględniając pełnowartościowe istniejące młode pokolenie.

Na podstawie wyników prac taksacyjnych zostały wskazane „drzewostany do przebudowy”. Głównym kryterium typowania drzewostanu do przebudowy był brak możliwości osiągnięcia przez ten drzewostan założonych w planowaniu długoterminowym celów racjonalnej gospodarki leśnej, tj. doprowadzenia go do minimalnego wieku wyrębu w odpowiednim zadrzewieniu i jakości technicznej. Typowanie przeprowadzono z uwzględnieniem łącznego występowania następujących cech drzewostanu: niedostosowania składu gatunkowego do siedliska, słabego zwarcia i zadrzewienia oraz wysokiego stopnia jego uszkodzenia. Przebudowę zaprojektowano z zastosowaniem cięć rębnych i wskazań hodowlanych lub cięć pielęgnacyjnych przedrębnych (głównie o charakterze cięć sanitarnych) i wskazań hodowlanych.

Zaprojektowane w UPUL długoterminowe cele hodowlane TD często różnią się od tzw. składów optymalnych, które wykształciłyby się w wyniku pozostawienia tych drzewostanów bez ingerencji człowieka, dla danego typu siedliskowego lasu. Zaprojektowane w UPUL typy drzewostanów są wielogatunkowe i nie

doprowadzą do powstania monokultur, często zawierają gatunki występujące jednocześnie w optymalnych składach gatunkowych, łączą potrzeby gospodarcze i przyrodnicze oraz są zgodne z dobrą praktyką leśną.

2. Określenie przewidywanego oddziaływania zadań zaplanowanych w UPUL na przedmioty ochrony, ze względu na które zostały powołany obszar Natura 2000 pokrywający się zasięgiem z gruntami objętymi pracami urządzeniowymi

Na gruntach objętych UPUL nie prowadzono inwentaryzacji florystycznej, faunistycznej oraz fitosocjologicznej w ramach prac związanych z opracowanymi UPUL. Podczas prac terenowych nie potwierdzano występowania gatunków wymienionych w Załączniku II Dyrektywy Rady 92/43/EWG wymienionych w SDF dla omawianego obszaru Natura 2000. Zgodnie z obowiązującym prawem, jeżeli nie ma bezpośredniego oddziaływania na cele i przedmioty ochrony, dla których zostały powołane obszary Natura 2000, nie ma też oddziaływania na same obszary. W tym celu przeanalizowano wszystkie zebrane dane pod kątem ewentualnego możliwego negatywnego wpływu. Wyniki zestawiono w kolejnych podrozdziałach.

W pewnych wydzieleniach zaplanowane mogły zostać zabiegi trzebieżowe wskazane w tym wypadku jako cięcia sanitarne (CS – cięcia wg potrzeb, nie przymusowe). Wyzdlenia te potrzebują tych zabiegów ze względu na możliwość wystąpienia rozpadu d-stanów będących w złym stanie zdrowotnym, bądź gospodarczym, wydzielanie się posuszu, tworzenie ognisk chorobotwórczych.

W zasięgu obszaru podlegającego prognozie oddziaływania na środowisko znajdują się trzy obszary Natura 2000 – PLH320001 Babolickie Jaziora Lobeliowe, PLH320022 Dolina Radwi, Chocieli i Chotli oraz PLH320040 Jezioro Bobięcińskie.

2.1. Zestawienie tabelaryczne powierzchni gruntów objętych pracami nad UPUL z obszarami Natura 2000

Tabela 4: Zestawienie tabelaryczne powierzchni gruntów objętych UPUL w stosunku do obszarów Natura 2000

Kod i nazwa obszaru Natura 2000	Pow. obszaru wg SDF [ha]	Pow. gruntów UPUL pokrywających się z obszarem Natura 2000 [ha]	[%] pow. gruntów ujętych w UPUL pokrywających się z obszarem Natura 2000 w stosunku do pow. całego obszaru Natura 2000
PLH320001 Dolina Grabowej	4 759,27	23,51	0,49
PLH320022 Dolina Radwi, Chocieli i Chotli	21 861,73	60,02	0,27
PLH320040 Jezioro Bobięcińskie	3 383,26	14,82	0,44

2.2. Określenie wpływu zapisów UPUL na przedmioty ochrony obszarów Natura 2000

W poniższym zestawieniu tabelarycznym zobrazowano powierzchnie poszczególnych zabiegów gospodarczych planowanych do realizacji w latach 2021-2030. Zastosowano podział zabiegów na 4 grupy:

Zalesienia: powierzchnie przeznaczone do zalesienia

Odnowienia: do tej grupy zaliczono zabiegi związane z odnowieniami halizn, płazowin i zrębów, a także dolesienia, podsadzenia, poprawki i uzupełnienia.

Pielęgnacja: do tej grupy zaliczono zabiegi związane z czyszczeniami wczesnymi i późnymi, trzebieżami wczesnymi i późnymi, oraz cięcia sanitarne.

Rębnie: w tej grupie wyszczególniono rodzaje rębni i ewentualnie powierzchnie będące płazowinami.

Tabela 5: Struktura zabiegów gospodarczych planowanych do realizacji w latach 2024-2033 w granicach obszaru PLH320001 Bobolickie Jeziora Lobeliowe

Lp.	Rodzaj zabiegu	Powierzchnia [ha]	Powierzchnia [%]*
1	Zalesienia	-	-
2	Odnowienia	0,19	0,81
3	Pielęgnacja	9,86	41,94
4	Rębnia I (IB)	15,98	67,97
	Rębnia II	-	-
	Rębnia III	-	-
	Rębnia IV	5,98	25,44
	Rębnia V	-	-
	Płazowina	-	-
Powierzchnia obszaru Natura 2000 PLH320001 Bobolickie Jeziora Lobeliowe w granicach UPUL		23,51¹	-

*Udział % zabiegu w stosunku do powierzchni obszaru znajdującego się w granicach UPUL

¹ Sumaryczna powierzchnia zabiegów może być większa od pow. Wskazanej w tej komórce za sprawą możliwości realizacji kilku zabiegów w granicach jednego wydzielenia (nałożenia wyliczonej powierzchni zabiegów)

Łączna powierzchnia obszaru Natura 2000 PLH320001 Bobolickie Jeziora Lobeliowe wynosi 4 759,27 ha, z czego około 0,5% powierzchni pokrywa się z gruntami, dla których sporządzane są: UPUL i niniejsza prognoza.

Oddziaływanie zabiegów gospodarczych na analizowany obszar Natura opisano poniżej w rozdziale 2.3.

Tabela 6: Struktura zabiegów gospodarczych planowanych do realizacji w latach 2024-2033 w granicach obszaru PLH320022 Dolina Radwi, Chocieli i Chotli

Lp.	Rodzaj zabiegu	Powierzchnia [ha]	Powierzchnia [%]*
1	Zalesienia	-	-
2	Odnowienia	36,04	60,05
3	Pielęgnacja	21,20	35,32
4	Rębnia I (IB)	21,23	35,37
	Rębnia II	-	-

Lp.	Rodzaj zabiegu	Powierzchnia [ha]	Powierzchnia [%]*
	Rębnia III	-	-
	Rębnia IV	13,43	22,38
	Rębnia V	-	-
	Płazowina	-	-
Powierzchnia obszaru Natura 2000 PLH320022 Dolina Radwi, Chocieli i Chotli w granicach UPUL		60,02¹	-

*Udział % zabiegu w stosunku do powierzchni obszaru znajdującego się w granicach UPUL w danej formie ochrony przyrody

¹ Sumaryczna powierzchnia zabiegów może być większa od pow. Wskazanej w tej komórce za sprawą możliwości realizacji kilku zabiegów w granicach jednego wydzielenia (nałożenia wyliczonej powierzchni zabiegów)

Łączna powierzchnia obszaru Natura 2000 PLH320022 „Dolina Radwi Chocieli i Chotli” wynosi 21 861,73 ha, z czego 0,27% powierzchni pokrywa się z gruntami, dla których sporządzane są: UPUL i niniejsza prognoza.

Oddziaływanie zabiegów gospodarczych na obszar Natura 2000 PLH320022 Dolina Radwi, Chocieli i Chotli opisano poniżej w rozdziale 2.4.

Tabela 7: Struktura zabiegów gospodarczych planowanych do realizacji w latach 2024-2033 w granicach obszaru PLH320040 Jezioro Bobięcińskie

Lp.	Rodzaj zabiegu	Powierzchnia [ha]	Powierzchnia [%]*
1	Zalesienia	-	-
2	Odnowienia	7,59	51,21
3	Pielęgnacja	6,83	46,09
4	Rębnia I (IB)	5,11	34,48
	Rębnia II	-	-
	Rębnia III	-	-
	Rębnia IV	2,71	18,29
	Rębnia V	-	-
	Płazowina	-	-
Powierzchnia obszaru Natura 2000 PLH320040 Jezioro Bobięcińskie w granicach UPUL		14,82¹	-

*Udział % zabiegu w stosunku do powierzchni obszaru znajdującego się w granicach UPUL

¹ Sumaryczna powierzchnia zabiegów może być większa od pow. Wskazanej w tej komórce za sprawą możliwości realizacji kilku zabiegów w granicach jednego wydzielenia (nałożenia wyliczonej powierzchni zabiegów)

Łączna powierzchnia obszaru Natura 2000 PLH320040 Jezioro Bobięcińskie wynosi 3 383,26 ha, z czego około 0,44% powierzchni pokrywa się z gruntami, dla których sporządzane są: UPUL i niniejsza prognoza.

Oddziaływanie zabiegów gospodarczych na analizowany obszar Natura opisano poniżej w rozdziale 2.5.

2.3. Oddziaływanie na obszar N2000 PLH320001 „Bobolickie Jeziora Lobeliowe”

Przedmioty ochrony:

- 3110 Jeziora lobeliowe
- 3150 Starorzeczca i naturalne eutroficzne zbiorniki wodne ze zbiorowiskami z *Nympheion*, *Potamion*
- 3160 Naturalne, dystroficzne zbiorniki wodne
- 4030 Suche wrzosowiska (*Calluno-Genistion*, *Pohlio-Callunion*, *Calluno-Arctostaphylion*)
- 7110* Torfowiska wysokie z roślinnością torfotwórczą (żywe)
- 7120 Torfowiska wysokie zdegradowane, lecz zdolne do naturalnej i stymulowanej regeneracji
- 7140 Torfowiska przejściowe i trzęsawiska (przeważnie z roślinnością z *Scheuchzerio-Caricetea*)
- 7150 Obniżenia na podłożu torfowym z roślinnością ze związku (*Rhynchosporion*)
- 7230 Górskie i nizinne torfowiska zasadowe o charakterze młak, turzycowisk i mechowisk
- 9110 Kwaśne buczyny (*Luzulo-Fagetum*)
- 9130 Żyzne buczyny (*Dentario glandulosae Fagenion*, *Galio odorati-Fagenion*)
- 9160 Grąd subatlantycki (*Stellario-Carpinetum*)
- 9190 Kwaśne dąbrowy (*Quercion robori-petraeae*)
- 91D0 Bory i lasy bagienne (*Vaccinio uliginosi Betuletum pubescentis*, *Vaccinio uliginosi Pinetum*, *Pino mugo-Sphagnetum*, *Sphagno girgensohnii-Piceetum*) i brzoźowo-sosnowe bagienne lasy borealne
- 1831 *Luronium natans* Elisma wodna
- 1188 *Bombina bombina* Kumak nizinny
- 1042 *Leucorrhinia pectoralis* Zalotka większa

Zagrożenia:

Zgodnie z projektem PZO zagrożeniem dla wybranych siedlisk zlokalizowanych na gruntach objętych UPUL lub w ich pobliżu są:

3160 Naturalne, dystroficzne zbiorniki wodne

Rozproszone zanieczyszczenia wód powierzchniowych z powodu działalności związanej z rolnictwem i leśnictwem.

***7110 Torfowiska wysokie z roślinnością torfotwórczą (żywe)**

Odwadnianie siedliska poprzez rowy melioracyjne, ekspansja trzęślicy modrej *Molinia caerulea* oraz naturalna sukcesja w kierunku boru bagiennego. Siedlisko wymaga uzupełnienia stanu wiedzy (ekspertyzy fitosocjologiczne i hydrologiczne).

7120 Torfowiska wysokie zdegradowane, lecz zdolne do naturalnej i stymulowanej regeneracji

Odwodnienie siedliska w wyniku istnienia starych systemów melioracyjnych. Siedlisko wymaga uzupełnienia stanu wiedzy (ekspertyzy fitosocjologiczne i hydrologiczne).

7140 Torfowiska przejściowe i trzęsawiska (przeważnie z roślinnością z Scheuchzerio-Caricetea)

Zagrożeniem jest odwodnienie siedliska w wyniku istnienia starych systemów melioracyjnych. Potencjalnym zagrożeniem może być ekspansja trzęślicy i trzciny oraz rozwój roślinności drzewiastej i krzewiastej w wyniku przesuszenia siedliska, jak również zmniejszenie lub utrata określonych cech siedliska - ustępowanie gatunków torfowisk przejściowych w wyniku przesuszenia i ekspansji wierzby szarej, brzozy omszonej i kruszyny pospolitej. Siedlisko wymaga uzupełnienia stanu wiedzy (ekspertyzy fitosocjologiczne i hydrologiczne).

7150 Obniżenia na podłożu torfowym z roślinnością ze związku *Rhynchosporion*

Potencjalnym zagrożeniem jest naturalna sukcesja, odwodnienie oraz rozwój roślinności drzewiastej i krzewiastej po obniżeniu poziomu wód gruntowych. W przypadku siedlisk powstałych w wyniku działalności zwierząt (kąpiele błotne) największym zagrożeniem jest konkurencja wkraczających gatunków z sąsiednich płatów siedlisk, w konsekwencji następuje zmiana składu gatunkowego i powrót do wcześniej występujących tu zbiorowisk.

7230 Górskie i nizinne torfowiska zasadowe o charakterze młak, turzycowisk i mechowisk

Siedlisko wymaga uaktualnienia i weryfikacji. Konieczne jest przeprowadzenie badań mających na celu uaktualnienie stanu wiedzy w zakresie występowania siedliska, jego zasięgu i zajmowanej powierzchni. Do potencjalnych zagrożeń siedliska należy przede wszystkim osuszanie torfowisk i naturalna sukcesja.

9110 Kwaśne buczyny *Luzulo-Fagenion*

Brak uaktualnienia planu ochrony dla rezerwatu Buczyna. Potencjalnym zagrożeniem jest intensywna gospodarka leśna (np. rębnie zupełne, niszczenie runa i gleby podczas prac leśnych, budowa i modernizacja dróg leśnych), która może powodować zniekształcenie siedliska, fragmentację. Pozostawianie zbyt małej ilości martwego drewna, niezbędnego do rozwoju ksylobiontów. Odnowienia sztuczne mogą przyczyniać się do uproszczenia struktury wiekowej drzewostanu. Siedlisko wymaga uzupełnienia stanu wiedzy.

9130 Żyzne buczyny *Dentario glandulosae-Fagenion, Galio odorati-Fagenion*

Potencjalnym zagrożeniem jest intensywna gospodarka leśna (np. rębnie zupełne, niszczenie runa i gleby podczas prac leśnych, budowa i modernizacja dróg leśnych), która może powodować zniekształcenie siedliska, fragmentację. Pozostawianie zbyt małej ilości martwego drewna, niezbędnego do rozwoju ksylobiontów. Odnowienia sztuczne mogą przyczyniać się do uproszczenia struktury wiekowej drzewostanu. Siedlisko wymaga uzupełnienia stanu wiedzy.

9160 Grań subatlantycki *Stellario-Carpinetum*

Siedlisko wymaga uaktualnienia i weryfikacji. Konieczne jest przeprowadzenie badań mających na celu uaktualnienie stanu wiedzy w zakresie występowania siedliska, jego zasięgu i zajmowanej powierzchni. Do potencjalnych zagrożeń siedliska należy przede wszystkim intensywna gospodarka leśna (np. rębnie zupełne, niszczenie runa i gleby podczas prac leśnych, budowa i modernizacja dróg leśnych), która

może powodować zniekształcenie siedliska, fragmentację. Pozostawianie zbyt małej ilości martwego drewna, niezbędnego do rozwoju ksylobiontów.

9190 Kwaśne dąbrowy *Quercetea robori-petraeae*

Siedlisko wymaga uaktualnienia i weryfikacji. Konieczne jest przeprowadzenie badań mających na celu uaktualnienie stanu wiedzy w zakresie występowania siedliska, jego zasięgu i zajmowanej powierzchni. Do potencjalnych zagrożeń siedliska należy przede wszystkim intensywna gospodarka leśna (np. rębnie zupełne, niszczenie runa i gleby podczas prac leśnych, budowa i modernizacja dróg leśnych), która może powodować zniekształcenie siedliska, fragmentację. Pozostawianie zbyt małej ilości martwego drewna, niezbędnego do rozwoju ksylobiontów.

91D0 Bory i lasy bagienne *Vaccinio uliginosi-Betulum pubescentis*, *Vaccinio uliginosi-Pinetum*, *Pino mugo-Sphagnetum*, *Sphagno girgensohnii-Picetum* i brzozowo-sosnowe bagienne lasy borealne)

Siedlisko wymaga wykonania szczegółowej ekspertyzy, która pozwoli na określenie skali zagrożeń. Potencjalnym zagrożeniem jest zmiana stosunków wodnych i wzrost trofii siedliska oraz ekspansja trzęślicy modrej, a także przywrócenie prowadzenia gospodarki leśnej w obrębie siedliska, rębnie zupełne w sąsiadujących wydzieleniach LP mogą powodować zniekształcenia siedliska i jego fragmentację.

Cele ochrony:

- Utrzymanie/osiągnięcie oceny FV lub U1 wskaźników diagnostycznych w obrębie poszczególnych stanowisk dla siedlisk występujących w obszarze,
- Utrzymanie stabilnej powierzchni siedlisk
- Utrzymanie stanu populacji co najmniej na poziomie niezadowolającym (U1)

2.3.1. Określenie przewidywanego oddziaływania na cenne siedliska przyrodnicze wymienione w Załączniku I Dyrektywy Rady 92/43/EWG mogące występować na gruntach objętych UPUL

Weryfikacja materiałów źródłowych udostępnionych przez RDOŚ (danych wektorowych do projektu PZO oraz wektorowych danych waloryzacyjnych dla województwa zachodniopomorskiego z 2010 roku), a dotyczących analizowanego obszaru N2000 **NIE WYKAZAŁA** na analizowanej powierzchni obecności żadnych siedlisk przyrodniczych.

Wydzielenie 101n (obr. ewid. Trzebień) znajduje się w sąsiedztwie płatu siedliska 7140 (średnia odległość drzewostanu od granic tego płatu to około 45 m, a jedynie niewielki, południowy kraniec pododdziału zbliża się na odległość około 10 m od granic wspomnianego siedliska przyrodniczego).

Potencjalnym zagrożeniem ze strony gospodarki leśnej (w tym wypadku zaplanowanej rębni IB) może być wpływ na lokalne stosunki hydrologiczne. W związku z powyższym, na skutek braku obowiązującego Planu Zadań Ochronnych (a jedynie projektu, który jako dokument niezatwierdzony może podlegać jeszcze zmianom) – nawiązuje się do obowiązującego Rozporządzenia Ministra Klimatu i

Środowiska z dnia 27 marca 2023 r. w sprawie wymagań dobrej praktyki w zakresie gospodarki leśnej (Dz. U. z 2023 r, poz. 672) . W myśl tego aktu prawnego - § 3. pkt:

5) *nie stosuje się rębni zupełnych oraz rębni gniazdowych w pasie **o szerokości 25 m** od linii brzegu naturalnych cieków i zbiorników wodnych;*

7) *w miejscach, o których mowa w pkt 5, zaleca się pozostawianie stref buforowych lub ich tworzenie, w szczególności przez sadzenie krzewów oraz pielęgnowanie lasu;*

8) *wszędzie tam, gdzie wymagają tego środki techniczne planowane do zastosowania przy pracach pielęgnacyjnych, a także podczas pozyskania i zrywki drewna, w drzewostanach wyznacza się szlaki operacyjne w postaci pasów powierzchni leśnej pozbawionej drzew i krzewów, których szerokość i rozmieszczenie umożliwiają prowadzenie prac z zakresu pielęgnowania lasu, pozyskania i zrywki drewna;*

Pozostawienie 15- metrowego pasa drzewostanu (w połączeniu z wyżej wspomnianą odległością od siedliska spełniającego łącznie warunek 25 m) w południowej części wydzielenia pozwoli na ochronę płatu 7140, a tym samym wykluczy negatywny wpływ UPUL na to siedlisko.

Podobnie ma się sytuacja z płatem siedliska 3160 zlokalizowanym w odległości około 42 m (a na niewielkim odcinku w odległości około 12 m) od wydzielenia 101y (obr. ewid. Trzebień). W pododdziale tym zaplanowane zostało wykonanie w najbliższym 10-leciu rębni IVDU.

Projekt PZO jako działanie ukierunkowane na ochronę siedliska zaleca prowadzenie gospodarki leśnej z uwzględnieniem potrzeb ochrony siedliska – tj. niewykonywanie rębni zupełnych w bezpośrednim sąsiedztwie zbiorników (50 m strefa buforowa); prowadzenie zalesień zgodnych z występującymi w pobliżu zbiorników siedliskami leśnym.

W odniesieniu do zapisów projektu PZO – w problematycznym wydzieleniu została zaplanowana rębnia złożona z długim okresem odnowienia. W tego typu rębni ma miejsce kombinacja różnych sposobów cięcia, obejmująca stopniowe przeredzanie, wycinanie i poszerzanie „dziur w drzewostanie”, stosowane na powierzchniach różnej wielkości zależnie od tego, jak przez specjalistów zostanie oceniony potencjał do obsiania się i wzrostu młodego pokolenia. Młode drzewka (o składzie gatunkowym dostosowanym do siedliska i TSL oraz współgrającym z tendencjami fitosocjologicznymi opisanymi dla tego regionu przez prof. Jana Marka Matuszkiewicza w 2007 roku („Geobotaniczne rozpoznanie tendencji rozwojowych zbiorowisk leśnych w wybranych regionach Polski”) – mogą być albo z naturalnego obsiewu albo z sadzenia, przy równoczesnym usuwaniu starego pokolenie drzew na przestrzeni 20-40 lat.

Takie postępowanie pozostaje w spójności z zapisami projektu PZO i wyklucza wystąpienie negatywnego wpływu zapisów UPUL na ten siedliskowy przedmiot ochrony.

2.3.2. Określenie przewidywanego oddziaływania na gatunki roślin i zwierząt wymienione w Załączniku II Dyrektywy Rady 92/43/EWG mogące występować na gruntach objętych UPUL

Weryfikacja materiałów źródłowych udostępnionych przez RDOŚ (danych wektorowych do projektu PZO oraz wektorowych danych waloryzacyjnych dla województwa zachodniopomorskiego z 2010 roku), a dotyczących analizowanego obszaru N2000 – nie wskazała na analizowanej powierzchni stwierdzeń gatunków roślin lub zwierząt będących przedmiotami ochrony dla obszaru Natura 2000 „Bobolickie Jeziora Lobeliowe”.

Wyjątek stanowi tu jeden mały obszar – w obrębie wydzielenia 101m oraz w bezpośrednim sąsiedztwie wydzieleni 101h i 101n (obr. ewid. Trzebień) w/w waloryzacja dla województwa zachodniopomorskiego z 2010 roku wykazała obecność siedliska występowania płazów ze szczególnym nakierowaniem na kumaka nizinny *Bombina bombina* (1188).

1188 – Kumak nizinny (*Bombina bombina*)

Potencjalne zagrożenie dla gatunku związane jest z zanikaniem miejsc rozrodu. Kumaki są gatunkami wyspecjalizowanymi, rozradzającymi się najczęściej w niewielkich, okresowych zbiornikach. W tradycyjnej gospodarce rolniczej i leśnej, przy umiarkowanym ruchu pojazdów, miejsca rozrodu odnawiają się lub powstają nowe, czemu sprzyja nieutwardzone podłoże i łagodne nachylenie stoków. Także naturalne zmiany biegu rzek i potoków tworzą nowe rozlewiska, odcięte zakola i płycizny. Dlatego nasilająca się regulacja rzek i potoków ujmująca ich koryta w kamienne kanały jest katastrofalna w skutkach dla kumaków. Paradoksalnie, wzmożona działalność może czasem sprzyjać tym gatunkom, wykorzystującym wszelkiego typu niewielkie zbiorniki, które z czasem zanikają w wyniku naturalnej sukcesji (np. w przypadku eksploatacji drewna z użyciem ciężkiego sprzętu wygniatającego koleiny w miękkim gruncie tworząc nowe siedliska i miejsca rozrodu (Adamski P., Bartel R., Bereszyński A., Kepel A., Witkowski Z. (red.) 2004)).

Realizacja zabiegów gospodarczych w tym wywóz i zrywka drewna w perspektywie krótkookresowej może wpływać korzystnie na stan zachowania populacji tych gatunków stwarzając krótkookresowe potencjalne miejsca rozrodu. Literatura źródłowa wskazuje, że eksploatacja drewna z użyciem ciężkiego sprzętu wygniatającego koleiny przyczynia się do tworzenia nowych siedlisk i miejsc rozrodu dla kumaka czy traszki. Niemniej specyfika tego terenu (podmokłe podłoże) jest z kolei czynnikiem ograniczającym używanie ciężkiego sprzętu, a tym samym powstawanie licznych „wygnieceń” terenu. Lokalnie pojawiające się koleiny i zagłębienia terenu stanowiące potencjalne siedliska herpetofauny powinny być chronione przed zniszczeniem (rozjeżdżaniem) w okresie rozrodu płazów.

W odniesieniu do zapisów PZO – w przypadku wydzielenia 101m zlokalizowanego w granicach siedliska płazów nie wskazano żadnych działań ochronnych (wydzielenie opisane w UPUL kategorią INNE). Z kolei wydzielenia 101h i 101n, dla których zaprojektowano rębnię IB, a które znajdują się wyłącznie w bezpośrednim sąsiedztwie siedliska zaleca się wstrzymanie od zabiegów rębnych w pasie 25 m od potwierdzonej granicy siedliska celem zabezpieczenia analizowanego płatu przed zmianami lokalnego reżimu hydrologicznego.

Analizując powyższe oraz biorąc pod uwagę środowisko występowania gatunku oraz jego biologię rozrodu – nie stwierdza się potencjalnego negatywnego oddziaływania projektu na kumaka nizinny.

2.4. Oddziaływanie na obszar N2000 PLH320022 „Ostoja w Dolinie Radwi, Chocieli i Chotli”

Przedmioty ochrony:

Tabela 8: Typy siedlisk przyrodniczych występujących w obszarze Natura 2000 PLH320022 Ostoja w Dolinie Radwi, Chocieli i Chotli (według SDF oraz Rozporządzenia Ministra Klimatu i Środowiska z 2021 roku)

Lp.	Kod siedliska	Nazwa siedliska przyrodniczego	Stan zachowania	Ocena ogólna
1.	3110	Jeziora lobeliowe	bd	bd
2.	3150	Starorzeczca i naturalne eutroficzne zbiorniki wodne ze zbiorowiskami z <i>Nympheion</i> , <i>Potamion</i>	bd	bd
3.	3160	Naturalne, dystroficzne zbiorniki wodne	bd	bd
4.	3260	Nizinne i podgórskie rzeki ze zbiorowiskami włosieniczników (<i>Ranunculion fluitantis</i>)	bd	bd
5.	3270	Zalewane muliste brzegi rzek z roślinnością <i>Chenopodion rubri p.p.</i> i <i>Bidention p.p.</i>	bd	bd
6.	4010	Wilgotne wrzosowiska z wrzoścem bagiennym (<i>Ericion tetralix</i>)	bd	bd
7.	4030	Suche wrzosowiska (<i>Calluno-Genistion</i> , <i>Pohlio Callunion</i> , <i>Calluno-Arctostaphylon</i>)	bd	bd
8.	6410	Zmiennowilgotne łąki trzęślicowe (<i>Molinion</i>)	bd	bd
9.	6430	Ziołorośla górskie (<i>Adenostylin alliariae</i>) i ziołorośla nadrzeczne (<i>Convolvuletalia sepium</i>)	bd	bd
10.	6510	Niżowe i górskie świeże łąki użytkowane ekstensywnie (<i>Arrhenatherion elatioris</i>)	bd	bd
11.	7110	Torfowiska wysokie z roślinnością torfotwórczą (żywe)	bd	bd
12.	7120	Torfowiska wysokie zdegradowane, lecz zdolne do naturalnej i stymulowanej regeneracji	bd	bd
13.	7140	Torfowiska przejściowe i trzęsawiska (przeważnie z roślinnością z <i>Scheuchzerio-Caricetea</i>)	bd	bd
14.	7150	Obniżenia na podłożu torfowym z roślinnością ze związku <i>Rhynchosporion</i>	bd	bd
15.	7220	Źródlika wapienne ze zbiorowiskami <i>Cratoneurion commutati</i>	bd	bd
16.	7230	Górskie i nizinne torfowiska zasadowe o charakterze młak, turzycowisk i mechowisk	bd	bd
17.	9110	Kwaśne buczyny (<i>Luzulo-Fagetum</i>)	bd	bd
18.	9130	Żyzne buczyny (<i>Dentario glandulosae Fagenion</i> , <i>Galio odorati-Fagenion</i>)	bd	bd
19.	9150	Ciepolubne buczyny storczykowe (<i>Cephalanthero-Fagenion</i>)	bd	bd
20.	9160	Grąd subatlantycki (<i>Stellario-Carpinetum</i>)	bd	bd
21.	9170	Grąd środkowoeuropejski i subkontynentalny (<i>Galio-Carpinetum</i> i <i>TilioCarpinetum</i>)	bd	bd
22.	9190	Kwaśne dąbrowy (<i>Quercetea robori-petraeae</i>)	bd	bd
23.	91D0*	Bory i lasy bagiennie (<i>Vaccinio uliginosi-Betuletum pubescentis</i> , <i>Vaccinio uliginosi-Pinetum</i> , <i>Pino mugo-Sphagnetum</i> , <i>Sphagno girgensohnii-Piceetum</i> i brzoźowo-sosnowe bagiennie lasy borealne)	bd	bd
24.	91E0*	Łęgi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe (<i>Salicetum albae</i> , <i>Populetum albae</i> , <i>Alnenion glutinoso-incanae</i> , olsy źródłiskowe)	bd	bd

* siedlisko priorytetowe

¹ zgodnie z zapisami PZO brak jest danych potwierdzających obecność siedliska w Obszarze N2000

Bd – brak danych

Tabela 9: Zestawienie gatunków roślin i zwierząt objętych art. 4 dyrektywy 2009/147/WE i gatunków wymienionych w załączniku II do dyrektywy 92/43/EWG występujących w obszarze Natura 2000 PLH320022 Ostoja w Dolinie Radwi, Chocieli i Chotli (według SDF oraz Rozporządzenia Ministra Klimatu i Środowiska z 2021 roku)

Lp.	Kod gatunku	Nazwa łacińska	Nazwa polska	Stan zachowania	Ocena ogólna
Tracheophyta – Rośliny naczyniowe					
1		<i>Cipripedium calceolus</i>	Obuwik pospolity	bd	bd
2		<i>Saxifraga hirculus</i>	Skalnica torfowiskowa	bd	bd

Lp.	Kod gatunku	Nazwa łacińska	Nazwa polska	Stan zachowania	Ocena ogólna
Invertebrata - Bezkręgowce					
3		<i>Lycaena dispar</i>	Czerwończyk nieparek	bd	bd
4		<i>Osmoderma eremita (Osmoderma barnabita)</i>	Pachnica dębowa	bd	bd
5		<i>Unio crassus</i>	Skójka gruboskorupowa	bd	bd
Pisces - Ryby					
6		<i>Cottus gobio</i>	Głowacz białopłetwy	bd	bd
7		<i>Lampetra fluviatilis</i>	Minóg rzeczny	bd	bd
8		<i>Lampetra planeri</i>	Minóg strumieniowy	bd	bd
9		<i>Salmo salar</i>	Łosoś atlantycki	bd	bd
Amphibia - Płazy					
10	1188	<i>Bombina bombina</i>	Kumak nizinny	bd	bd
11	1166	<i>Triturus cristatus</i>	Traszka grzebieniasta	bd	bd
Mammalia - Ssaki					
12	1355	<i>Lutra lutra</i>	Wydra europejska	bd	bd

Zagrożenia:

Zgodnie z projektem PZO oraz treścią pisma Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Szczecinie z dnia 29.02.2024 r. (znak pisma WOPN.410.7.2024.AM, WOPN.411.21.2024.AM) – dla siedlisk przyrodniczych tego obszaru N2000 zagrożeniami powiązаныmi z gospodarką leśną są:

- dla siedliska 3150 (bezpośrednie i bliskie sąsiedztwo w stosunku do gruntów objętych UPUL):
  - B02 gospodarka leśna i plantacyjna, użytkowanie lasów i plantacji – zręby zupełne w zlewni bezpośredniej jeziora mogą negatywnie wpływać na wahania poziomu lustra wody oraz parametry fizyko-chemiczne wody z uwagi na intensyfikację spływów powierzchniowych
- dla siedliska 3260 (bezpośrednie i bliskie sąsiedztwo w stosunku do gruntów objętych UPUL):
  - B02.02 wycinka lasu (wycinka lasu powoduje przyspieszony spływ powierzchniowy i dopływ zanieczyszczeń)
- dla siedliska 7140 (bezpośrednie sąsiedztwo w stosunku do gruntów objętych UPUL):
  - K02.02 – ewolucja biocenotyczna, sukcesja - sukcesja drzew i krzewów;
  - B02 – gospodarka leśna i plantacyjna, użytkowanie lasów i plantacji - wycinka drzewostanów w granicach zlewni bezpośredniej może przyczynić się do sztucznych wahań poziomu lustra wody;
  - J02 – spowodowane przez człowieka zmiany stosunków wodnych - odwodnienie rowem w sąsiedztwie;
- dla siedliska 9110:
  - B02 – gospodarka leśna i plantacyjna i użytkowanie lasów i plantacji – wycinka lasu pogarszająca stan ochrony w zakresie wieku (zagrożenie istniejące);
  - B02.04 – usuwanie martwych i obumierających drzew - usuwanie starych i obumierających drzew, a także wywrotów i złomów skutkująca zbyt niskimi zasobami „martwego drewna” oraz niedoborem drzew biocenotycznych (zagrożenie istniejące);

- dla siedliska 9160:
  - I01 – obce gatunki inwazyjne – niecierpek drobnokwiatowy, nieliczne (zagrożenie istniejące);
  - B02.02 – wycinka lasu - potencjalnym zagrożeniem dla siedliska jest wycinka drzewostanu;
  - B02 – gospodarka leśna i plantacyjna i użytkowanie lasów i plantacji – wycinka lasu pogarszająca stan ochrony w zakresie wieku i następujące po niej odnowienie przez podsadzenia gatunkami innymi niż dąb bezszypułkowy i grab (zagrożenie istniejące);
  - B02.04 – usuwanie martwych i obumierających drzew – usuwanie starych i obumierających drzew, a także wywrotów i złomów skutkująca zbyt niskimi zasobami „martwego drewna” oraz niedoborem drzew biocenotycznych (zagrożenie istniejące i potencjalne).

- dla siedliska 91E0:
  - B02 – gospodarka leśna i plantacyjna i użytkowanie lasów i plantacji – wycinka lasu pogarszająca stan ochrony w zakresie wieku (zagrożenie istniejące); płat potencjalnie zagrożone wycinką (zagrożenie potencjalne);
  - B02.04 – usuwanie martwych i obumierających drzew, niewłaściwa gospodarka leśna (zagrożenie potencjalne);
  - B02.04 – usuwanie martwych i umierających drzew - usuwanie starych i obumierających drzew, a także wywrotów i złomów skutkująca zbyt niskimi zasobami „martwego drewna” (zagrożenie istniejące);
  - J02.01 – spowodowane przez człowieka zmiany stosunków wodnych - odwodnienie rowami melioracyjnymi (zagrożenie istniejące);
  - J03.01 – zmniejszenie lub utrata określonych cech siedliska - grądowienie łągów na skutek powszechnych zmian warunków wodnych – głównie osuszania (zagrożenie istniejące);
  - I01 – obce gatunki inwazyjne - obecność niecierpka drobnokwiatowego (zagrożenie istniejące);
  - I – inwazyjne oraz inne problematyczne gatunki i geny – świerk (zagrożenie istniejące).

Cele ochrony (wg Załącznika do obwieszczenia Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Szczecinie z dnia 8 marca 2022 r. znak: WOPN.6322.2.2022.KA.PW):

- Utrzymanie/osiągnięcie oceny FV lub U1 wskaźników diagnostycznych w obrębie poszczególnych stanowisk dla siedlisk występujących w obszarze,
- Utrzymanie stabilnej powierzchni siedlisk
- Utrzymanie stanu populacji co najmniej na poziomie niezadawalającym (U1)

2.4.1. Określenie przewidywanego oddziaływania na cenne siedliska przyrodnicze wymienione w Załączniku I Dyrektywy Rady 92/43/EWG mogące występować na gruntach objętych UPUL

Weryfikacja materiałów źródłowych udostępnionych przez RDOŚ (danych wektorowych do projektu PZO oraz wektorowych danych waloryzacyjnych dla województwa zachodniopomorskiego z 2010 roku), a dotyczących analizowanego obszaru N2000 wskazała na analizowanej powierzchni obecność siedmiu typów siedlisk przyrodniczych.

Tabela 10: Wykaz wyłączeń leśnych z UPUL zlokalizowanych w granicach płatów siedlisk przyrodniczych obszaru N2000 PLH320022 Dolina Radwi, Chocieli i Chotli

LP	KOD SIEDLISKA N2000 WYSTĘPUJĄCY W WYDZIELENIU	OBRĘB EWIDENCYJNY	WYDZIELENIE	ZABIEG GOSPODARCZY
1	3150 (płat 3150-6) (bezpośrednie i bliskie sąsiedztwo płata)	DRZEWIANY	101g	TP
			101d	TP
2	3260 (płat 3260-7) (bezpośrednie sąsiedztwo płata)	DRZEWIANY	101a	IVDU
			101b	L ENERG
			101c	IVDU
			101s	IVDU
3	6510 (płat 6510-7) (bezpośrednie sąsiedztwo płata)	DRZEWIANY	101i	TW
4	7140-4 (bezpośrednie sąsiedztwo płata)	OSTRÓWEK	101d	IB
		DRZEWIANY	101g	TP
5	9110 (płat 9110-1)	DRZEWIANY	101y (fragm.)	IB
6	9160 (płat 9160_8)	DRZEWIANY	101s	IVDU
			101t (fragm)	IVDU
7	91E0 (płaty: 91E0_22, 91E0_23, 91E0_25, 91E0_26, 91E0_31)	DRZEWIANY	101a	IVDU
			101c	IVDU
			101l	IVDU
			101n	L ENERG
			101p	IVDU
			101r	IVDU
			101s	IVDU
			101t	IVDU
101z	IVDU			

3150 – Starorzeczka i naturalne eutroficzne zbiorniki wodne ze zbiorowiskami z *Nymphaeion*, *Potamion*

To naturalne jeziora i stałe niewielkie zbiorniki wodne oraz odcięte fragmenty koryt rzecznych z wolno pływającymi w toni wodnej makrofitami (*Potamion* i częściowo *Nymphaeion*), makrofitami zakorzenionymi w dnie oraz o liściach pływających (część *Nymphaeion*), a także prymitywnymi skupieniami drobnych roślin pływających po powierzchni wody (*Lemnetea*).

Głównymi zagrożeniami dla w/w siedliska przyrodniczego są (zgodnie z projektem PZO) – gospodarka leśna i plantacyjna, użytkowanie lasów i plantacji – zręby zupełne w zlewni bezpośredniej jeziora, które mogą negatywnie wpływać na wahania poziomu lustra wody oraz parametry fizyko-chemiczne wody z uwagi na intensyfikację spływów powierzchniowych.

Jako działanie ochronne wspomniany projekt PZO (pPZO) wskazuje na dostosowanie gospodarki leśnej do wymogów ochrony siedliska poprzez:

- pozostawienie drzewostanu w pasie o szerokości ok. 50 m (dwóch wysokości drzewostanu) od brzegu jeziora w większości do naturalnego rozwoju, z wyjątkiem ewentualnej eliminacji gatunków obcych geograficznie i ekologicznie oraz ewentualnego kształtowania struktury tej strefy za pomocą cięć pielęgnacyjnych lub przerębowych. Dopuszczalnym wyjątkiem od pozostawienia do naturalnego rozwoju może być także ścinanie drzew, które zagrażają bezpieczeństwu publicznemu, jeśli ryzyko z tym związane wyraźnie przeważa nad wartością biocenotyczną drzewa i nie można go uniknąć w inny sposób.

W toku analizy materiałów źródłowych i ich korelacji z danymi graficznymi obrazującymi zakres UPUL stwierdzono, że analizowane siedlisko zlokalizowane jest praktycznie wyłącznie w ich bezpośrednim lub bliskim sąsiedztwie (na granicy z tonią wody) (wydz. 101g i 101d, obr. ewid. Drzewiany). Z perspektywy samej gospodarki w najbliższym 10-leciu obydwie wyłączenia podlegają zabiegom pielęgnacyjnym (trzebieży późnej), co pozostaje w spójności z zapisami pPZO.

Ogólnym celem realizacji trzebieży późnych jest doprowadzenie drzewostanu do wieku rębności. Drzewostan powinien mieć wtedy właściwy dla danego siedliska skład gatunkowy, osiągnąć wysoką jakość i prawidłowe zwarcie.

W okresie trzebieży późnych dąży się do tego, aby drzewa dorodne rozwijały się swobodnie, miały obfity i dobrze oświetlony aparat asymilacyjny umożliwiający duży przyrost masy drzewnej. Drzewa dorodne nie mogą cierpieć z powodu konkurencji ze strony korzeni innych drzew, nie stanowiących głównego celu produkcji. Z tego względu drzewa należące do niższych klas biologicznych tracą swe znaczenie. Usuwając je, należy zwrócić uwagę, ażeby warunki siedliskowe nie pogorszyły się wskutek zbyt silnego dopuszczenia światła do dna lasu. Przy trzebieżach późnych, wymagających przerwania zvarcia w górnej warstwie drzewostanu, niezbędne jest odpowiednio wykształcone piętro dolne lub podszyt, które przejmują na siebie zadanie pielęgnowania gleby i oczyszczania strzały drzew dorodnych. Dolne piętro złożone z gatunków cienioznośnych lub z podszytu, chroni glebę przed zbytnim nasłonecznieniem i wysuszającym działaniem wiatrów. Utrzymuje bardziej równomierny stopień wilgotności i temperatury w powietrzu i glebie. Wszystko to wyraża się poprawą mikroklimatu, w którym bogatsze życie mikroorganizmów glebowych przyspiesza rozkład ściółki i zwiększa w powietrzu udział dwutlenku węgla. Wzmoczona żyzność gleby wpływa na zwiększenie przyrostu masy.

Rozmieszczenie piętra dolnego nie musi być równomierne w drzewostanie. Miejscami może być ono niepotrzebne, np. w otoczeniu buków lub jodeł, natomiast jest konieczne pod gatunkami światłożadnymi. Rolę piętra dolnego najlepiej spełniają gatunki drzew i krzewów cienioznośnych. Należy je wprowadzić sztucznie w okresie dojrzewania drzewostanu z takim wyliczeniem, aby przy rozpoczynaniu trzebieży późnych mogły spełniać zadania pielęgnacyjne. W okresie trzebieży późnych piętro dolne powinno być na tyle rozwinięte, aby drzewa pielęgnujące otulały swymi koronami strzały drzew dorodnych. Tam gdzie możliwe jest odnowienie naturalne, cięcia pielęgnacyjne wykonywane w końcowej fazie trzebieży późnych powinny być wykorzystane jako cięcia przygotowawcze, ułatwiające obsiew powierzchni. Jeżeli w ich wyniku

zdoła się uzyskać wystarczająco obfity obsiew, to wówczas trzebieże późne przechodzą bezpośrednio w cięcia odslaniające, zamykające cykl życiowy drugiego drzewostanu (www.encyklopedia.lasypolskie.pl).

Trzebieże późne mają zatem spełnić następujące zadania:

- skrócić okres produkcji pożądaných sortymentów drzewnych,
- zwiększyć produktywność siedliska przez intensyfikację procesów glebowych wywołanych większym udostępnieniem światła, ciepła i wilgoci,
- przygotować drzewostan do odnowienia naturalnego i doprowadzić glebę do optymalnego stanu „lekkiego zazielenienia”,
- spotęgować ochronną, krajobrazową i środowiskotwórczą rolę lasu jako niezbędnego naturalnego składnika krajobrazu lub jako obiektu mającego specjalne przeznaczenie.

Z racji na brak zatwierdzonego, obowiązującego Planu Zadań Ochronnych, a wyłącznie jego projekt, który podlegać może jeszcze zmianom – zalecenie co do pozostawienia strefy buforowej przyjmuje się za obowiązującym Rozporządzeniem Ministra Klimatu i Środowiska z dnia 27 marca 2023 r. w sprawie wymagań dobrej praktyki w zakresie gospodarki leśnej (Dz. U. z 2023 r, poz. 672). W myśl tego aktu prawnego - § 3. pkt:

4) w pasie o szerokości 10 m od linii brzegu naturalnych cieków i zbiorników wodnych zaleca się pozostawiać:

a) zwalone pnie drzew,

b) podszyt,

c) duże kamienie w celu ułatwienia zwierzętom migracji oraz dostępu do wody;

*5) nie stosuje się rębni zupełnych oraz rębni gniazdowych w pasie **o szerokości 25 m** od linii brzegu naturalnych cieków i zbiorników wodnych;*

7) w miejscach, o których mowa w pkt 5, zaleca się pozostawianie stref buforowych lub ich tworzenie, w szczególności przez sadzenie krzewów oraz pielęgnowanie lasu;

8) wszędzie tam, gdzie wymagają tego środki techniczne planowane do zastosowania przy pracach pielęgnacyjnych, a także podczas pozyskania i zrywki drewna, w drzewostanach wyznacza się szlaki operacyjne w postaci pasów powierzchni leśnej pozbawionej drzew i krzewów, których szerokość i rozmieszczenie umożliwiają prowadzenie prac z zakresu pielęgnowania lasu, pozyskania i zrywki drewna;

9) szlaki operacyjne projektuje się z wykorzystaniem istniejących już szlaków operacyjnych lub luk w drzewostanie, w odległości minimum 10 m od linii brzegu naturalnych cieków i zbiorników wodnych

Realizacja UPUL we wskazanym powyżej wymiarze i uwzględnieniu w/w zaleceń nie spowoduje szkód w siedlisku 3150.

3260 – Nizinne i podgórskie rzeki ze zbiorowiskami włosieniczników

Siedlisko jest określane przez roślinność zanurzoną, przytwierdzoną do uziarnionych osadów mineralnych (piasek, żwir, drobne kamienie) na dnie koryt strumieni i rzek o intensywnym przepływie wody i zauważalnym zasilaniu przez wody podziemne lub wymianie wód między strefą koryta a interaktywną strefą migrujących wód gruntowych. Występuje na odcinkach erozyjnych i przejściowych cieków wodnych niskiej lub średniej rzędowości, w niższej położonych odcinkach akumulacyjnych zanika.

Dla przedmiotowego siedliska przyrodniczego zgodnie z projektem PZO zagrożeniem jest wycinka lasu (wycinka lasu powoduje przyspieszony spływ powierzchniowy i dopływ zanieczyszczeń), a działaniem ochronnym jest dostosowanie gospodarki leśnej do wymogów ochrony siedliska 3260 i związanych z nim gatunków zwierząt poprzez pozostawienie drzewostanu w pasie o szerokości ok. 25 m (jednej wysokości drzewostanu) od brzegu cieków do naturalnego rozwoju, z wyjątkiem ewentualnej eliminacji gatunków obcych geograficznie i ekologicznie oraz ewentualnego kształtowania struktury tej strefy za pomocą cięć pielęgnacyjnych lub przerębowych. Dopuszczalnym wyjątkiem od pozostawienia do naturalnego rozwoju może być także ścinanie drzew, które zagrażają bezpieczeństwu publicznemu, jeśli ryzyko z tym związane wyraźnie przeważa nad wartością biocenotyczną drzewa i nie można go uniknąć

W toku analizy materiałów źródłowych i ich korelacji z danymi graficznymi obrazującymi zakres UPUL stwierdzono, że analizowane siedlisko zlokalizowane jest wyłącznie w bezpośrednim lub bliskim sąsiedztwie gruntów objętych UPUL (na granicy z tonią wody) (wydz. 101a, 101c, 101s, obr. ewid. Drzewiany). Z perspektywy samej gospodarki w najbliższym 10-leciu wymienione wyłączenia leśne podlegać mają zabiegom rębni złożonej z długim okresem odnowienia.

Z racji na brak zatwierdzonego, obowiązującego Planu Zadań Ochronnych, a wyłącznie jego projekt, który podlegać może jeszcze zmianom – zalecenie co do pozostawienia strefy buforowej dla siedliska 3260 przyjmuje się za obowiązującym Rozporządzeniem Ministra Klimatu i Środowiska z dnia 27 marca 2023 r. w sprawie wymagań dobrej praktyki w zakresie gospodarki leśnej (Dz. U. z 2023 r, poz. 672). W myśl tego aktu prawnego - § 3. pkt:

4) w pasie o szerokości 10 m od linii brzegu naturalnych cieków i zbiorników wodnych zaleca się pozostawiać:

a) zwalone pnie drzew,

b) podszyt,

c) duże kamienie w celu ułatwienia zwierzętom migracji oraz dostępu do wody;

*5) nie stosuje się rębni zupełnych oraz rębni gniazdowych w pasie **o szerokości 25 m** od linii brzegu naturalnych cieków i zbiorników wodnych;*

7) w miejscach, o których mowa w pkt 5, zaleca się pozostawianie stref buforowych lub ich tworzenie, w szczególności przez sadzenie krzewów oraz pielęgnowanie lasu;

8) wszędzie tam, gdzie wymagają tego środki techniczne planowane do zastosowania przy pracach pielęgnacyjnych, a także podczas pozyskania i zrywki drewna, w drzewostanach wyznacza się szlaki

operacyjne w postaci pasów powierzchni leśnej pozbawionej drzew i krzewów, których szerokość i rozmieszczenie umożliwiają prowadzenie prac z zakresu pielęgnowania lasu, pozyskania i zrywki drewna;

9) szlaki operacyjne projektuje się z wykorzystaniem istniejących już szlaków operacyjnych lub luk w drzewostanie, w odległości minimum 10 m od linii brzegu naturalnych cieków i zbiorników wodnych

Wspomniana strefa winna być wolna od realizacji zabiegów rębnych.

Realizacja UPUL we wskazanym powyżej wymiarze i uwzględnieniu w/w zaleceń nie spowoduje szkód w siedlisku 3260.

6510 – Niżowe i górskie świeże łąki używane ekstensywnie (*Arrhenatherion elatioris*)

Zabiegi wynikające z zapisów UPUL dotyczą powierzchni leśnej (zalesionej i niezalesionej). Z kolei jeśli mowa o nieleśnych siedliskach przyrodniczych Natura 2000 – występują one zazwyczaj na gruntach nieleśnych (łąkach, pastwiskach), dla których w UPUL nie przewiduje się realizacji zabiegów.

Przedmiotowe siedlisko zidentyfikowano w bezpośrednim sąsiedztwie wyłączenia leśnego 101i (obr. ewid. Drzewiany). Siedlisko występuje na okrajkach wydzielenia objętego UPUL, na którym w najbliższym 10-leciu zaplanowana została trzebież wczesna. Należy pamiętać, że UPUL nie realizuje żadnych wskazań dla powierzchni nieleśnych.

Podsumowując, realizacja zabiegów prowadzonych wyłącznie w drzewostanach sąsiedzkich w stosunku do płatów siedliska nie będą miały bezpośredniego wpływu na stan zachowania analizowanych łąk, zatem wpływ UPUL na ten przedmiot ochrony można ocenić jako neutralny.

7140 – Torfowiska przejściowe i trzęsawiska (przeważnie z roślinnością z *Scheuchzerio-Caricetea*)

Głównymi zagrożeniami dla w/w siedliska przyrodniczego są (zgodnie z projektem PZO): sukcesja, ekspansja drzew i krzewów, gospodarka leśna i plantacyjna, użytkowanie lasów i plantacji - wycinka drzewostanów w granicach zlewni bezpośredniej, która może przyczynić się do sztucznych wahań poziomu lustra wody (zagrożenie potencjalne) oraz spowodowane przez człowieka zmiany stosunków wodnych - odwodnienie rowem w sąsiedztwie (zagrożenie istniejące).

W ramach przeciwdziałania zagrożeniom w projekcie PZO przewidziano następujące działania ochronne powiązane z gospodarką leśną:

- 1) wykluczeniu zmian stosunków wodnych poprzez remonty istniejącej infrastruktury melioracyjnej lub budowę nowej z wyjątkiem działań mających na celu poprawę uwilgotnienia i hamowanie odpływu wód z torfowisk oraz okalających je terenów w odległości co najmniej 50 m od granicy siedliska;
- 2) dostosowanie gospodarki leśnej do wymogów ochrony siedliska poprzez pozostawienie drzewostanu w pasie o szerokości ok. 50 m (dwóch wysokości drzewostanu) od brzegu jeziora w większości do naturalnego rozwoju, z wyjątkiem ewentualnej eliminacji gatunków obcych geograficznie i ekologicznie oraz ewentualnego kształtowania struktury tej strefy za pomocą cięć pielęgnacyjnych lub przerębowych. Dopuszczalnym wyjątkiem od pozostawienia do naturalnego

rozwoju może być także ścinanie drzew, które zagrażają bezpieczeństwu publicznemu, jeśli ryzyko z tym związane wyraźnie przeważa nad wartością biocenotyczną drzewa i nie można go uniknąć w inny sposób;

- 3) usunięcie nalotów oraz podrostów drzew i krzewów z powierzchni torfowiska z możliwością pozostawienia pojedynczych sosen. Zabieg przeprowadzić w okresie od 15 sierpnia do 15 lutego. Uzyskaną biomasę wynieść poza torfowisko. Zabieg powtarzać w miarę potrzeb w kolejnych latach.

Odnosząc się do poszczególnych działań ochronnych i wskazań stwierdzono co następuje:

- **Ad. 1** – nie dotyczy prac związanych bezpośrednio z prowadzeniem gospodarki leśnej.
- **Ad. 2** – siedlisko zlokalizowane zostało w bezpośrednim sąsiedztwie wyłączenia 101d (obr. ewid. Ostrówek) oraz bliskim sąsiedztwie wydzielania 101g (obr. ewid. Drzewiany). W przypadku pierwszego z pododdziałów UPUL przewiduje realizację rębni IB, a w przypadku drugiego – zabiegi przedrębne (trzebież późną).

Z racji na brak zatwierdzonego, obowiązującego Planu Zadań Ochronnych, a wyłącznie jego projekt, który podlegać może jeszcze zmianom – zalecenie co do pozostawienia strefy buforowej dla siedliska 7140 przyjmuje się za § 3. Pkt. 5 obowiązującego Rozporządzenia Ministra Klimatu i Środowiska z dnia 27 marca 2023 r. w sprawie wymagań dobrej praktyki w zakresie gospodarki leśnej (Dz. U. z 2023 r, poz. 672) – tj. *w pasie **o szerokości 25 m** od linii brzegu naturalnych cieków i zbiorników wodnych*. Ponadto w pasie buforowym zaleca się stosować do wytycznych opisanych we wspomnianym już Rozporządzeniu, a dokładnie zapisach zawartych w § 3. pkt. 4, 7, 8, 9.

W przypadku wydzielania 101d – koniecznym jest pozostawienie pasa buforowego wolnego od realizacji rębni, natomiast w przypadku wydzielania 101g – w pasie buforowym możliwe jest realizowanie trzebieży z zachowaniem wytycznych opisanych w w/w Rozporządzeniu.

- **Ad. 3** – nie dotyczy prac związanych realizacją prac gospodarczych prowadzonych w oparciu o analizowany UPUL (siedlisko poza gruntami objętymi analizą).

Podsumowując, realizacja prac zgodnie z powyższymi wytycznymi wpisuje się w zapisy PZO dla siedlisk bagiennych i ostatecznie winna zabezpieczyć je przed negatywnym wpływem ze strony prowadzonej na tym terenie gospodarki leśnej wynikającej z UPUL.

9110 – Kwaśne buczyny (*Luzulo-Fagetum*)

Ten typ siedliska przyrodniczego obejmuje bukowe, a w górach bukowo-jodłowe i bukowo-jodłowo-świerkowe lasy rosnące na żyznych siedliskach, z reguły na glebach o neutralnym lub tylko słabo kwaśnym odczynie, z próchnicą typu mull (czasem przejście do moder) i z dominacją gatunków typowych dla lasów liściastych w runie. Lasy te występują w Polsce w granicach zasięgu buka, mając jednak zasięg wyspowy i miejscami porozrywany.

W projekcie PZO wskazano następujące działania ukierunkowane na ochronę siedliska 9110 poprzez modyfikację gospodarki leśnej polegającą na:

- 1) stosowaniu rębni złożonych z długim okresem odnowienia,

- 2) pozostawieniu w ramach każdej rębni na powierzchni manipulacyjnej nie mniej niż 5% powierzchni drzewostanu macierzystego wraz ze wszystkimi składnikami strukturalnymi (nienaruszone wszystkie warstwy), w postaci biogrup lub większej liczby kęp, zaleca się aby wielkość biogrupy wynosiła co najmniej 6 arów. Powinny być one zaznaczone w terenie na etapie cięć przygotowawczych i pozostawione do naturalnego rozpadu i tworzyć jeden zwarty płat drzewostanu,
- 3) pozostawienia do naturalnej śmierci 10-15% drzew liściastych (częściowa lub całkowita rezygnacja z tzw. cięcia uprzątającego),
- 4) pozostawianiu martwych drzew o długości pnia >3m i grubość >50 cm (o ile takie drzewa występują w drzewostanie) w ilości minimum 3 sztuk/ha. W przypadku braku w drzewostanie drzew o długości pnia >3m i grubości >50 cm pozostawianie martwych drzew o możliwie największej długości i średnicy pnia na powierzchniach siedliska w ilości minimum 5 sztuk/ha, o ile pozwalają na to naturalne procesy wydzielania się posuszu,
- 5) pozostawianie w płatach siedlisk martwego drewna w ilości co najmniej 10-20 m³/ha, o ile pozwalają na to naturalne procesy wydzielania się posuszu (nie dotyczy gatunków obcych geograficznie i ekologicznie),
- 6) odnawianie gatunkami właściwymi dla siedliska: bukiem z możliwym, mniejszym udziałem dębu szypułkowego, klonu zwyczajnego, klonu jawora i innych rodzimych gatunków liściastych oraz dopuszczalnym udziałem sosny zwyczajnej w ilości nie przekraczającej 10% drzewostanu,
- 7) pozostawianiu złomów i wykrotów, z wyjątkiem drzew zagrażających bezpieczeństwu publicznemu,
- 8) stopniowemu usuwaniu w ramach prowadzonych zabiegów pielęgnacyjnych wprowadzonych do drzewostanów gatunków obcych geograficznie i ekologicznie, w tym sosny, świerka, modrzewia, daglezi, jodły i innych,
- 9) wyłączeniu z użytkowania rębnych fragmentów siedlisk położonych na zboczach dolin rzek i strumieni oraz jezior.

Odnosząc się do poszczególnych działań ochronnych i wskazań stwierdzono co następuje:

- a. **Ad. 1** – w wydzieleniu 101y zaprojektowana została rębnia IB, a grunty podlegające analizie są własnością prywatną i sposób ich użytkowania pozostaje w gestii Właściciela/Użytkownika terenu w oparciu o obowiązujące przepisy prawa,

Obszar N2000 PLH320022 „Ostoja w Dolinie Radwi, Chocieli i Chotli” **nie posiada** zatwierdzonego Planu Zadań Ochronnych, a jedynie projekt, który na tym etapie może podlegać zmianom i nie stanowi dokumentu wykonawczego. Obowiązującymi dokumentami są obecnie: Rozporządzenie Ministra Klimatu i Środowiska z dnia 14 Października 2021 r. w sprawie Specjalnego Obszaru Ochrony Siedlisk Dolina Radwi, Chocieli i Chotli (PLH320022) (Dz. U. z dnia 4 stycznia 2022 r., poz. 14) oraz Obwieszczenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Szczecinie roku, znak

WOPN.6322.2.2022.KA.PW z dnia 8 marca 2022 w sprawie przyjęcia tymczasowych celów ochrony dla obszaru Natura 2000 Dolina Radwi, Chocieli i Chotli PLH320022. Obydwa obowiązujące dokumenty nie zawierają żadnych informacji w sprawie działań ochronnych przypisanych i dedykowanych poszczególnym siedliskom.

Realizacja postanowień zapisanych w **projekcie** PZO, a ograniczająca prowadzenie gospodarki leśnej na gruntach objętych siedliskiem jest obecnie możliwa wyłącznie na podstawie porozumienia zawartego z organem sprawującym nadzór nad obszarem Natura 2000 (w tym wypadku RDOŚ Szczecin), w związku z czym wskazane działania mogą mieć wyłącznie charakter zaleceń. Oczywiście Właściciele mogą (i zaleca się to) zawrzeć takie porozumienia (o odstąpieniu od realizacji wszystkich zadań gospodarki leśnej) w zamian za należną rekompensatę finansową, związaną z brakiem korzyści, które to użytkowanie daje (brak surowca drzewnego lub pieniędzy za jego sprzedaż). Zapisy projektu PZO zakazujące jakiegokolwiek gospodarki leśnej na gruntach są niemoralne i niezgodne z prawem. Nie ma możliwości pozbawienia właścicieli prywatnych możliwości użytkowania ich własnych gruntów. To trwale zrównoważona gospodarka leśna przyczynia się do powstania właśnie siedlisk leśnych uznanych później za „naturowe”. **Omawiane drzewostany należą do osób fizycznych, są lasami gospodarczymi i w żaden sposób nie można traktować ich jako rezerwy przyrody należące do Skarbu Państwa.**

Problematyka omówiona została szerzej w tym artykule: <https://las-r.pl/aktualnosci/planowanie-gospodarcze-a-ochrona-przyrody/>.

- **Ad. 2, 3, 4, 5** – podmiotem odpowiedzialnym za wykonanie działań jest jego właściciel lub posiadacz obszaru na podstawie porozumienia zawartego z organem sprawującym nadzór nad obszarem Natura 2000 (w tym wypadku RDOŚ Szczecin), w związku z czym wskazane działania mają charakter zaleceń. Oczywiście właściciele mogą (i zaleca się to) zawrzeć porozumienie z organem sprawującym nadzór nad obszarem Natura 2000 w oparciu o przepisy odrębne.
- **Ad. 6** – realizacja gospodarki leśnej i dostosowanie składu odnowień zostało ustalone na naradzie techniczno-gospodarczej zgodnie z wytycznymi określonymi w Zasadach Hodowli Lasu (ZHL), dla krainy przyrodniczo – leśnej: dla krainy przyrodniczo – leśnej: I Kraina Bałtycka, Dzielnice: Niziny Szczecińskiej, Pojezierza Wałecko-Myśliborskiego, Pobrzeża Słowińskiego, Pojezierza Drawsko-Kaszubskiego, Żuław Wiślanych, w granicach których leży teren objęty opracowaniem. Występujące na tym terenie zespoły roślinne i odpowiadające im regionalne optymalne składy gatunkowe drzewostanów przyjęto na podstawie opracowania z 2007 roku „Geobotaniczne rozpoznanie tendencji rozwojowych zbiorowisk leśnych w wybranych regionach Polski” pod redakcją prof. Jana Marka Matuszkiewicza oraz z Siedliskowych Podstaw Hodowli Lasu, które to pozostają w zgodności z zapisami treści do projektu PZO.
- **Ad. 7** – podmiotem odpowiedzialnym za wykonanie działań jest jego właściciel lub posiadacz obszaru na podstawie porozumienia zawartego z organem sprawującym nadzór nad obszarem Natura 2000 (w tym wypadku RDOŚ Szczecin), w związku z czym wskazane działania mają charakter zaleceń. Oczywiście właściciele mogą (i zaleca się to) zawrzeć porozumienie z organem sprawującym nadzór nad obszarem Natura 2000 w oparciu o przepisy odrębne.

- **Ad. 8** – realizacja gospodarki leśnej i dostosowanie składu odnowień zostało ustalone na naradzie techniczno-gospodarczej zgodnie z wytycznymi określonymi w Zasadach Hodowli Lasu (ZHL), dla krainy przyrodniczo – leśnej: dla krainy przyrodniczo – leśnej: I Kraina Bałtycka, Dzielnice: Niziny Szczecińskiej, Pojezierza Wałecko-Myśliborskiego, Pobrzeża Słowińskiego, Pojezierza Drawsko-Kaszubskiego, Żuław Wiślanych, w granicach których leży teren objęty opracowaniem. Występujące na tym terenie zespoły roślinne i odpowiadające im regionalne optymalne składy gatunkowe drzewostanów przyjęto na podstawie opracowania z 2007 roku „Geobotaniczne rozpoznanie tendencji rozwojowych zbiorowisk leśnych w wybranych regionach Polski” pod redakcją prof. Jana Marka Matuszkiewicza oraz z Siedliskowych Podstaw Hodowli Lasu, które to pozostają w zgodności z zapisami treści do projektu PZO.
- **Ad. 9** – zapis nie dotyczy gruntów objętych niniejszą prognozą, a zlokalizowanych w granicach obszaru N2000.

W wyniku analizy zapisów UPUL należy stwierdzić brak negatywnego oddziaływania zapisów UPUL na siedlisko 9110.

9160 –Grąd subatlantycki (*Stellario-Carpinetum*)

Ten typ siedliska przyrodniczego obejmuje lasy dębowe, dębowo-grabowe- lub grabowe, czasem z udziałem lipy, na żyznych, często wilgotnych siedliskach. Występują one w północno-zachodniej części Polski, na Pomorzu.

Najbardziej typowe miejsca występowania grądów subatlantyckich to dna i zbocza dolin średnich i małych rzek oraz strumieni, a także zbocza mis jeziornych - a więc położenia o względnie chłodnym i cienistym mikroklimacie. W związku z tym, siedlisko często występuje w styku z łęgami, a także ze źródłiskami, strumieniami i rzekami, rzadziej z jeziorami. Zdarza się jednak występowanie grądów także poza dolinami i zboczami, na terenach płaskich, a także na wzniesieniach morenowych. Charakter grądowy często mają także występujące w krajobrazie Pomorza niewielkie śródpolne kompleksy lasów liściastych.

W projekcie PZO wskazano następujące działania ukierunkowane na ochronę siedliska 9110 poprzez modyfikację gospodarki leśnej polegającą na:

- 1) stosowaniu rębni złożonych z długim okresem odnowienia,
- 2) pozostawieniu w ramach każdej rębni na powierzchni manipulacyjnej nie mniej niż 5% powierzchni drzewostanu macierzystego wraz ze wszystkimi składnikami strukturalnymi (nienaruszone wszystkie warstwy), w postaci biogrup lub większej liczby kęp, zaleca się aby wielkość biogrupy wynosiła co najmniej 6 arów. Powinny być one zaznaczone w terenie na etapie cięć przygotowawczych i pozostawione do naturalnego rozpadu i tworzyć jeden zwarty płat drzewostanu,
- 3) pozostawienia do naturalnej śmierci 10-15% drzew liściastych (częściowa lub całkowita rezygnacja z tzw. cięcia uprzętającego),
- 4) pozostawianiu martwych drzew o długości pnia >3m i grubości >50 cm (o ile takie drzewa występują w drzewostanie) w ilości minimum 3 sztuk/ha. W przypadku braku w drzewostanie drzew o długości

pnia >3m i grubości >50 cm pozostawianie martwych drzew o możliwie największej długości i średnicy pnia na powierzchniach siedliska w ilości minimum 5 sztuk/ha, o ile pozwalają na to naturalne procesy wydzielania się posuszu,

- 5) pozostawianie w płatach siedlisk martwego drewna w ilości co najmniej 10-20 m³/ha, o ile pozwalają na to naturalne procesy wydzielania się posuszu (nie dotyczy gatunków obcych geograficznie i ekologicznie),
- 6) odnawianie gatunkami właściwymi dla siedliska: dębu szypułkowego i bezszypułkowego, graba, klonu zwyczajnego i lipy drobnolistnej,
- 7) pozostawianiu złomów i wykrotów, z wyjątkiem drzew zagrażających bezpieczeństwu publicznemu,
- 8) stopniowemu usuwaniu w ramach prowadzonych zabiegów pielęgnacyjnych wprowadzonych do drzewostanów gatunków obcych geograficznie i ekologicznie,
- 9) wyłączeniu z użytkowania rębnych fragmentów siedlisk położonych na zboczach dolin rzek i strumieni oraz jezior.

Odnosząc się do poszczególnych działań ochronnych i wskazań stwierdzono co następuje:

- **Ad. 1** – zaprojektowana w wydzieleniach 101s i 101t rębna złożona IVDU pozostaje w spójności z projektowanymi działaniami przypisanymi siedlisku.
- **Ad. 2, 3, 4, 5** – podmiotem odpowiedzialnym za wykonanie działań jest jego właściciel lub posiadacz obszaru na podstawie porozumienia zawartego z organem sprawującym nadzór nad obszarem Natura 2000 (w tym wypadku RDOŚ Szczecin), w związku z czym wskazane działania mają charakter zaleceń. Oczywiście właściciele mogą (i zaleca się to) zawrzeć porozumienie z organem sprawującym nadzór nad obszarem Natura 2000 w oparciu o przepisy odrębne.
- **Ad. 6** – realizacja gospodarki leśnej i dostosowanie składu odnowień zostało ustalone na naradzie techniczno-gospodarczej zgodnie z wytycznymi określonymi w Zasadach Hodowli Lasu (ZHL), dla krainy przyrodniczo – leśnej: dla krainy przyrodniczo – leśnej: I Kraina Bałtycka, Dzielnice: Niziny Szczecińskiej, Pojezierza Wałecko-Myśliborskiego, Pobrzeża Słowińskiego, Pojezierza Drawsko-Kaszubskiego, Żuław Wiślanych, w granicach których leży teren objęty opracowaniem. Występujące na tym terenie zespoły roślinne i odpowiadające im regionalne optymalne składy gatunkowe drzewostanów przyjęto na podstawie opracowania z 2007 roku „Geobotaniczne rozpoznanie tendencji rozwojowych zbiorowisk leśnych w wybranych regionach Polski” pod redakcją prof. Jana Marka Matuszkiewicza oraz z Siedliskowych Podstaw Hodowli Lasu, które to pozostają w zgodności z zapisami treści do projektu PZO.
- **Ad. 7** – podmiotem odpowiedzialnym za wykonanie działań jest jego właściciel lub posiadacz obszaru na podstawie porozumienia zawartego z organem sprawującym nadzór nad obszarem Natura 2000 (w tym wypadku RDOŚ Szczecin), w związku z czym wskazane działania mają charakter zaleceń. Oczywiście właściciele mogą (i zaleca się to) zawrzeć porozumienie z organem sprawującym nadzór nad obszarem Natura 2000 w oparciu o przepisy odrębne.
- **Ad. 8** – realizacja gospodarki leśnej i dostosowanie składu odnowień zostało ustalone na naradzie techniczno-gospodarczej zgodnie z wytycznymi określonymi w Zasadach Hodowli Lasu (ZHL), dla

krainy przyrodniczo – leśnej: dla krainy przyrodniczo – leśnej: I Kraina Bałtycka, Dzielnice: Niziny Szczecińskiej, Pojezierza Wałecko-Myśliborskiego, Pobrzeża Słowińskiego, Pojezierza Drawsko-Kaszubskiego, Żuław Wiślanych, w granicach których leży teren objęty opracowaniem. Występujące na tym terenie zespoły roślinne i odpowiadające im regionalne optymalne składy gatunkowe drzewostanów przyjęto na podstawie opracowania z 2007 roku „Geobotaniczne rozpoznanie tendencji rozwojowych zbiorowisk leśnych w wybranych regionach Polski” pod redakcją prof. Jana Marka Matuszkiewicza oraz z Siedliskowych Podstaw Hodowli Lasu, które to pozostają w zgodności z zapisami treści do projektu PZO.

- **Ad. 9** – dokument jakim jest projekt PZO nie jest obowiązującym aktem prawnym, a zawarte w nim treści mogą podlegać zmianom, zatem wyłączenie wydzieleń 101s i 101t z jakiegokolwiek prac gospodarczych nie ma tu zastosowania. Ponadto grunty podlegające analizie są własnością prywatną i sposób ich użytkowania pozostaje w gestii Właściciela/Użytkownika terenu w oparciu o obowiązujące przepisy prawa.

Obszar N2000 PLH320022 „Ostoja w Dolinie Radwi, Chocieli i Chotli” **nie posiada** zatwierdzonego Planu Zadań Ochronnych, a jedynie projekt. Obowiązującymi dokumentami są obecnie: Rozporządzenie Ministra Klimatu i Środowiska z dnia 14 Października 2021 r. w sprawie Specjalnego Obszaru Ochrony Siedlisk Dolina Radwi, Chocieli i Chotli (PLH320022) (Dz. U. z dnia 4 stycznia 2022 r., poz. 14) oraz Obwieszczenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Szczecinie roku, znak WOPN.6322.2.2022.KA.PW z dnia 8 marca 2022 w sprawie przyjęcia tymczasowych celów ochrony dla obszaru Natura 2000 Dolina Radwi, Chocieli i Chotli PLH320022. Obydwa obowiązujące dokumenty nie zawierają żadnych informacji w sprawie działań ochronnych przypisanych i dedykowanych poszczególnym siedliskom.

Realizacja postanowień zapisanych w **projekcie** PZO, a wykluczających prowadzenie jakiegokolwiek gospodarki leśnej na gruntach objętych siedliskiem jest obecnie możliwa wyłącznie na podstawie porozumienia zawartego z organem sprawującym nadzór nad obszarem Natura 2000 (w tym wypadku RDOŚ Szczecin), w związku z czym wskazane działania mogą mieć wyłącznie charakter zaleceń. Oczywiście Właściciele mogą (i zaleca się to) zawrzeć takie porozumienia (o odstąpieniu od realizacji wszystkich zadań gospodarki leśnej) w zamian za należną rekompensatę finansową, związaną z brakiem korzyści, które to użytkowanie daje (brak surowca drzewnego lub pieniędzy za jego sprzedaż). Zapisy projektu PZO zakazujące jakiegokolwiek gospodarki leśnej na gruntach są niemoralne i niezgodne z prawem. Nie ma możliwości pozbawienia właścicieli prywatnych możliwości użytkowania ich własnych gruntów. To trwale zrównoważona gospodarka leśna przyczynia się do powstania właśnie siedlisk leśnych uznanych później za „naturowe”. **Omawiane drzewostany należą do osób fizycznych, są lasami gospodarczymi i w żaden sposób nie można traktować ich jako rezerwaty przyrody należące do Skarbu Państwa.**

Zaplanowana w wydzieleniu 101t rębni IVDU jest najmniej inwazyjną formą realizacji prac gospodarczych. Cięcia w rębni IVD wykonywane są na całości wydzielenia i w tym przypadku nie oznacza to, że całość drzewostanu zostanie usunięta w tym dziesięcioleciu, tylko że cięcia będą prowadzone posztucznie na całości wydzielenia. Dla rębni IVD okres prac rębnych i odnowieniowych wynosi od 20 do 40 lat, podczas których drzewostan będzie systematycznie usuwany i zastępowany

młodym pokoleniem. W celu uzyskania założonego, zgodnego z siedliskiem składu gatunkowego przyszłego drzewostanu, w rębni tej dopuszcza się elastyczne stosowanie różnych sposobów odnowienia, a także zmienną wielkość gniazd i różne rodzaje cięć - dostosowane do potrzeb odnawianych gatunków i stanu gleby. Możliwe jest stosowanie cięć brzegowych na gniazdach i smugach, jak również częściowych i przerębowych. Wielkość gniazd powinna być zróżnicowana, zależnie od właściwości odnawianego na danym gnieździe gatunku.

Z kolei zaplanowana w pododdziale 101s rębnia IVDU wynika z niewielkiej powierzchni wydzieleń, przy czym należy zaznaczyć iż jej wykonanie powinno być zgodne z Zasadami Hodowli Lasu. Uproszczony Plan Urządzenia Lasu zawiera wskazania gospodarcze, które powinny zostać wykonane w czasie jego obowiązywania (10 lat), ale nie podaje technologii ani terminu wykonania prac. Są to zabiegi dostosowane do wieku i stanu drzewostanu i siedliska, jednakże nie wymusza ich wykonania. Finalne usunięcie górnego piętra drzewostanu w rębni IVDU możliwe jest wyłącznie po uzyskaniu odpowiedniej ilości odnowienia i ma na celu jego odsłonięcie. Jest to możliwe nawet ostatniego roku obowiązywania planu. Zgodnie z Zasadami Hodowli Lasu w momencie nie uzyskania odnowienia powinno się wstrzymać z pozyskaniem.

W wyniku analizy zapisów UPUL należy stwierdzić brak negatywnego oddziaływania zapisów UPUL na siedlisko 9160.

91E0 – Łęgi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe *Salicetum albo-fragilis*, *Populetum albae*, *Alnenion*

Ten typ siedliska przyrodniczego obejmuje nadrzeczne lasy: olszowe, jesionowe, wierzby białej i kruchej oraz topoli białej i czarnej. Występują one w całej Polsce, przy czym miejscami są reprezentowane przez rozmaite podtypy. Wymienione lasy wykształcają się na glebach zalewanych wodami rzeczными, o wysokim poziomie wód gruntowych, głównie klasyfikowanych jako pobagiennie lub napływowe aluwialne. Zgodnie z definicją należy tu kilka istotnie różniących się podtypów drzewostanów, a mianowicie od jesionowo-olszowych na obszarach źródlisk i związanych z nimi cieków, przez olszowe w dolinach szybko płynących rzek, olszyny nad wolno płynącymi strumieniami, górskie olszynki z olsz szarą, po nadbrzeżne lasy wierzbowe i topolowe nad dużymi rzekami. Okresowe zalewy są typowe dla łęgów, ale nie są warunkiem koniecznym: płaty siedliska spotyka się także w miejscach niezalewanych, a pozostających pod wpływem ruchu wód gruntowych.

Definicja siedliska 91E0 niemal dokładnie obejmuje: lasy łęgowe z klasy *Quercus-Fagetea*, rzędu *Fagetalia sylvaticae*, związku *Alno-Ulmion* i podzwiązku *Alnenion glutinoso-incanae* (ale nie podzwiązku *Ulmenion minoris*, gdy umieszczone w nim drzewostany stanowią odrębną jednostkę o kodzie 91F0), lasy łęgowe z klasy *Salicetea purpureae*, rzędu *Salicetalia purpureae*, związku *Salicion albae*. Włączono tu także nizinne lasy olszowe obszarów źródliskowych, chociaż z syntaksonomicznego punktu widzenia nie stanowią jednolitej grupy, a niektóre ich postaci powinny być klasyfikowane jako zbiorowiska z klasy *Alnetea glutinosae*, ze względu na przewagę w nich gatunków olsowych nad lasowymi z *Quercus-Fagetea*. Niezależnie od systematycznego ujęcia, ekologiczne związki tych ekosystemów z płynącą wodą i dolinami rzeczными uprawniają do takiego rozwiązania. W ramach typu siedliska przyrodniczego 91E0 nie ujęto

przybaltyckich łągów opisanych jako zespół *Pruno-Fraxinetum* ze związku *Alno-Ulmion* i podzwiązku *Alnenion glutinoso-incanae*.

W projekcie PZO wskazano następujące działania ukierunkowane na ochronę siedliska 9110 poprzez modyfikację gospodarki leśnej polegającą na:

1. Wyłączenie z użytkowania rębego i pozostawienie do naturalnej sukcesji najcenniejszych płatów łągów źródłiskowych (dotyczy płatów: 22, 23, 25, 26, 31, w granicach których występują grunty objęte analizowanym UPUL)

Odnosząc się do poszczególnych działań ochronnych i wskazań stwierdzono co następuje:

Ad. 1

Wykonawca niniejszego opracowania zaznacza, że:

- b. grunty podlegające analizie są własnością prywatną i sposób ich użytkowania pozostaje w gestii Właściciela/Użytkownika terenu w oparciu o obowiązujące przepisy prawa,
- c. Obszar N2000 PLH320022 „Ostoja w Dolinie Radwi, Chocieli i Chotli” **nie posiada** zatwierdzonego Planu Zadań Ochronnych, a jedynie projekt. Obowiązującymi dokumentami są obecnie: Rozporządzenie Ministra Klimatu i Środowiska z dnia 14 Października 2021 r. w sprawie Specjalnego Obszaru Ochrony Siedlisk Dolina Radwi, Chocieli i Chotli (PLH320022) (Dz. U. z dnia 4 stycznia 2022 r., poz. 14) oraz Obwieszczenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Szczecinie roku, znak WOPN.6322.2.2022.KA.PW z dnia 8 marca 2022 w sprawie przyjęcia tymczasowych celów ochrony dla obszaru Natura 2000 Dolina Radwi, Chocieli i Chotli PLH320022. Obydwa obowiązujące dokumenty nie zawierają żadnych informacji w sprawie działań ochronnych przypisanych i dedykowanych poszczególnym siedliskom.

Realizacja postanowień zapisanych w **projekcie** PZO, a wykluczających prowadzenie jakiegokolwiek gospodarki leśnej na gruntach objętych siedliskiem jest obecnie możliwa wyłącznie na podstawie porozumienia zawartego z organem sprawującym nadzór nad obszarem Natura 2000 (w tym wypadku RDOŚ Szczecin), w związku z czym wskazane działania mogą mieć wyłącznie charakter zaleceń. Oczywiście Właściciele mogą (i zaleca się to) zawrzeć takie porozumienia (o odstąpieniu od realizacji wszystkich zadań gospodarki leśnej) w zamian za należną rekompensatę finansową, związaną z brakiem korzyści, które to użytkowanie daje (brak surowca drzewnego lub pieniędzy za jego sprzedaż). Zapisy projektu PZO zakazujące jakiegokolwiek gospodarki leśnej na gruntach są niemoralne i niezgodne z prawem. Nie ma możliwości pozbawienia właścicieli prywatnych możliwości użytkowania ich własnych gruntów. To trwale zrównoważona gospodarka leśna przyczynia się do powstania właśnie siedlisk leśnych uznanych później za „naturowe”. **Omawiane drzewostany należą do osób fizycznych, są lasami gospodarczymi i w żaden sposób nie można traktować ich jako rezerwy przyrody należące do Skarbu Państwa.**

Problematyka omówiona została szerzej w tym artykule: <https://las-r.pl/aktualnosci/planowanie-gospodarcze-a-ochrona-przyrody/>.

Podsumowując, powyższa analiza nie daje podstaw o stwierdzeniu wystąpienia negatywnego wpływu ze strony zapisów zawartych w przedmiotowych UPUL na wskazany obszar chroniony.

2.4.2. Określenie przewidywanego oddziaływania na gatunki roślin i zwierząt wymienione w Załączniku II Dyrektywy Rady 92/43/EWG mogące występować na gruntach objętych UPUL

Weryfikacja materiałów źródłowych udostępnionych przez RDOŚ (danych wektorowych do projektu PZO oraz wektorowych danych waloryzacyjnych dla województwa zachodniopomorskiego z 2010 roku), a dotyczących analizowanego obszaru N2000 – **NIE WSKAZAŁA** na analizowanej powierzchni (ani w jej bezpośrednim sąsiedztwie) obecności stwierdzeń gatunków roślin lub zwierząt będących przedmiotami ochrony dla obszaru Natura 2000 „Ostoja w Dolinie Radwi, Chocieli i Chotli”.

W/w waloryzacja zawiera natomiast w swojej treści dane wskazujące na obecność w granicach analizowanych gruntów podlegających UPUL i ich bliskim sąsiedztwie, a położonych w granicach N2000 gatunków podlegających ochronie międzynarodowej (Zał. II Dyr. Siedliskowej i z Zał. I Dyr. Ptasiej) – tj.:

- Żuraw *Grus grus* (zidentyfikowany w wydzielaniu 101z, obr.ewid. Drzewiany)
- Siniak *Columba oenas* (zidentyfikowany w sąsiedztwie wydzielen 101ax i 101z, obr.ewid. Drzewiany)
- Samotnik *Tringa ochropus* (zidentyfikowany w sąsiedztwie wydzielenia 101z, obr.ewid. Drzewiany)

Wymienione gatunki pomimo swojego statutu nie są przedmiotami ochrony dla tego obszaru N2000. Potencjalny wpływ na ich siedliska i populacje został zatem opisany w rozdziale C.3.3.3.2.

Tym samym nie stwierdza się możliwości wystąpienia negatywnego wpływu ze strony zapisów zawartych w przedmiotowych UPUL na wskazany obszar chroniony.

2.5. Oddziaływanie na obszar N2000 PLH320040 „Jezioro Bobięcińskie”

Przedmioty ochrony:

- 3110 Jeziora lobeliowe
- 3150 Starorzecza i naturalne eutroficzne zbiorniki wodne ze zbiorowiskami z *Nympheion*, *Potamion*
- 3160 Naturalne, dystroficzne zbiorniki wodne
- 6410
- 7110* Torfowiska wysokie z roślinnością torfotwórczą (żywe)
- 7120 Torfowiska wysokie zdegradowane, lecz zdolne do naturalnej i stymulowanej regeneracji
- 7140 Torfowiska przejściowe i trzęsawiska (przeważnie z roślinnością z *Scheuchzerio-Caricetea*)
- 7150 Obniżenia na podłożu torfowym z roślinnością ze związku (*Rhynchosporion*)
- 7230 Górskie i nizinne torfowiska zasadowe o charakterze młak, turzycowisk i mechowisk
- 9110 Kwaśne buczyny (*Luzulo-Fagetum*)
- 9130 Żyzne buczyny (*Dentario glandulosae Fagenion*, *Galio odorati-Fagenion*)
- 9190 Kwaśne dąbrowy (*Quercion robori-petraeae*)

- 91D0 Bory i lasy bagienne (*Vaccinio uliginosi Betuletum pubescentis*, *Vaccinio uliginosi Pinetum*, *Pino mugo-Sphagnetum*, *Sphagno girgensohnii-Piceetum*) i brzoźowo-sosnowe bagienne lasy borealne
- 1831 Elisma wodna *Luronium natans*
- 1166 Traszka grzebieniasta *Triturus cristatus*
- 1188 Kumak nizinny *Bombina bombina*
- 1355 Wydra *Lutra lutra*

Zagrożenia:

Zgodnie z treścią projektu PZO zagrożeniem jest:

Dla siedlisk: 3110, 3150, 3160:

- wycinka lasu – przyczyniać się może do nadmiernego spływu powierzchniowego skutkującego zmianami parametrów fizyko-chemicznych wody (eutrofizacja wody);

Dla siedliska 7110, 7140

- wycinka lasu – przyczyniać się może potencjalnie do eutrofizacji siedliska związanej z wykonaniem zrębu zupełnego w przyległych drzewostanach;

Dla siedliska 9110, 9130

- gospodarka leśna i plantacyjna i użytkowanie lasów i plantacji (potencjalne zniszczenie siedliska związane z nieprawidłowo prowadzoną gospodarką leśną);

Dla siedliska 91D0:

- wycinka lasu – skutkująca potencjalnie eutrofizacją siedliska związaną z wykonaniem zrębu zupełnego w przyległych drzewostanach oraz przesuszeniem i murszeniem złoża torfu oraz rozwojem gatunków ekspansywnych związany z utrzymującym się deficytem opadów (zagrożenie potencjalne);
- problematyczne gatunki rodzime - przekształcenie siedliska spowodowane ekspansją gatunków rodzimych (trzęślica modra) – zagrożenie istniejące;
- zasypywanie terenu, melioracje i osuszanie (ogólnie) - zaburzenie stosunków hydrologicznych przez istniejącą sieć melioracyjną powoduje przesuszenie i degradację siedliska (zagrożenie istniejące);
- susze i zmniejszenie opadów - przesuszenie i murszenie złoża torfu oraz rozwój gatunków ekspansywnych związany z utrzymującym się deficytem opadów (zagrożenie potencjalne).

Cele ochrony (wg projektu PZO):

- Utrzymanie/osiągnięcie oceny FV lub U1 wskaźników diagnostycznych w obrębie poszczególnych stanowisk dla siedlisk występujących w obszarze,
- Utrzymanie stabilnej powierzchni siedlisk

- Utrzymanie stanu populacji co najmniej na poziomie niezadowalającym (U1)

2.5.1. Określenie przewidywanego oddziaływania na cenne siedliska przyrodnicze wymienione w Załączniku I Dyrektywy Rady 92/43/EWG mogące występować na gruntach objętych UPUL

Weryfikacja materiałów źródłowych udostępnionych przez RDOŚ (danych wektorowych do projektu PZO oraz wektorowych danych waloryzacyjnych dla województwa zachodniopomorskiego z 2010 roku), a dotyczących analizowanego obszaru N2000 wskazała na analizowanej powierzchni obecność jednego typu siedliska przyrodniczych (91D0).

Tabela 11: Wykaz wyłączeń leśnych z UPUL zlokalizowanych w granicach płatów siedlisk przyrodniczych obszaru N2000 PLH320040 Jezioro Bobięcińskie

LP	KOD SIEDLISKA N2000 WYSTĘPUJĄCY W WYDZIELENIU	OBRĘB EWIDENCYJNY	WYDZIELENIE	ZABIEG GOSPODARCZY
1	91D0	Drzewiany	101fx (fragm. wydzielenia)	IB

91D0 – Bory i lasy bagiennie

Bory i lasy na bagiennych, rzadziej wilgotnych siedliskach torfowych (przynajmniej na płytkiej warstwie torfu), najczęściej związane z kompleksami torfowisk wysokich i przejściowych. Pozostają zwykle pod wpływem zasilania ubogą w związki odżywcze wodą opadową (ombrogeniczną) lub z płytkich warstw gruntowych (topogeniczną). Zbiorowiska budowane głównie przez brzozę omszoną *Betula pubescens*, sosnę zwyczajną *Pinus sylvestris* i świerka pospolitego *Picea abies* oraz gatunki specyficzne dla oligotroficznych i mezotroficznych terenów bagiennych, w tym gatunki z rodzajów torfowiec *Sphagnum spp.*, turzycy *Carex spp.* i borówki *Vaccinium spp.* W Polsce typ wybitnie niejednorodny z przyczyn fitogeograficznych i lokalno-siedliskowych.

Typowe sytuacje terenowe, w których występuje siedlisko, to torfowiska wysokie oraz torfowiska wypełniające zagłębienia wytopiskowe. Siedlisko można jednak spotkać także w nietypowych sytuacjach terenowych nawet w dolinach rzecznych.

Siedlisko przyrodnicze 91D0 jest do ściśle związane z typami siedliskowymi lasu Bb, BMb i LMb, może jednak wystąpić także na siedliskach Bw, BMw (postaci przesuszone lub związane z płytkimi torfami) oraz Ol (np. niektóre żyzne postaci świerczyn bagiennych w północno-wschodniej Polsce). Typowe postaci siedliska to bory, brzeziny i świerczyny bagiennie, opisane jako odpowiednie zbiorowiska roślinne. Występuje jednak cała gama postaci przejściowych i nietypowych. Do typu siedliska należy zaliczać także:

- bory na płytkim torfie, o charakterze przejściowym między borami bagiennymi a trzęślicowymi, nawet jeżeli typ siedliskowy lasu jest diagnozowany jako Bw lub Bmw,
- nieokreślone fitosocjologicznie lasy sosnowe i brzozowe na siedliskach bagiennych o oligo- lub mezotroficznym charakterze,

- spontanicznie powstające lasy na kompleksach potorfi po eksploatacji torfu wysokiego lub przejściowego,
- lasy olszowe z sosną i brzozą i z mezotroficznym runem z dominacją torfowców (uboższe skrzydło olsów torfowcowych),
- naturalne lasy świerkowe na wszystkich siedliskach bagiennych w naturalnym zasięgu świerka, nawet gdy trudno sklasyfikować je fitosocjologicznie.

Do typu siedliska nie należy zaliczać:

- eutroficznych olsów,
- upraw olszy, nawet na siedliskach bagiennych,
- sztucznych świerczyn nasadzonych na siedliskach bagiennych (zwykle odwodnionych), zwłaszcza poza naturalnym zasięgiem świerka.

Problematyczne może być precyzyjne rozdzielenie siedliska 91D0 od nieleśnych siedlisk torfowiskowych (7110, 7120, 7140). Proponuje się umowne przyjęcie, że granicą między borem/lasem bagiennym, a otwartym torfowiskiem porośniętym drzewami jest osiągnięcie przez warstw drzew pokrycia >50%.

Bory i lasy bagienne są często składnikiem bardziej złożonej i dynamicznej mozaiki ekosystemów torfowiskowych. W wielu miejscach są one fazą sukcesji na pierwotnie bezleśnych torfowiskach. Planowanie ochrony musi uwzględniać ten fakt z jednej strony niekiedy ochrona bezleśnego torfowiska będzie miała priorytet nad ochroną boru bagiennego, z drugiej strony ochrona boru bagiennego w wielu przypadkach powinna akceptować zachodzące w nim zmiany sukcesyjne mające charakter „dojrzewania” fitocenozy.

Bory i lasy bagienne bardzo często podlegają także procesom o charakterze antropogenicznej degeneracji. Powszechnie pozostają one pod presją antropogenicznych odwodnień nawet stare i nie konserwowane rowy melioracyjne drenują złożę torfowe; często drenujący charakter mają także melioracje odwadniające nie w samym płacie siedliska, a w jego otoczeniu. Często więc obserwowane są zmiany w wyniku przesuszenia (przekształcanie się borów bagiennych w brzeziny, przekształcanie się borów bagiennych w bory trzęślicowe, ekspansja apofitów), a w niektórych przypadkach (np. świerczynach bagiennych) także zmiany o charakterze eutrofizacji (w wyniku murszenia torfu). Takie zmiany muszą z punktu widzenia ochrony siedliska być ocenione negatywnie (Pawlaczyk, 2010).

W projekcie PZO wskazano działania ukierunkowane na ochronę siedliska 91D0 poprzez zahamowaniu odpływu wody z torfowiska poprzez budowę urządzeń hydrotechnicznych (zastawka). Wysokość piętrzenia do 1 m (5-10 cm ponad rzędną terenu). Termin wykonania prac: cały rok. Zadanie realizowane w formule zaprojektuj i wybuduj. Zadanie priorytetowe do wykonania w pierwszych trzech latach od ustanowienia PZO oraz poprzez modyfikację gospodarki leśnej polegającą na wyłączeniu z użytkowania rębne i przedrębne i pozostawieniu do naturalnej sukcesji.

Odnosząc się do powyższych zapisów stwierdzono co następuje:

- a. wykonanie jakichkolwiek prac hydrotechnicznych nie jest powiązane z gospodarką leśną i jest całkowicie osobnym zagadnieniem pozostającym w uzgodnieniu pomiędzy Właścicielem gruntu i Zarządzającym terenem ochronnym (RDOŚ Szczecin);
- b. grunty podlegające analizie są własnością prywatną i sposób ich użytkowania pozostaje w gestii Właściciela/Użytkownika terenu w oparciu o obowiązujące przepisy prawa, Obszar N2000 PLH320040 „Jezioro Bobięcińskie” nie posiada zatwierdzonego Planu Zadań Ochronnych, a jedynie projekt, który na tym etapie może podlegać jeszcze zmianom. Obowiązującymi dokumentami są obecnie: Rozporządzenie Ministra Klimatu i Środowiska z dnia 14 października 2021 r. w sprawie specjalnego obszaru ochrony siedlisk Jezioro Bobięcińskie (PLH320040) (Dz. U. z 2022 r. poz. 8), które nie zawiera żadnych informacji w sprawie dedykowanych działań ochronnych przypisanych poszczególnym siedliskom.

Realizacja postanowień zapisanych w **projekcie** PZO, a wykluczających prowadzenie jakiegokolwiek gospodarki leśnej na gruntach objętych siedliskiem jest obecnie możliwa wyłącznie na podstawie porozumienia zawartego z organem sprawującym nadzór nad obszarem Natura 2000 (w tym wypadku RDOŚ Szczecin), w związku z czym wskazane działanie może mieć na ten moment wyłącznie charakter zalecenia. Oczywiście Właściciele mogą (i zaleca się to) zawrzeć takie porozumienia (o odstąpieniu od realizacji wszystkich zadań gospodarki leśnej) w zamian za należną rekompensatę finansową, związaną z brakiem korzyści, które to użytkowanie daje (brak surowca drzewnego lub pieniędzy za jego sprzedaż). Zapisy projektu PZO zakazujące jakiegokolwiek gospodarki leśnej na gruntach jest niemoralne i niezgodne z prawem. Nie ma możliwości pozbawienia właścicieli prywatnych swobody użytkowania ich własnych gruntów. To trwale zrównoważona gospodarka leśna przyczyniła się do powstania właśnie siedlisk leśnych uznanych później za „naturowe”. **Omawiane drzewostany należą do osób fizycznych i są lasami gospodarczymi i w żaden sposób nie można traktować ich jako rezerwy należące do Skarbu Państwa.**

Problematyka omówiona została szerzej w tym artykule: <https://las-r.pl/aktualnosci/planowanie-gospodarcze-a-ochrona-przyrody/>.

Podsumowując, powyższa analiza nie daje podstaw o stwierdzeniu wystąpienia negatywnego wpływu ze strony zapisów zawartych w przedmiotowych UPUL na wskazany obszar chroniony.

2.5.2. Określenie przewidywanego oddziaływania na gatunki roślin i zwierząt wymienione w Załączniku II Dyrektywy Rady 92/43/EWG mogące występować na gruntach objętych UPUL

Weryfikacja materiałów źródłowych udostępnionych przez RDOŚ (danych wektorowych do projektu PZO oraz wektorowych danych waloryzacyjnych dla województwa zachodniopomorskiego z 2010 roku), a dotyczących analizowanego obszaru N2000 – **nie wskazała** na analizowanej powierzchni (ani w jej bezpośrednim sąsiedztwie) obecności stwierdzeń gatunków roślin lub zwierząt będących przedmiotami ochrony dla obszaru Natura 2000 „Jezioro Bobięcińskie”.

Tym samym nie stwierdza się możliwości wystąpienia negatywnego wpływu ze strony zapisów zawartych w przedmiotowych UPUL na wskazany obszar chroniony.

2.6. Ochrona strefowa ptaków

Na gruntach objętych opracowaniem UPUL **nie występują** strefy ochronnych ptaków. W przypadku stwierdzenia gniazdowania innych gatunków wymagających utworzenia strefy w przyszłości, należy poinformować o tym RDOŚ i po konsultacji utworzyć odpowiednią strefę w zależności od gatunku.

Strefa ochrony całorocznej (ściślej) funkcjonuje na zasadach rezerwatu ścisłego – wykonywanie jakichkolwiek czynności na tym obszarze wymaga uzgodnień z Generalną lub Regionalną Dyrekcją Ochrony Środowiska. Dla ptaków drapieżnych jest to zwykle fragment starego lasu z jednym lub kilkoma (zamiennie wykorzystywanymi) gniazdami oraz drzewami odpoczynkowymi, noclegowymi i obserwacyjnymi. W przypadku puchacza może to być również fragment terenu otwartego, na przykład torfowiska lub bagna. Wielkość i kształt strefy są określane indywidualnie dla każdego gatunku i każdego stanowiska w oparciu o zasady podane w rozporządzeniu. Przy wyznaczaniu miejsc rozrodu należy brać pod uwagę obszar zbliżony charakterem do fragmentu lasu z gniazdem. Granice najlepiej wyznaczać w oparciu o łatwe do rozpoznania w terenie elementy: drogi, rowy, potoki, linie oddziałowe, wydzielienia itp. Należy unikać włączania do strefy ścisłej śródleśnych łąk, pól uprawnych, pastwisk oraz lasów w młodszych klasach wieku.

Strefa ochrony okresowej (częściowej) to obszar wyłączony okresowo z działalności człowieka, obejmującym najbliższe otoczenie miejsca rozrodu opisanego strefą ścisłą. Odgrywa ona równie istotną rolę, zapewniając ptakom spokój i bezpieczeństwo w okresie lęgów. Strefa ochrony częściowej powinna obejmować obszar o promieniu 300-500 m od gniazda. Z doświadczeń Komitetu Ochrony Orłów wynika, że w przypadku orlika krzykliwego, kani rudej i kani czarnej strefa ochrony częściowej może przebiegać w odległości około 300 m od gniazda. Granice można wyznaczać po okręgu lub analogicznie do strefy ścisłej, w oparciu o charakterystyczne linie (drogi, rowy itp.)

Zakazy obowiązujące w strefach ochronnych:

Zgodnie z Ustawą o ochronie przyrody w strefach ochronnych bez zezwolenia regionalnego dyrektora ochrony środowiska zabrania się:

1. przebywania osób, z wyjątkiem właściciela nieruchomości objętej strefą ochrony oraz osób sprawujących zarząd i nadzór nad obszarami objętymi strefą ochrony, oraz osób wykonujących prace na podstawie umowy zawartej z właścicielem lub zarządcą;
2. wycinania drzew lub krzewów;
3. dokonywania zmian stosunków wodnych, jeżeli nie jest to związane z potrzebą ochrony poszczególnych gatunków;
4. wznoszenia obiektów, urządzeń i instalacji.

Strefy ochrony ścisłej i częściowej nie powinny być specjalnie oznakowane (np. paskami na drzewach na granicy). Natomiast zalecane jest ustawienie tablic z napisem OSTOJA ZWIERZĄT OSOBOM NIEUPOWAŻNIONYM WSTĘP WZBRONIONY na skrzyżowaniach dróg prowadzących do stref ochronnych.

W przypadku utworzenia stref ochronnych w przyszłości, realizację prac należy prowadzić w nich (w strefie ochrony częściowej) poza okresami lęgowymi gatunków, wskazanymi w odrębnych przepisach.

2.7. Propozycje zmian zapisów projektu UPUL mające na celu uniknięcie znaczącego negatywnego oddziaływania na Środowisko

Proces tworzenia UPUL jest procesem łączącym w sobie działania formalno-prawne i oczekiwania społeczne. Wszystkie zabiegi ujęte w UPUL zaprojektowane zostały zgodnie z obowiązującym rozporządzeniem oraz Zasadami Hodowli Lasu. Projekt UPUL uwzględnia także postulaty zachowania trwałości lasów oraz prowadzenia gospodarki leśnej na zasadach ekologicznych w poszanowaniu zachodzących procesów naturalnych w myśl prowadzenia trwale zrównoważonej gospodarki leśnej (ustawa o lasach). Z tego też powodu nie proponuje się zmian zapisów w obecnie sporządzonym projekcie UPUL.

3. Określenie przewidywanego oddziaływania zabiegów projektowanych w UPUL, na pozostałe formy ochrony przyrody i elementy środowiska

3.1. Określenie wpływu zapisów UPUL na pozostałe formy ochrony

3.1.1. Wpływ na Obszar Chronionego Krajobrazu Okolice Żydowo-Biały Bór

Na Obszarze zakazuje się:

1) zabijania dziko występujących zwierząt, niszczenia ich nor, legowisk, innych schronień i miejsc rozrodu oraz tarlisk, złożonej ikry, z wyjątkiem amatorskiego połowu ryb oraz wykonywania czynności związanych z racjonalną gospodarką rolną, leśną, rybacką i łowiecką;

2) realizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko;

3) likwidowania i niszczenia zadrzewień śródpolnych, przydrożnych i nadwodnych, jeżeli nie wynikają one z potrzeby ochrony przeciwpowodziowej i zapewnienia bezpieczeństwa ruchu drogowego lub wodnego lub budowy, odbudowy, utrzymania, remontów lub naprawy urządzeń wodnych;

4) wydobywania do celów gospodarczych skał, w tym torfu, oraz skamieniałości, w tym kopalnych szczątków roślin i zwierząt, a także minerałów i bursztynu;

5) wykonywania prac ziemnych trwale zniekształcających rzeźbę terenu, z wyjątkiem prac związanych z zabezpieczeniem przeciwsztormowym, przeciwpowodziowym lub przeciwoświsłkowym lub utrzymaniem, budową, odbudową, naprawą lub remontem urządzeń wodnych;

6) dokonywania zmian stosunków wodnych, jeżeli służą innym celom niż ochrona przyrody lub zrównoważone wykorzystanie użytków rolnych i leśnych oraz racjonalna gospodarka wodna lub rybacka;

7) likwidowania naturalnych zbiorników wodnych, starorzeczy i obszarów wodno-błotnych;

8) budowania nowych obiektów budowlanych w pasie szerokości 100 m od:

a) linii brzegów rzek, jezior i innych naturalnych zbiorników wodnych,

b) zasięgu lustra wody w sztucznych zbiornikach wodnych usytuowanych na wodach płynących przy normalnym poziomie piętrzenia określonym w pozwoleniu wodnoprawnym, o którym mowa w art. 122 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 18 lipca 2001 r. – Prawo wodne, – z wyjątkiem urządzeń wodnych oraz obiektów służących prowadzeniu racjonalnej gospodarki rolnej, leśnej lub rybackiej.

W nawiązaniu do wyżej wymienionych zakazów określono wpływ zapisów Uproszczonych Planów Urządzenia Lasu na cele ochrony:

- **Ad 1.** W projektach UPUL nie ma zapisów dotyczących zabijania dziko występujących zwierząt, niszczenia ich nor, legowisk, innych schronień i miejsc rozrodu oraz tarlisk, złożonej ikry.
- **Ad. 2.** Projekty UPUL podlegają przed ich zatwierdzeniem procedurze Strategicznej ceny Oddziaływania na Środowisko w myśl przytoczonej Ustawy.
- **Ad. 3.** Projekty UPUL zostały sporządzone zgodnie z wszelkimi zasadami racjonalnej gospodarki leśnej, jak również same są jej częścią, ponieważ chronią lasy przed nadmierną eksploatacją. Zaplanowane zadania pozostają w zgodzie z zasadą zachowania trwałości lasu. Oznacza to, że niektóre ewentualne zadrzewienia mogą być użytkowane rębnie, jednakże w projektach UPUL nie zaplanowano rębni zupełnej, która wymagałaby usunięcia wszystkich drzew.
- **Ad 4.** W projektach UPUL nie planuje się wydobywania do celów gospodarczych skał, w tym torfu oraz skamieniałości, kopalnych szczątków roślin i zwierząt, a także minerałów.
- **Ad. 5.** W projektach UPUL nie planuje się wykonywania prac ziemnych.
- **Ad. 6.** W projektach UPUL nie planuje się melioracji wodnych ani żadnych innych zmian stosunków wodnych. Zaplanowane są wyłącznie melioracje agrotechniczne, których celem jest podniesienia zdolności produkcyjnej siedlisk leśnych oraz przysposobienia gruntów nieleśnych do założenia uprawy leśnej.
- **Ad. 7.** W projektach UPUL nie planuje się likwidacji wymienionych w tym zakazie obiektów, a wręcz przeciwnie zaleca się ich zachowanie, a nawet ich odtwarzanie w miarę posiadanych środków.
- **Ad. 8.** W projektach UPUL nie planuje się lokalizowania jakichkolwiek obiektów budowlanych w pobliżu rzek, jezior oraz innych zbiorników wodnych.

Wobec braku łamania zakazów obowiązujących w Obszarze Chronionego Krajobrazu Okolice Żydowo-Biały Bór nie stwierdza się negatywnego oddziaływania projektów UPUL na tę formę ochrony przyrody.

3.2. Wpływ na formy ochrony przyrody usytuowane w bezpośrednim sąsiedztwie gruntów objętych UPUL

3.2.1. Oddziaływanie zabiegów UPUL na sąsiadujące rezerваты przyrody

Na obszarze sąsiadującym z gruntami objętymi zapisami UPUL zlokalizowany jest 1 rezerwat przyrody (Wapienny Las). Wapienny Las jest rezerwatem leśnym w podtypie lasów nizinnych, dla którego celem ochrony jest zachowanie kompleksu lasów bukowych, grądowych i łęgowych na podłożu wapiennym wraz z rzadką roślinnością żyznych buczyn storczykowych i licznymi źródłiskami.

Analizowany rezerwat od zachodniej strony posiada wyznaczoną otulinę o powierzchni około 1,31 ha. Otulina ta sąsiaduje z wydzieleniem 101c (obr. ewid. Drzewiany). Ponadto, wydzielenie 101f (obr. ewid. Drzewiany) pozostaje w odległości około 23 m od zachodniej granicy rezerwatu.

W przypadku wydzielenia 101c – projekt UPUL zakłada w najbliższym 10-leciu prowadzenie rębni złożonej (rębni stopniowej gniazdowej udoskonalonej) z wykonaniem cięć uprzętających. Wielokrotnie w niniejszym opracowaniu przytaczano już charakterystykę tego typu rębni oraz długi i nieinwazyjny okres i zakres jej realizacji (działania rozciągnięte w czasie).

W wydzieleniu 101f zaplanowano wykonanie rębni IB (zpełnej pasowej). Wycięcie drzewostanu nie będzie miało wpływu na stan zachowania rezerwatu, bowiem:

- a) zabieg realizowany będzie w oddaleniu od granic rezerwatu (co najmniej 23 m), zatem wyklucza się możliwość mechanicznych uszkodzeń drzew w rezerwacie spowodowanych obalaniem drzewostanu objętego rębnią;
- b) usunięcie drzewostanu nie wpłynie na lokalny reżim hydrologiczny, bowiem sam rezerwat jest lasem, który poprzez system korzeniowy utrzymuje odpowiedni poziom wód gruntowych i spowalnia spływ powierzchniowy.

Realizacja zabiegów wynikających z UPUL wraz z oddaleniem samych powierzchni od granic rezerwatu i obecność strefy buforowej (otuliny rezerwatu) wykluczają negatywne oddziaływanie zapisów projektu na „Wapienny Las”.

3.2.2. Oddziaływanie zabiegów UPUL na sąsiadujące użytki ekologiczne

Na obszarze bezpośrednio sąsiadującym z gruntami objętymi zapisami UPUL zlokalizowane są 2 użytki ekologiczne (PL.ZIPOP.1393.UE.3209033.144 i PL.ZIPOP.1393.UE.3209033.157).

Jak już wcześniej podkreślano zabiegi wynikające z zapisów UPUL dotyczą wyłącznie powierzchni leśnej (zalesionej i niezalesionej). Przedmiotowe UPUL nie zakładają uproduktywiania terenów nieleśnych. Dodatkowo, z racji na usytuowanie wskazanych chronionych terenów wodnych poza granicami objętymi UPUL – brak jest jakiegokolwiek negatywnego wpływu ze strony analizowanego dokumentu na tą formę ochrony przyrody.

3.2.3. Oddziaływanie zabiegów UPUL na proponowane użytki ekologiczne

Jak podaje „Waloryzacja przyrodnicza województwa zachodniopomorskiego” (Biuro Konserwacji Przyrody, Szczecin 2010) – na obszarze bezpośrednio sąsiadującym z gruntami objętymi zapisami UPUL zlokalizowane są 2 proponowane użytki ekologiczne (Dzióbkowe Oczko i Goleszany) – obydwa będące dystroficznymi zbiornikami wodnymi z roślinnością wodną i trawiastą lub mszarną. W przypadku pierwszego z nich – w toku badań terenowych nie stwierdzono zagrożeń, a w przypadku drugiego – jako zagrożenie wskazano presję wędkarską i eutrofizację. W obydwu przypadkach zalecono pozostawienie użytkowania terenu bez zmian.

„Dzióbkowe Oczko”

„Dzióbkowe Oczko” położone jest w bezpośrednim sąsiedztwie dwóch pododdziałów (101g i 101d, obr. ewid. Drzewiany), na których zgodnie z zapisami projektu UPUL przewidziano realizację zabiegów przedrębnych w postaci trzebieży późnych.

Porównując zasięg granic proponowanego użytku ekologicznego „Dzióbkowe Oczko” (zwany dalej UE) z istniejącymi formami przyrody i przedmiotami ochrony obszaru Natura 2000 „Dolina Radwi, Chocieli i Chotli” stwierdzono, że jego zasięg pokrywa się z granicami płatów dwóch siedlisk przyrodniczych – tj. płata 3150-6 oraz płata 7140-7 dla w/w obszaru N2000.

Powyżej, w rozdziale 2.4.1. dokonano już analizy wpływu zabiegów UPUL na te siedliska, a wskazane tam zalecenia będą analogicznie obowiązywały w przypadku ustanowienia UE.

Realizacja zabiegów zgodnie z przytoczonymi już w rozdziale 2.4.1. wytycznymi wyklucza negatywne oddziaływanie zapisów UPUL.

„Goleszany”

Jest to kolejny z proponowanych (w przytoczonym wyżej opracowaniu) użytków ekologicznych, który w swoim obecnie proponowanym kształcie i zajmowanej powierzchni pokrywa się powierzchnią z wydzieleniami 101h, 101m oraz obrzeżami wyłączenia 101n (obr. ewid. Trzebień).

Materiał źródłowy jakim jest „Ekspertyza przyrodnicza wykonana na potrzeby uzupełniania stanu wiedzy w obszarach Natura 200 województwa zachodniopomorskiego – etap I (badania dwuetapowe): Bobolickie Jeziora Lobeliowe PLH320001. Kumak Nizinny 1188 *Bombina bombina*” (COEKO, Maciej Duda, Szczecin, 2020 r.) wykazała w granicach tego proponowanego UE obecność gatunkowego przedmiotu ochrony obszaru N2000, jakim jest tu właśnie kumak nizinny.

Powyżej, w rozdziale 2.3.2. dokonano już analizy wpływu zabiegów UPUL na siedlisko bytowania kumaka, a wskazane tam zalecenia będą analogicznie obowiązywały w przypadku ustanowienia UE.

Realizacja zabiegów zgodnie z przytoczonymi już w rozdziale 2.3.2. wytycznymi wyklucza negatywne oddziaływanie zapisów UPUL.

3.3. Wpływ na pozostałe elementy środowiska

Wpływ UPUL na pozostałe elementy środowiska został zamieszczony w formie tabelarycznej poniżej. W prognozie zastosowano skalę oddziaływania określającą wpływ dodatni, ujemny lub obojętny oraz czas oddziaływania w skali trzystopniowej (patrz legenda pod tabelą). Łączną ocenę przedstawiono w ostatniej kolumnie, jednak należy nadmienić, iż nie jest to suma przyznanych punktów, ani ich średnia arytmetyczna. Odstąpiono od tego pomysłu z uwagi na fakt, że częstokroć brak oddziaływania (oceniany de facto na „0”) powinien skutkować pozytywnym wpływem na jego stan w przyszłości. Ponieważ obowiązek wykonania UPUL wynika z Ustawy o lasach, której zapisy mają zabezpieczać środowisko przed ewentualnym negatywnym wpływem sprawowania gospodarki leśnej. Nie zachodzi więc obawa o negatywne oddziaływanie UPUL na środowisko.

Tabela 12: Syntetyczne zestawienie przewidywanego wpływu UPUL na poszczególne elementy środowiska

Lp.	Stan środowiska	Okres oddziaływania *	Rodzaje planowanych czynności i zadań gospodarczych oraz ich przewidywane oddziaływanie na elementy środowiska **			Oddziaływanie łączne planowanych czynności ***
			TW, TP	IID, II B, IV D	Rębnia zupełna IB	
1.	Różnorodność biologiczna	1	+	+	-	+
		2	+	+	+	+
		3	+	+	+	+
2.	Ludzie	1	+	-	-	+
		2	+	+	+	+
		3	+	+	+	+
3.	Zwierzęta	1	+	-	-	+
		2	+	0	0	+
		3	+	0	+	+
4.	Rośliny	1	-	-	-	+
		2	+	+	+	+
		3	+	+	+	+
5.	Woda	1	0	0	-	+
		2	+	0	0	+
		3	+	+	0	+
6.	Powietrze	1	0	0	0	0
		2	0	0	0	0
		3	0	0	0	0
7.	Powierzchnia ziemi	1	-	-	-	-
		2	0	0	0	+
		3	+	+	+	+
8.	Krajobraz	1	+	0	-	+
		2	+	+	+	+
		3	+	+	+	+
9.	Klimat	1	0	0	0	0
		2	0	0	0	0

Lp.	Stan środowiska	Okres oddziaływania *	Rodzaje planowanych czynności i zadań gospodarczych oraz ich przewidywane oddziaływanie na elementy środowiska **			Oddziaływanie łączne planowanych czynności ***
			TW, TP	IID, II B, IV D	Rębnia zupełna IB	
		3	0	0	0	+
10.	Zasoby naturalne	1	+	0	-	+
		2	+	+	+	+
		3	+	+	+	+
11.	Zabytki, miejsca cenne, pomniki	1	0	0	0	0
		2	0	0	0	0
		3	0	0	0	0
12	Dobra materialne	1	0	0	0	0
		2	0	0	0	0
		3	0	0	0	0
13.	Łączna ocena oddziaływania Planu Urządzenia Lasu na środowisko	1	+	+	+	+
		2	+	+	+	+
		3	+	+	+	+

*
1 – oddziaływanie krótkoterminowe (w chwili wykonania zabiegów)
2 – oddziaływanie średnioterminowe (podczas obowiązywania UPUL)
3 – oddziaływanie długoterminowe (wieloletnie – dziesięcioletnie i dłuższe)

**
+ (plus) – wpływ dodatni
0 (zero) – brak istotnego wpływu, oddziaływanie zrównoważone
- (minus) – wpływ ujemny

***- Łączna ocena nie wynika z podsumowania poszczególnych ocen, lecz stanowi indywidualne podsumowanie zagadnienia

Wpływ zaplanowanych zabiegów na poszczególne elementy środowiska wymienione w Tabeli 11 będzie pozytywny. Wszystkie zaplanowane w UPUL zabiegi zostały opracowane zgodnie z obowiązującym w tym zakresie prawem, zasadami (ZHL), instrukcjami. Wykonanie UPUL w oparciu o ustawę o lasach gwarantuje zachowanie środowiska w stanie nienaruszonym (Rozdział 2 art. 7 pkt. 1). Niektóre z zabiegów dodatkowo poprawią stan środowiska, zwiększając bioróżnorodność oraz przywracając bardziej naturalny charakter omawianych lasów.

3.3.1. Oddziaływanie na różnorodność biologiczną

Planowane w UPUL działania dostosowane są do obecnie obowiązującego prawa oraz zasad prowadzenia planowej zrównoważonej gospodarki leśnej, poprzez m. in.:

- dostosowywanie składów gatunkowych odnowień do siedlisk,
- wprowadzania różnych gatunków drzew (nie tworzenie monokultur).

Wytyczne do prowadzenia planowej zrównoważonej gospodarki leśnej zawierają kierunki działań, zawarte w odpowiednich przepisach, których przykładem jest np. Zarządzenie Dyrektora Generalnego Lasów Państwowych Nr 11A z 1999 r.

Różnorodność biologiczna oznacza zróżnicowanie życia na wszelkich poziomach jego organizacji. Różnorodność biologiczną można podzielić na:

1. różnorodność gatunkową – bogactwo roślin i zwierząt,
2. różnorodność genetyczną (wewnątrzgatunkową) – zróżnicowanie genów poszczególnych gatunków,

3. różnorodność ekosystemów – bogactwo siedlisk warunkujących bogactwo ekosystemów.

W zakresie różnorodności **gatunkowej** zapisy UPUL rozpatrzono w dwóch aspektach:

- określenie wpływu projektowanych zabiegów na różnorodność gatunkową grzybów, roślin i zwierząt,
- określenie wpływu projektowanych zabiegów na zróżnicowanie gatunkowe drzewostanów.

W pierwszym przypadku jednoznaczna ocena nie jest możliwa, gdyż realizacja ustaleń UPUL może różnie wpływać na koegzystujące ze sobą grupy gatunków o odmiennych wymaganiach ekologicznych, a sumaryczne oddziaływanie może mieć charakter pozytywny lub negatywny.

Oceniając konsekwencje zaprojektowanych działań pod kątem ich wpływu na różnorodność gatunkową drzewostanów odniesiono się głównie do Tabeli zawierającej typy drzewostanów (TD) oraz orientacyjne składy odnowień. Skład gatunkowy został zróżnicowany w zależności od warunków siedliskowych. Tabela ta dla każdego siedliskowego typu lasu określa przyjęty optymalny skład gatunkowy oraz proponowane składy upraw i odnowień z określeniem udziału procentowego gatunków głównych. Udział gatunków domieszkowych w każdym TD winien zostać określony w oparciu o lokalne warunki mikrosiedliskowe. Analiza wspomnianej Tabeli pozwala na stwierdzenie, że w składach gatunkowych upraw i odnowień w lasach należących do osób fizycznych i wspólnot gruntowych położonych w gminie Bobolice, zostały uwzględnione wszystkie lasotwórcze gatunki drzew leśnych, występujących naturalnie na jego obszarze, zapewniając tym samym zachowanie zróżnicowanej struktury gatunkowej i optymalne dostosowanie siedliskowe. Wpływ UPUL w zakresie różnorodności gatunkowej drzewostanów określa się zatem jako pozytywny.

W zakresie różnorodności **genetycznej** UPUL nie zawiera zapisów, których realizacja może wpływać na zmniejszenie puli genowej w obrębie gatunków.

Wszystkie zabiegi zaplanowane w UPUL mają, w myśl trwale zrównoważonej gospodarki leśnej, docelowo wyhodować drzewostany jak najlepsze pod względem ekologicznym, strukturalnym, technicznym i sanitarnym. Zaprojektowane w operatach zabiegi ukierunkowane są przede wszystkim na sposób użytkowania i odnawiania lasu oraz rodzaj wykonywanych cięć pielęgnacyjnych. Powielają one naturalne procesy zachodzące w ekosystemach leśnych (wydzielanie i zamieranie drzew wskutek konkurencji o światło, przestrzeń i składniki pokarmowe, rozpad drzewostanów w wyniku osiągnięcia wieku biologicznego rozkładu), wyprzedzając je w czasie. Pielęgnacja lasu opiera się na usuwaniu wybranych okazów, przy czym selekcja ta może mieć charakter pozytywny (preferowane okazy najlepsze) lub negatywny (usuwanie okazów najslabszych) w zależności od wybranych kryteriów (np. wieku drzewostanu, preferencji hodowlanych). Aby jednak zapobiec zubożeniu puli genowej, należy pozostawiać podczas realizacji zabiegów „reprezentantów gatunkowych” o nietypowych cechach jako rezerwuar genów oraz utrzymywać w lesie pewną ilość drzew zamierających i martwych (rola martwego drewna została opisana poniżej – przy opisie różnorodności ekosystemowej).

W zakresie różnorodności **krajobrazowej (ekosystemowej)** wpływ UPUL na różnorodność występujących ekosystemów pozostaje neutralny (a w perspektywie długofalowej wobec podejmowania opisanych poniżej działań – pozytywny).

Las jako cały ekosystem jest jednym z najważniejszych zasobów naturalnych. Na jego kształt i stan zachowania według współczesnej wiedzy istotny wpływ ma ilość i jakość martwego drewna pozostająca

w ekosystemie. Rolę rozkładającego się drewna w lesie zaczęto w pełni doceniać dopiero niedawno. Do dziś wiedza na jego temat i świadomość jego znaczenia nie w pełni przebiła się do szerokiej świadomości społecznej. Jeszcze do niedawna sądzono, że resztki martwych drzew to "miejsce rozmnoży szkodników i chorób". Oczywiście jest fakt, że martwe drewno stanowi jeden z najważniejszych elementów obiegu materii w lesie. Przez dziesiątki lat rozkładu drewna następuje sukcesywne uwalnianie i dostarczanie do gleby makro- i mikroelementów. Rozkładające się drewno to miejsce życia wielu roślin, grzybów i zwierząt, a przy tym element ekosystemu, którego znaczenie dla funkcjonowania lasu trudno jest przecenić. Dlatego tak istotne jest określenie zasad i ilości pozostawiania martwego drewna.

Zapisy UPUL nie powodują zagrożenia zmniejszeniem się powierzchni poszczególnych typów ekosystemów ponieważ odnoszą się wyłącznie do gruntów leśnych. Wobec braku planowanych zalesień – projekt UPUL nie przewiduje ingerencji w ekosystemy nieleśne występujące na terenie opisywanej gminy. Charakter zabiegów zaprojektowanych dla gruntów leśnych zasadniczo nie wpływa z kolei na kształt drzewostanów, a jedynie ewentualną ich przebudowę strukturalną. Realizacja zapisów UPUL nie spowoduje więc zmniejszenia różnorodności na poziomie ekosystemów.

3.3.2. Oddziaływanie na ludzi

Prowadzenie wielofunkcyjnej gospodarki leśnej w oparciu o UPUL zapewnia pracę, a więc i dochody wielu grupom zawodowym. Zabezpiecza jednocześnie zapotrzebowanie na pożądaną przez ludzi surowiec drzewny. Pozyskiwane i sprzedawane drewno stanowi dochód osób prywatnych, a utrzymanie w odpowiedniej kondycji d-stany wpływają pozytywnie na ocenę mieszkańców. Gospodarowanie z zachowaniem zasady trwałości oraz udostępnianie lasu umożliwia społeczeństwu rekreację, wypoczynek oraz edukację przyrodniczą, zapewnia też dodatkowe dochody zbieraczom runa leśnego.

W UPUL nie zaprojektowano zabiegów mogących wywoływać kontrowersje lub też mogące szkodzić osobom prywatnym czy też gruntom przyległym.

Jedynym odczuwalnym krótkotrwałym negatywnym wpływem skutkować mogą zabiegi rębne i trzebieże, które mogą mieć bezpośredni wpływ na odczucia osób mieszkających lub wizytujących bezpośrednio sąsiedztwo gruntów prywatnych. Osoby postronne nie znające założeń planu urządzenia lasu, będą zwracać uwagę jedynie na sam fakt wycinania drzew, a nie na perspektywiczne korzyści i cele płynące z realizacji założeń UPUL.

Zarówno w średnim jak i w długim okresie czasu – wpływ zabiegów zaplanowanych w UPUL będzie neutralny.

3.3.3. Oddziaływanie na florę i faunę

3.3.3.1. Oddziaływanie na chronione gatunki roślin zlokalizowane poza obszarami chronionymi

Zabiegi gospodarcze na omawianym obszarze muszą być wykonywane w sposób najmniej inwazyjny i możliwie nieszkodliwy dla gatunków chronionych mszaków oraz chronionych roślin

naczyniowych. Wskazaniem jest, zwłaszcza w większych skupiskach występowania gatunków chronionych, odpowiednio planować prace związane z pozyskaniem drewna, a w przypadku wykonywania rębni, w miarę możliwości w miejscach występowania roślin i mszaków pozostawianie kęp starego d-stanu. Wskazaniem jest także bieżąca inwentaryzacja nowych i aktualnych wykazów gatunków chronionych oraz gatunków cennych i rzadkich regionalnie/lokalnie.

Inwentaryzacja oraz racjonalne podejście do ochrony gatunkowej roślin jest gwarantem zachowania populacji cennych, rzadkich, a czasami nawet ginących gatunków flory Polski. Różnorodność siedlisk oraz różnorodność zaplanowanych zabiegów, ich rozłożenie w czasie i przestrzeni stwarza idealne warunki do zmian w szacie roślinnej i stwarza możliwości przemian pokoleniowych u wielu gatunków.

Głównym zagrożeniem dla gatunków omawianej grupy gatunków (również grzybów) jest ich mechaniczne uszkodzenie podczas prowadzenia prac gospodarczych. Podczas wykonywania cięć rębnych oraz zabiegów pielęgnacyjnych i sanitarnych należy przestrzegać następujących zasad, które zminimalizują ewentualny negatywny wpływ:

- w miejscu występowania rzadkich i chronionych gatunków roślin (ewentualnie grzybów), o ile jest to możliwe, należy prowadzić prace rębne i pielęgnacyjne w okresie zimowym,
- w miejscach występowania chronionych gatunków wyłączyć z użytku rębno powierzchnie w formie kęp i pozostawić je aż do naturalnego rozpadu drzewostanu,
- nie projektować szlaków zrywkowych i miejsc składowania drewna w pobliżu miejsc występowania gatunków chronionych,
- zakładać stałe szlaki zrywkowe od stadium młodnika, z pominięciem potoków, przebieg szlaków zrywkowych należy projektować omijając z pewną rezerwą odległości wszystkie formy ochrony przyrody.

Nie przewiduje się, aby zabiegi zaplanowane w UPUL przyczyniły się do umyślnego niszczenia stanowisk gatunków chronionych. Pewne niewielkie, przypadkowe, nieumyślne zniszczenia roślin chronionych mogą nastąpić podczas prac pielęgnacyjnych i prowadzonych rębni. Dotyczyć będzie to jednak najczęściej gatunków pospolicie występujących na gruntach objętych niniejszą analizą.

Istnieje również zapis w rozporządzeniach Ministra Środowiska z dnia 9 października 2014 r. w sprawie ochrony gatunkowej roślin oraz grzybów mówiący, że podczas wykonywania czynności związanych z prowadzeniem racjonalnej gospodarki leśnej dopuszcza się odstępstwo od zakazów uszkodzenia i niszczenia siedlisk roślin (również grzybów) objętych ochroną ścisłą lub częściową, jeżeli technologia prac uniemożliwia przestrzeganie tych zakazów.

Wskazania gospodarcze zapisane w UPUL. podlegają również przepisom prawnym. Część artykułów ustawy o lasach oraz ustawy o ochronie przyrody, a także rozporządzeń z nimi związanych definiuje czynności, których nie można podejmować w celu nie pogarszania szeroko pojętego środowiska (w tym flory i fauny). Przykładem może być art. 52 ustawy o ochronie przyrody oraz art. 7 pkt 1 ustawy o lasach.

W związku z powyższymi zapisami nie przewiduje się negatywnego oddziaływania zapisów UPUL na gatunki roślin chronionych (w tym mszaków). Poprawnie wykonane zabiegi nie wpłyną negatywnie na stan siedlisk i warunki rozwoju roślinności, w związku z czym stwierdza się, brak negatywnego oddziaływania Uproszczonego Planu Urządzenia Lasu na rośliny naczyniowe i mszaki.

3.3.3.2. Oddziaływanie na chronione gatunki zwierząt zlokalizowane poza obszarami chronionymi

Zabiegi gospodarcze na omawianym obszarze muszą być wykonywane w sposób najmniej inwazyjny i możliwie nieszkodliwy dla chronionych gatunków zwierząt. Nie przewiduje się aby zabiegi zaplanowane w UPUL przyczyniły się do umyślnego zabijania dziko występujących zwierząt, niszczenia ich nor, płoszenia, niepokojenia, niszczenia siedlisk, legowisk, innych schronień i miejsc rozrodu oraz tarlisk, złożonej ikry oraz ostoi gatunków zwierząt potencjalnie występujących na terenach objętych projektami UPUL. Wyjątkiem jest tutaj amatorski połów ryb oraz wykonywanie czynności związanych z racjonalną gospodarką rolną i łowiecką.

W celu ochrony organizmów związanych z martwym drewnem, głównie bezkręgowców, należy systematycznie pozostawiać w lesie martwe drewno, które jest środowiskiem życia tych organizmów, w odpowiedniej ilości bez narażania drzewostanów na opanowanie przez szkodniki wtórne lub choroby grzybowe. Pozostawianie rozkładającego się drewna wpłynie dodatnio na intensyfikację ochrony różnorodności biologicznej w ekosystemach leśnych.

W miejscach obserwacji rzadkich gatunków gadów – zaleca się pozostawić uformowane w stopy gałęzie, pozostawiane w lesie po zakończeniu prac leśnych, natomiast w odniesieniu do płazów należy chronić ich miejsca rozrodu. Ważnym aspektem związanym z ochroną płazów, a także gadów jest ich ochrona na drogach leśnych i rowach przydrożnych, poprzez prowadzenie czynności gospodarczych w sposób nie powodujący szkód w populacjach tych gatunków.

Ochrona gatunków ptaków obejmuje także ochronę ich siedlisk, czyli obszarów stale lub okresowo wykorzystywanych przez gatunek. Gatunki ptaków będących przedmiotem ochrony w zasięgu gruntów objętych UPUL ze względu na zajmowane biotopy można podzielić na:

- ptaki związane z środowiskiem wodnym,
- gatunki zamieszkujące ekosystemy leśne,
- ptaki środowisk polnych i łąkowych, terenów otwartych, półotwartych i częściowo związanych ze środowiskiem leśnym.

Zapisy projektów UPUL nie mają bezpośredniego wpływu na siedliska wodne oraz polno - łąkowe, ponieważ dla gruntów nieleśnych UPUL nie określa szczegółowych wskazówek gospodarczych.

Zaplanowane w UPUL typy drzewostanów TD są zróżnicowane pod względem składu gatunkowego. Zastosowane rębnie i docelowe przewidziane typy drzewostanów przyczynią się do urozmaicenia struktury gatunkowej i wiekowej drzewostanów. Technika wykonania zadań gospodarczych zaprojektowanych w UPUL nie przewiduje usuwania posuszu leżącego. Jedynie w czasie wykonywania melioracji

agrotechnicznych oraz w trakcie przygotowywania powierzchni pod odnowienie lasu, leżące kłody mogą być usuwane. Podczas realizacji zadań zawartych w projektach UPUL będzie dochodziło do penetracji obszaru przez ludzi i w związku z tym może wystąpić zjawisko niepokojenia ptaków. Nie ma jednak podstaw aby przypuszczać, że zjawiska te będą zachodziły z większą intensywnością niż dotychczas. Dodatkowo dobre praktyki ochronne związane z prowadzeniem gospodarki leśnej mówią o:

- prowadzeniu prac ścinkowych i zrywkowych przy pokrywie śniegu, przez co minimalizowane są szkody w najniższych warstwach lasu, glebie, a także unika się płoszenia populacji ptaków lęgowych,
- przeprowadzaniu przed przystąpieniem do prac leśnych oględzin w celu sprawdzenia występowania gatunków chronionych, a w przypadku stwierdzenia występowania gniazd poinformowanie właściwego Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska,
- w okresie lęgowym ptaków nie powinno się wycinać drzew, na których występują zasiedlone gniazda, a drzew z gniazdami dużymi o średnicy powyżej 25 cm nie usuwać przed naturalnym rozpadem tych gniazd,
- w celu polepszania warunków bytowania ptaków przy wykonywaniu prac leśnych zwrócić uwagę na pozostawienie drzew martwych, zamierających, dziuplastych, oraz przestoi, które nie stwarzają zagrożenia przy pracach leśnych oraz dla turystów poruszających się po szlakach,
- w celu zapewnienia stabilizacji tych drzewostanów należy zwiększać ich zróżnicowanie wiekowe i przestrzenne przez wspieranie naturalnego odnowienia, bez uzupełniania wszystkich obecnie nieodnowionych powierzchni.

Analizując powyższe założenia nie przewiduje się negatywnego wpływu projektów UPUL na grupę ptaków zamieszkujących siedliska nieleśne.

W projektach planów nie planuje się działań mogących mieć wpływ na zmianę reżimu hydrologicznego rzek bądź osuszanie mokradeł. Jeżeli jakiś z lasów objętych projektem UPUL rośnie na terenach nadrzecznych, a szczególnie przy brzegach i stromych skarpach to ewentualny negatywny wpływ na siedliska ptaków minimalizują wskazania:

- nie ingerowanie w zbiorniki, ciekły wodne i tereny źródliskowe,
- pozostawianie wzdłuż zbiorników, cieków wodnych i na terenach źródliskowych rosnącej tam roślinności drzewiastej, a w przypadku powstania wylesienia teren taki należy w krótkim czasie odnowić,
- pozostawianie występujących w lesie naturalnych nieużytków takich jak bagna, mszary, torfowiska, itp. wraz z fauną i florą.

Podsumowując należy stwierdzić brak negatywnego oddziaływania projektu UPUL na grupę ptaków środowisk polnych i łąkowych, terenów otwartych i półotwartych.

Poprawnie wykonane zabiegi nie wpłyną negatywnie na chronione gatunki ptaków oraz ich siedliska, w związku z czym nie przewiduje się negatywnego oddziaływania Uproszczonego Planu Urządzenia Lasu.

3.3.4. Oddziaływanie na wodę

W opracowanych UPUL brak jest zapisów odnoszących się bezpośrednio do ekosystemów wodnych. O negatywnym wpływie na te ekosystemy i zasoby wodne można by mówić tylko w przypadku, gdyby realizowane na terenach leśnych zabiegi gospodarcze mogły spowodować zniekształcenie siedlisk mających znaczenie dla ochrony wód. Tymczasem zaplanowane zabiegi pielęgnacyjne i odnowieniowe, a nawet rębnie przewidują raczej pozytywne konsekwencje, tj. zachowanie na gruncie trwałej pokrywy roślinnej, co zmniejszy spływ powierzchniowy, poprawi wchłanianie wody i jej utrzymanie w glebie – zwiększając tym samym retencyjność terenu i nadając obszarowi funkcję wodochronną. Uproszczony Plan Urządzenia Lasu swymi zapisami zapewnia ochronę śródleśnych źródlisk, młak, torfowisk, ze względu na brak prowadzenia na tych użytkach nieleśnych prac związanych z ich zalesieniem. W świetle powyższych argumentów wpływ na lokalne zasoby wodne działań zaprojektowanych w UPUL będzie bezdyskusyjnie dodatni.

3.3.5. Oddziaływanie na powietrze

Las działa jak naturalny filtr powietrza, dostarcza bowiem tlen, obniża stężenie dwutlenku węgla i pochłania pyły. Procesom tym sprzyja bogactwo gatunków i trwałe utrzymywanie pokrywy roślinnej. Plany zakładają gospodarowanie w myśl zasady trwałości lasu, tym samym jego wpływ na powietrze może być tylko dodatni. Działania zaprojektowane w UPUL wpływają pozytywnie na jakość powietrza atmosferycznego poprzez np: dążenie do wyhodowania coraz liczniejszych wielogatunkowych drzewostanów z istotnym udziałem gatunków liściastych dostosowanych do siedliska, dzięki którym w procesie fotosyntezy w tkankach budujących rośliny zostaje zakumulowana większa ilość węgla pochodzącego z atmosfery. Działaniu temu sprzyja również prowadzenie zrównoważonej gospodarki w lasach, która podnosi zasoby drzewostanów, co w efekcie wpływa między innymi na zatrzymywanie większej ilości zanieczyszczeń w tym nadmiaru dwutlenku węgla występujących w powietrzu. Jednakże biorąc pod uwagę rozmiar zaplanowanych prac nie będą one miały większego wpływu na powietrze. Wpływ zaplanowanych zabiegów na powietrze w skali mikro ocenia się jako pozytywny a w większej skali jako neutralny.

3.3.6. Oddziaływanie na powierzchnię ziemi

Wpływ zaplanowanych działań gospodarczych na powierzchnię gleby należy rozpatrywać w dwóch aspektach: globalnym i lokalnym.

Globalnie las wpływa na grunt zdecydowanie dodatnio poprzez bezpośrednią stabilizację jego wilgotności, a w długim okresie czasu pozytywnie oddziałuje też na żyzność siedlisk. Zaprojektowane zabiegi skutkować będą zmianą obecnego składu gatunkowego na bogatszy w gatunki liściaste, który co roku wzbogaci wierzchnie warstwy gleby w materię organiczną opadłych liści.

Działania gospodarcze zaplanowane w projektach UPUL mogą powodować chwilowe, punktowe negatywne oddziaływanie na powierzchnię ziemi, a zwłaszcza na pokrywę glebową. Dotyczy to głównie efektów stosowania maszyn leśnych w trakcie prowadzenia prac związanych z pozyskaniem drewna w

ramach użytkowania rębego i przedrębego oraz podczas przygotowywania gleby pod odnowienie. Wykorzystywanie sprzętu mechanicznego w prowadzonych pracach urządzeniowych skutkuje bezpośrednią okresową zmianą struktury, warunków napowietrzenia i wilgotności gleby (w szczególności jej wierzchnich warstw). Aby ograniczyć ten wpływ wskazane jest, aby w możliwie największym zakresie planować prace w okresie zimowym, przez co zminimalizowane zostaną szkody w najniższych warstwach lasu oraz glebie.

Z użytkowaniem dróg i składnic drewna związane są także okresowe remonty tej infrastruktury. Zaleca się, aby do tego typu przedsięwzięć wykorzystywać materiał budowlany miejscowego pochodzenia (z kamieniołomów lub żwirowni), o składzie petrograficznym dostosowanym do warunków geologicznych panujących na danym terenie. Zaleca się zaniechanie poboru materiału budowlanego z koryt rzecznych rzek.

Lokalnym niebezpieczeństwem zagrażającym powierzchni ziemi, a wynikającym z działań gospodarki leśnej może być rozmycie gruntu przez wody opadowe (na skutek usunięcia z niego warstwy roślinności). Niemniej groźba taka może zaistnieć w zasadzie wyłącznie na obszarach bardzo stromych, na których wykonany zostałby zręb zupełny. W przypadku omawianego terenu problem ten nie wystąpi (wynika to z charakterystyki omawianego obszaru) i nie ma żadnych obaw o możliwe zdegradowanie gleb poprzez planowane działania leśne. Poza tym las wpływa na grunt zdecydowanie dodatnio. Stabilizuje jego wilgotność, a w długim okresie pozytywnie oddziałuje na żyzność siedlisk. Nie przewiduje się tym samym uruchomienia procesów erozyjnych (poza niewielkimi lokalnymi, np. przy zrywce drewna i wykonanych gniazdach w rębni IV oraz prowadzeniu odnowień sztucznych) w wyniku wykonania zaprojektowanych zabiegów.

Innym negatywnym efektem mogącym wystąpić jest ryzyko znacznego uszkodzenia wierzchnich warstw gleby na skutek niewłaściwego jej przygotowania. Sposoby przygotowania gleby nie znajdują się w zakresie UPUL, a wynikają z innych dokumentów, jak np. Zasad Hodowli Lasu (które nakazują przygotowanie gleby w dostosowaniu do siedliska i w sposób umożliwiający zachowanie trwałości lasu, a także preferują sposoby jak najmniej ingerujące w naturalny profil glebowy). Przestrzeganie tych zasad minimalizuje ryzyko powstania znaczącego negatywnego oddziaływania.

Podsumowując wszystkie aspekty możliwego oddziaływania – holistyczny wpływ projektowanych działań wynikających z UPUL na powierzchnię ziemi określa się jako neutralny.

3.3.7. Oddziaływanie na krajobraz

Uproszczony Plan Urządzenia Lasu wpływa na kształtowanie krajobrazu leśnego. Wszelkie działania takie jak: odnowienia, pielęgnacje, także użytkowanie lasu w rębniach docelowo mają zachować ciągłość istnienia lasu. Część wydzieleń leśnych opisano jako z rozbudowaną warstwą podszytu i porostu, gdzie znaczny procent młodego pokolenia wzrasta pod osłoną górnego piętra. Wpływ zaplanowanych zabiegów (w szczególności rębnie) co prawda w różnym czasie może być zróżnicowany, jednak w dłuższym okresie zawsze jest dodatni. Działania prowadzone na stosunkowo niewielkich obszarach kształtują mozaikowy charakter lasu. Drzewostany zróżnicowane powierzchniowo, gatunkowo i wiekowo wzbogacają i urozmaicają krajobraz. Wykonanie UPUL na omawianych terenach wpłynie pozytywnie na zachowanie drzewostanów

(brak samowoli w wycince) i usystematyzuje prowadzone prace aby w jak najlepszym stopniu zachować naturalny charakter omawianych terenów. Wpływ zaplanowanych zabiegów ocenia się jako neutralny.

3.3.8. Oddziaływanie na klimat

Podobnie jak przy wpływie na powietrze, las ma wpływ na warunki klimatyczne. W skali globalnej pewne znaczenie może mieć pochłanianie i akumulacja dwutlenku węgla, w skali lokalnej las silnie oddziałuje na mikroklimat: łagodząc go w okresach występowania skrajnie wysokich i niskich temperatur oraz susz. UPUL zakłada trwałość lasu, w związku z czym jego wpływ na klimat jest dodatni.

3.3.9. Oddziaływanie na zasoby naturalne

Plan UPUL zakłada powiększanie zasobów drzewnych stanowiących odnawialne zasoby naturalne. Powiększanie zasobów leśnych realizowane jest w wyniku prowadzonych odnowień i zwiększania produktywności lasu (art. 14 Ustawy o lasach). Pewne znaczenie w gospodarce mają również pozyskiwane w lesie: grzyby, owoce runa leśnego, zioła, rośliny. Wpływ zaprojektowanych działań na zasoby naturalne będzie pozytywny.

3.3.10. Oddziaływanie na zabytki, obiekty pamięci narodowej, obiekty kultury materialnej

Na gruntach objętych projektami UPUL nie inwentaryzowano obiektów kultury materialnej czy też miejsc pamięci narodowej.

Las bezpośrednio nie wpływa na zabytki i dobra kultury materialnej, tworzy natomiast niepowtarzalne ich tło, wzbogacając wnętrza krajobrazowe. Pośredni długookresowy wpływ na dobra kultury materialnej ma przebudowa drzewostanów z zastosowaniem odnowień o składzie zgodnym z występującymi siedliskami. Przyczynia się bowiem do stworzenia naturalnego składu drzewostanów, zróżnicowanych wiekowo i gatunkowo, uszlachetniając tło krajobrazowe dóbr kultury materialnej. Zatem wpływ zaprojektowanych działań na zabytki, obiekty pamięci narodowej, obiekty kultury ocenia się jako pozytywny.

3.3.11. Oddziaływanie na dobra materialne

Realizacja UPUL przynosi wymierne dochody dla właścicieli prywatnych oraz wspólnot gruntowych w postaci deputatu drewna technicznego oraz opałowego, odciążając i zasilając budżety domowe. Tym samym gospodarka leśna jest istotnym składnikiem gospodarki lokalnej i krajowej. Jednym z celów prowadzenia gospodarki leśnej jest powiększenie zasobności drzewostanów. Wpływ zaplanowanych w UPUL działań będzie pozytywny.

4. Działania mające na celu minimalizację ewentualnego negatywnego wpływu UPUL na środowisko

Wszystkie zabiegi zaplanowano zgodnie z obowiązującym prawem i w zgodności z instrukcjami i rozporządzeniami. Ustawa o lasach powstała między innymi w celu zapewnienia ochrony przyrody na terenach leśnych. Tym samym nie przewiduje się opracowywania dodatkowych działań mających na celu minimalizację ewentualnych negatywnych działań. Wszystkie dotychczas opracowane zalecenia co do sposobu prowadzenia gospodarki w lasach można uznać za wystarczające (patrz opisanie ogólne UPUL). Postępowanie zgodnie ze sztuką prowadzenia prac leśnych zapewni należyta ochronę wszystkich elementów środowiska w tym ewentualnie stwierdzonych w przyszłości cennych gatunków chronionych roślin lub zwierząt.

D. INFORMACJE DODATKOWE DOTYCZĄCE UPUL

1. Terminy realizacji zabiegów zaplanowanych w UPUL

Projekt UPUL nie wyznacza terminów wykonania zaprojektowanych zabiegów. Planuje się w nim jedynie rodzaj zabiegu, który ma zostać wykonany w okresie jego obowiązywania. Zaplanowane zabiegi jako (! PILNE) oznaczają, że w pierwszej kolejności należy zająć się właśnie nimi w konkretnych wydzieleniach. Decyzja o terminie wykonania zabiegu należy do jednostki gospodarującej na omawianym terenie. W punkcie zatytułowanym „Ochrona środowiska” opisanego ogólnego UPUL zwrócono jedynie uwagę, aby nie wykonywać zabiegów w okresie lęgowym, najlepiej w okresie zimowym przy pełnej pokrywie śnieżnej.

2. Technologie realizacji zabiegów zaplanowanych w UPUL

Projekt UPUL nie wskazuje technologii w jakiej mają zostać wykonane zabiegi. Planuje się w nim jedynie rodzaj zabiegu, który ma zostać wykonany w okresie jego obowiązywania. Decyzja o technologii wykonania zabiegu należy do jednostki gospodarującej na omawianym terenie. Rodzaj technologii w jakiej mają być wykonane poszczególne zabiegi, może być wybierany w chwili sporządzania specyfikacji przetargowej do przetargu na wykonanie poszczególnego zabiegu lub poprzez dostępność środków i sprzętu jakim dysponuje wspólnota. Ze względu na specyfikę terenu, dostępność sprzętu, w większości wydziałów prace prowadzone są metodami tradycyjnymi (bez użycia ciężkiego sprzętu) pod nadzorem jednostek nadrzędnych, nadzorujących.

3. Analiza możliwych konfliktów społecznych związanych z planowanym przedsięwzięciem

W związku z ilością i rodzajem zabiegów zaplanowanych w UPUL nie przewiduje się wystąpienia konfliktów społecznych. Nie przewiduje się także możliwości konfliktu z organizacjami przyrodniczymi i ekologicznymi. W okresie wyłożenia do publicznego wglądu nie wniesiono żadnych merytorycznych uwag do UPUL.

4. Dane o sporządzeniu Prognozy

Dane terenowe z omawianego terenu zebrano w październiku i listopadzie 2023 r. Prognoza została sporządzona ze stanem na 31.12.2023 r. Projekt prognozy sporządziła firma LAS-R Sp. z o. o. z Krakowa .

5. Źródła informacji

Akty prawne:

1. Ustawa z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2023 r., poz. 1094 ze zm.)
2. Ustawa o ochronie przyrody z dnia 16 kwietnia 2004 r. (Dz.U.2021.1098; 1718 oraz Dz.U.2022.84)
3. Ustawa o lasach z dnia 28 września 1991 r. (tekst jedn. Dz.U. 2022 poz. 672).
4. Ustawa Prawo ochrony środowiska z dnia 27 kwietnia 2001 r.(tekst jedn. Dz. U. 2020 poz. 1219).
5. Ustawa o ochronie gruntów rolnych i leśnych ze zmianami (tekst jedn. Dz.U. 2021 poz. 2163)
6. Rozporządzenie ministra środowiska z dnia 22 września 2010 r. w sprawie wzoru oraz zawartości i układu publicznie dostępnego wykazu danych o dokumentach zawierających informacje o środowisku i jego ochronie (Dz. U. z 2010 r. nr 186, poz. 1249).
7. Rozporządzenie rady ministrów z dnia 9 listopada 2010 r. w sprawie przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko (teks jedn. Dz.U. z 2019 r, poz. 1839).
8. Rozporządzenie ministra środowiska z dnia 16 grudnia 2016 r. w sprawie ochrony gatunkowej zwierząt (Dz.U. z 2016 r. poz.2183).
9. Rozporządzenie ministra środowiska z dnia 9 października 2014 r. w sprawie gatunków dziko występujących roślin objętych ochroną (Dz.U. z 2014 r. poz. 1409).
10. Rozporządzenie ministra środowiska z dnia 9 października 2014 r. w sprawie gatunków dziko występujących grzybów objętych ochroną (Dz.U. z 2014 r. poz. 1408).
11. Rozporządzenie ministra środowiska z dnia 13 kwietnia 2010 r. w sprawie siedlisk przyrodniczych oraz gatunków będących przedmiotem zainteresowania wspólnoty, a także kryteriów wyboru obszarów kwalifikujących się do uznania lub wyznaczenia jako obszary Natura 2000 (tekst jedn. Dz.U. 2014 poz. 1713)
12. Rozporządzenie ministra środowiska z dnia 12 stycznia 2011 r. w sprawie obszarów specjalnej ochrony ptaków (Dz.U. 2017 poz. 1416 .)
13. Rozporządzenie Ministra Klimatu i Środowiska z dnia 14 Października 2021 r. w sprawie Specjalnego Obszaru Ochrony Siedlisk Dolina Radwi, Chocieli i Chotli (PLH320022) (Dz. U. z dnia 4 stycznia 2022 r., poz. 14)
14. Rozporządzenie Ministra Klimatu i Środowiska z dnia 14 października 2021 r. w sprawie specjalnego obszaru ochrony siedlisk Jezioro Bobięcińskie (PLH320040) (Dz. U. z 2022 r. poz. 8)
15. Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 11 maja 2017 r. w sprawie specjalnego obszaru ochrony siedlisk Bobolickie Jeziora Lobeliowe (PLH320001) (Dz. U. z 2017 r. poz. 1095)
16. Dyrektywa Rady 92/43/EWG, pierwszy zaktualizowany wykaz terenów mających znaczenie dla Wspólnoty, składających się na kontynentalny region biogeograficzny (notyfikowana jako dokument C(2007)5043)(2008/25/WE) (Dz. Urz. UE L 12 str.383).
17. Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Szczecinie z dnia 19 września 2022 r. zmieniające zarządzenie w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Bobolickie Jeziora Lobeliowe PLH320001 (Dz. Urz. z 2022 r. poz. 3956).
18. Obwieszczenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Szczecinie roku, znak WOPN.6322.2.2022.KA.PW z dnia 8 marca 2022 w sprawie przyjęcia tymczasowych celów ochrony dla obszaru Natura 2000 Dolina Radwi, Chocieli i Chotli PLH320022.

19. Obwieszczenie Sejmiku Województwa Zachodniopomorskiego z dnia 31 marca 2014 r. w sprawie ogłoszenia tekstu jednolitego uchwały w sprawie obszarów chronionego krajobrazu (Dz. Urz. z 2014 r. poz. 1637) z dalszymi zmianami.
20. Konwencja o obszarach wodno-błotnych mających znaczenie międzynarodowe, zwłaszcza jako środowisko życiowe ptactwa wodnego, sporządzona w Ramsarze dnia 2 lutego 1971 r.
21. Miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego gminy Bobolice.

Literatura:

1. Antczak A. i inni. 2003. "Natura 2000 w lasach Polski" – skrypt dla każdego. Min. Środowiska. Warszawa.
2. Biuro Konserwacji Przyrody, Szczecin, 2010 r. „Waloryzacja przyrodnicza województwa zachodniopomorskiego”
3. COEKO, Maciej Duda, 2020 r., „Ekspertyza przyrodnicza wykonana na potrzeby uzupełniania stanu wiedzy w obszarach Natura 200 województwa zachodniopomorskiego – etap I (badania dwuetapowe): Bobolickie Jeziora Lobeliowe PLH320001. Kumak Nizinny 1188 *Bombina bombina*”, Szczecin.
4. Herbich J. (red.). 2004. Murawy, łąki, ziołorośla, wrzosowiska, zarośla. Poradniki ochrony siedlisk i gatunków Natura 2000 – podręcznik metodyczny. Ministerstwo Środowiska, Warszawa. T. 3.
5. Herbich J. (red.). 2004. Ściany, piargi, rumowiska skalne i jaskinie. Poradniki ochrony siedlisk i gatunków Natura 2000 – podręcznik metodyczny. Ministerstwo Środowiska, Warszawa. T. 4.
6. Herbich J. (red.). 2004. Wody słodkie i torfowiska. Poradniki ochrony siedlisk i gatunków Natura 2000 – podręcznik metodyczny. Ministerstwo Środowiska, Warszawa. T. 2.
7. Herbich J. (red.). 2004. Lasy i Bory. Poradniki ochrony siedlisk i gatunków Natura 2000 – podręcznik metodyczny. Ministerstwo Środowiska, Warszawa. T. 5,
8. Kondracki J. 2014. Geografia regionalna Polski. Wyd. Nauk. PWN, Warszawa.
9. Kot R., Krąż P., Lechnio J., Macias A., Majchrowska A., Malinowska E., Migoń P., Myga-Piątek U., Nita J., Papińska E., Rodzik J., Strzyż M., Terpiłowski S., Ziaja W., 2018. Physico- geographical mesoregions of Poland: Verification and adjustment of boundaries on the basis of contemporary spatial data. *Geographia Polonica*, vol. 91, no. 2, pp. 143-170.
10. Natura 2000 w lasach Polski – skrypt dla każdego, praca zbiorowa, Warszawa 2003 r.
11. Paweł Rutkowski i inni "Natura 2000 w Leśnictwie", Ministerstwo Środowiska Warszawa 2009.
12. Pawlaczyk P. i inni "Leśne siedliska przyrodnicze Natura 2000 mogące występować w Lasach Państwowych" 2010 r.
13. Pawlaczyk P., Jermaczek A. Natura 2000-narzędzie ochrony przyrody. WWF Polska, Warszawa 2009.
14. Praca zbiorowa. Natura 2000 w lasach Polski. DANCEE Duńska Agencja Ochrony Środowiska 2003.
15. Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Koszalińskiego do roku 2030
16. Program Ochrony Środowiska I Zrównoważonego Rozwoju Miasta I Gminy Bobolice, Bobolice 2004.
17. Program ochrony środowiska województwa zachodniopomorskiego na lata 2016-2020 z perspektywą do 2024.
18. Stan środowiska w województwie zachodniopomorskim. Raport 2018, Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Szczecinie, Szczecin 2018 r.
19. Solon J., Borzyszkowski J., Bidłasik M., Richling A., Badora K., Balon J., Brzezińska-Wójcik T., Chabudziński Ł., Dobrowolski R., Grzegorzczak I., Jodłowski M., Kistowski M.,

20. Zając K. 2003. Obszary Natura 2000 w dolinach rzecznych. W: Makomaska – Juchiewicz M., Tworek S. (red.): Ekologiczna sieć Natura 2000. Problem czy szansa. Instytut Ochrony Przyrody PAN, Kraków, s.: 135 – 149
21. Zielony A. 2012. Regionalizacja Przyrodniczo Leśna Polski 2010. CILP, Warszawa.

Wykaz stron internetowych:

<http://las-r.pl/>

<http://isap.sejm.gov.pl/>

http://globus.igipz.pan.pl/geoekoklimat/roslinnosc/prn_mapa/home_pl.htm - roślinność potencjalna wg Matuszkiewicza , IGiPZ, Warszawa 2008 – mapy

<http://crfop.gdos.gov.pl/CRFOP/>

<http://natura2000.eea.europa.eu/>

<http://natura2000.gdos.gov.pl/natura2000>

<http://ptaki.info/>

<http://rebnie.wl.sggw.pl/>

<http://siedliska.gios.gov.pl/>

<http://www .geoportal.gov.pl>

<http://www .geoserwis.gdos.gov.pl>

<http://www.gios.gov.pl/>